

„Vienybė Lietuvių“

IŠEINA KAS SEREDA

BROOKLYN, N. Y. NEW YORK.

Prenumerata metams:

Suvienuose Valstijose..... \$2.00
Europoje ir kitur..... \$3.00
Kanadoje..... \$2.50
Prenumerata mokama iš viršaus
Prenumerata metams skaitosi nuo
laiko užsirašymo, ne nuo Naujų
Metų.

Apgarsinimų kainų klauskite
laišku.

J. J. Paukštis ir K. Brazys

120-124 GRAND ST.

Brooklyn, New York.

THE LITHUANIAN WEEKLY

„Vienybė Lietuvių“

PUBLISHED

EVERY WEDNESDAY

BROOKLYN, N. Y. NEW YORK

Yearly subscription rate:

In the United States..... \$2.00

To Foreign Countries..... \$3.00

To Canada..... \$2.50

Advertising rates on application.

Address all communications to
publishers:

J. J. Paukštis & K. Brazys

120-124 GRAND ST.

Brooklyn, New York.

Visuomenės, literatūros ir politikos savaitinis laikraštis.

Nr. 39.

Brooklyn, N. Y. 27 d. Rugsėjo (September) 1911m.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 23, 1907, AT THE POST OFFICE AT BROOKLYN, N. Y., UNDER ACT OF MARCH 3—RD, 1879.

Metai XXVI.

Delei lietuviškų parapijinių mokyklų.

Nesikį mano mintyje pakyla šis klausimas: „Ar mano ar tavo priedermė yra prašalinti blogumą?“ Ką mes privalome daryti, kada pastebime koki-nors negerą apsirošimą, kurio pasekmės jau dabar yra blogos, o ateityje gali būti mums, mūsų kaimynams, ar net visai draugijai dar blogesnės?

Jeigu šuva pasiutęs įslinksta kaimyno kieman ir jį matysite, kaip mažai, nekalti kūdikiai su linksmais veideliais, pasišokinėdami ant vienos kojos norės įbėgti kieman, kur šuva pasiutęs randasi, — ką aš, tu, ar visi privalome daryti? Tikiuosi, kad mes neleistume vaikų eiti kieman, kad šuva juos sukančiotų, ir stengtumės kuogreičiau prašalinti pavojų. — Ar ne tiesa?

Ką tu, gerbiamas skaitytojai darytumėi, jeigu tikrai žinotum, kad ant augštųjų lubų tavo būsto apsigyveno žmogžudžiai-vagys? Be abejonės, praneštum apie tai vyriausybei! — Ar ne tiesa?

Ką tu darytum, jei tikrai žinotum, kad tavo kaimynas gyvena su skriauda del visų aplink jį gyvenančių kaimynų — ar nesistengtumėi tai nemalonų kaimyną kaip-nors aprubežiuoti?

Ką tu darytum, jei tavo būsto užpakalinėje kvatierioj atsirado ligonis, sergantis raupais, ar kokia kita kimbančia ir mirtina liga, kuri gali epidemiją išplatinti, — neabejoju, kad kuogreičiausiai tu stengtumeis pranešti sveikatos užveizdai, kad įsiai prašalinti ir atitolinti nuo tavo būsto mirtinos ir kimbančios ligos šmėklą? — Ar ne tiesa?

Bet mirtis neretai yra dar lengvesnis pavojus, kartais net geistinas, negu amžinas vargas, badas ir atjautimas skriaudų, kurias tau padaro ar tai pavienė ypata ar tai šaika vagių, išnaudotojų ar apgavikų ar „dvasios skurdžių“ po priedanga koki-nors prakilnios ir augštos ideos...

Tai gi paklausyk šios mano dainelės, kurią aš į tavo ausį padainuosiu: Arti 20 metų kaip Chicagoje yra inkūntos lietuviškos parapijinės mokyklos; iš pradžių buvo tik viena, dabar jų randasi 8, ir visos, kaip tyčia susitarę, pučia vienon duoną, auklėdamos kūdikius „Dievi ant garbės“. Iki-

šiol tosios mokyklos neišdavė nei vieno asmens, netik užbaigusio koki-nors profesionalinį mokslą jaunikačio, bet net gerai mokančio lietuviškai ar angliskai rašyti ir skaityti; ir negana to, — net neindavė kūdikiui rankosna jokio amato, su kuriuo įsiai užaugęs galėtų sau priderančiai diram tikėsi kasdieninį duonos kąsnelį užsidirbti. — O juk tose mūsų parapijinėse mokyklose lankosi nemažiau kaip po 200 jaunimo kiekvienoje iš tų 8 mokyklų! Tai yra skaitlinė: 1600 asmenų arba dūšių! Tai lietuviška gyvybės druska!

Kieno tai priderytė šin klausiman pažvelgti? Šis klausimas stoja si mano minty y kokia šmėkla ir neduoda ramumo, poilsio ir miego! Valandos muša, dienos bėga; metai nei nepamatai, kaip praslinko... Vaikai auga ir vėl tąją pačią dainelę močiutė prie lopšio dainuoja: „Vargai nurėdo, vargai paguldo, vargai lopšinę dainuoja!“

Dr. Graičūnas.

Red. Priešas. Mokyklų klausimas didelis ir nelengvas. Tokie nurodymai, kaip tą padaro Dr. Graičūnas, mūsų laikraščiuose senai jau išdėstomi. Bet prie jokio praktiško darbo nesimeime. Aimanavimai čia nieko nepagelbės. Reiktu surasti kokie-nors būdai, kad šitą skaudų klausimą išrišus. Bet kaip išrišti? Šiandien mes savo vaikams turime dvejus mokyklas — pradinės valstijos mokyklas ir parapijines. Valstijinėse nemokina lietuviškai, bet užtai gerai apšviečia kūdikius elementariškame moksle. Parapijinėse rodo ir mokina lietuviškai (nors labai mažai), bet prastai mokina, nes neturi gerų mokytojų. Trečių mokyklų mes neturime ir kasžin begu kada turėsime. Čia reikia tvirtai tautiško lietuvių susijungimo, pinigų ir tvirtų lietuvių pedagogų. Nei vienos iš šitų išlygų pas mus tuotarpu nesimato. Todel ir pasilieka mums pasigančinti su tuo, ką faktiškai turime.

Jeigu jau Chicagoje, kur yra lietuvių veiklesnis gyvenimas, nebepakeliama parapijinių mokyklų ant augštesnio laipsnio, tai mažesnėse ir silpnesnėse kolonijose nėra ko nei mįslyti. Todel mums ir pasilieka tik valstijinės pradinės mokyklos. Tiesa, čionai mūsų auganti, ji karta lyg kaipir atsišali-

na nuo lietuvių, arba, kaip sakoma, — „nutausta“. Vienok šitas nutautimas nėra taip jau pavojingas, kaip iš paviršiaus atrodo. Juk tas nutautimas eina ir mūsų namuose, tarpe augusių žmonių, kurie niekad nelankė vietinių mokyklų. Pasižiūrėt tik reikia, kokią mūsų namuose lietuvių vartoja kalbą — tikrą lietuviškai-yankišką žargoną! Todel nutautimo priežastimi dar nėra vien tik mokyklos. Jeigu mūsų namuose ir visuomenėje viešpataus tautiška dvasė, tai nėra pavojaus lietuvių jaunomenei ištautėti. Maža tik dalis pas lietuvių nebegriš. Na, tame nėra didelės bėdos: vis juk žmonėmis pasiliks. Ypač gerai, jeigu jie bus apšvietę žmonės.

Didesnė dalis mūsų jaunimo pasilieka prie savo tautos. Jiems neduodairneduos išvirsti į „svetimaucius“ mūsų visuomenės veiklumas: raštai, kningos, laikraščiai, prakalbos, referatai, baliai, piknikai, teatrai, chorai, draugijos, susirinkimai, kningynai, skaityklos. Tai yra dideli mūsų ir kiekvienos tautos agentai. Tik reikia šituos agentus pridaboti, stiprinti ir slaugyti. To liaus neduos lietuviams ištautėti iškeliavimai tėvynėn ir emigravimai naujų pažįstamų, draugų ir giminų į šitą kraštą. Pagaliaus prilaiko lietuvių ištautėjimą namai, šeimos ir abelnai visas lietuvių gyvenimas! Nėra tad baimės prieš valstijinių mokyklų „ištautinančią“ intekmę. Greičiau ištauta nemokinti žmonės. Ir geriau tad bus, jeigu lietuvių savo kūdikius leis į valstijines mokyklas, kur geriau mokina, negu į parapijines, kur gana prastai mokina ir sugaišina mūsų kūdikiams laiką. Nėra reikalo rūpintis pataisymu mūsų parapijinių mokyklų, jeigu jos pačios nesitaiso.

Kaslink amatų, tai šito nemokina nei valstijinėse pradinėse mokyklose. Nėra tad ko norėti nei iš parapijinių. Amatų mokinas jau paaugęs jaunimas, ir tam yra specialinės mokyklos. Jos Amerikoje taip gerai įtaisytos, kad mes, drasiai galime sakyti, neįstengsime įstaisyti nei vienos tokios, kokios yra pas amerikonus. Todel amatų kiekvienas lietuvis gali mokintis tam tikrose mokyklose, be jokios skriaudos savo tautystei. Girdėjome gražų sumanymą Chicagojės „Aušros“ kuopos, kuri net buvo inkū-

rusi amatų mokyklėlė. Bet dabar ir apie ją nesigirdėti. Aišku, kad ir gražiausias sumanymas visu-pirmu reikalauja būti praktišku. Be to jis neįvyksta.

Kaip pradinių, taip ir amatų mokiniamsi klausimo mes regis nebeišrišime kitaip, kaip jis yra dabar. Bet yra dar vienas dalykas, kurį galim ir turim mėginti. Tai vakarinės mokyklos. Čia platus ir atviras laukas, ir jame mūsų pasidarbavimas niekad nepuolys lietuviams be naudos.

PERŽVALGA.

Amerikonai tyrinėja po Lietuvą. Vilniaus „Viltis“ (N98) p. A. Sm. rašo apie du amerikonus: George W. Tupper (sekreto-rius Y. M. C. A.) ir jo draugas koks ten Bostono universiteto studentas, atvažiaavę Vilniun ir panoręje netik pamatyti, kaip atrodo lietuvių ir lietuvių garsi sostapilė, bet surinkti žinias: kiek iš viso lietuvių, kur Lietuvos ribos eina, kokia jų istorija, kuo jie dabar verčiasi, ar tiki lietuvių savo ateitimi; ką jie moka ir kaip iš Amerikos sugrįžę gyvena bei manoši? Mažai ką p. A. Sm. galėjęs atsakyti, nes, paveizdan — kiek yra lietuvių — mes patis dar nežinome!... Paskiaus autorius tuodu amerikonu nusi-vežęs į kaimus Panošiškių, Rudziškių, Užalijos, Ulkiškių. Sutikę amerikonus koki ten žmogų buvusį Amerikoje ir mokantį angliskai iš ko labai prasidžiugę.

Tie amerikoniai buvę tyrinėti ir Galicijos lenkų, bet nelengvesni radę ir lenkų gyvenimą. Po dvejų metų vėl ketiną Lietuvon atvykti, kad plačiau pažinti mūsų kraštą ir lietuvių. p. Tupper esąs „Evening Post“ (tur-but new-yorkiškio) sandarbininkas. Šitan laikraštis jis ir žadėjęs aprašyt amerikonomis savo išpūdžius, gautus Lietuvoje.

Laikraštis „Aušra“. Lietuvos laikraščiuose apsiskelbė iš-eisias Vilniuje naujas lietuvių laikraštis „Aušra“, kuris būsiąs skiriamas „lietuviams rytiečiams šviesti“. Lietuviai rytiečiai, kaip žinoma, turi savo indomias tarmes ir ta sritis apima dalį Kauno gubernijoje (Ežerėnų-Vilkmergės pav.), taipgi Vilniaus gub. lietuvių ir dzūkų. Nežinia, ar tas laikraštis rytiečių tarmėse ir bus rašomas, jei specialiskai del rytiečių leidžiama, ar tik tai didesnė doma bus atkreipta į jų vidurinį gyvenimą, pav. jų kovas rusifikacija ir polonizacija. Šiaip ar taip, tasai laikraštis žada būti indomus. Gaila, kad jis bus ne svietiškių inteligentų ran-

kose: leidėju pasirašo kun. V. Mironas, o redaktorium — kun. P. Kraujalis. „Aušra“ būsiąti iliustruota, ir pradėjus nuo 1 d. spalio, eisianti kas dvi savaitės.

Bagočių areštavo. Mums rašo p. Motėjūnas iš Bostono: „Rugsėjo 21 d. areštavo Fort. Bagočių už peržengimą Suv Valstijų krasos įstatymų. Krasos inspektorius Swift susekė, kad Bagočius leidžia laiškus laikraščio žinių vietoj“. Tuotarpu pridėjo iškarpą iš „The Boston Journal“ nuo rugs. 22, rašoma: „Fortunatus J. Bagočius, leidėjas „Keleivio“ lietuviško laikraščio tapo vakar areštuotas ant 48 Broadway, So. Boston. Jis kaltinamas už indėjų sinntinėjimą nepadorių raštų. Prieš Suv. Valst. komisijonierių Hayes jis buvo padėtas po \$500 kaucijos ir subatoj bus teisiamas. Krasos inspektorius Swift nurodo, kad rugpjūčio 24 d. kaltinamasis indėjo siuntinėjaman numerin savo laikraščio nepadoraus turinio raštus.“

Pasimirė garsus „nezaležnikas“ v. Kaminskas. „Saulė“ (76 N) rašo: „Utarninko ryte pasimirė Buffaliuje garsus „nezaležnikų“ (neprigulmingų Romai) vyskupas Step. Kaminskas, turis 53 metus amžiaus. Mete 1893 pasiliko neprigulmingu kuningu. Buvo prabašium Sv. P. M. Rožaneavos (parapijo), kurios turtas šiandien siekia \$300, 000, o priguli prie parapijos“.

Toliaus „Saulė“ paaiškina, kad vys. Kaminskas vis dar ketinęs ugrįžti prie Romos. Tas nežinia, begu teisybė. Nebuvo to viešai girdėtis. Kaminskas ir tarp lietuvių praplatino neprigulmybės idėją. Bene jo tik buvo rodos įšventinti kuningai Ruskis, Urbonas, Miekevičius ir Dilionis. Jeigu ir ne jo, tai bent jo agitacijos buvo šitie paganti.

New Yorko „Times“ praneša, jog laidojant vel. Kaminską, per-eitą nedėdienį tarpe lenkų iškilo rianšės. Viena lenkų sekeija norėjusi vysk. Kaminsko lavoną atimti. Vos išlaikę tvarką 50 poliemanų.

Mirė lietuvis rašytojas. Vilniškė „Viltis“ praneša, jog Berline pasimirė mažai kieno iš lietuvių žinomas — lietuvis rašytojas Mikolaitis, kuris daug rašęs apie Lietuvą. Rašydavęs eilėmis ir proza, bet kuone visi jo raštai esą parašyti vokiečių kalba. Pasirašydavęs jis pseudonymu „A. K. T. Tielo.“

Rasta senos lietuviškos kningos. Kitoje vietoje mes perspau-sdiname iš „Vilties“ (N98) žinutę, kuri paskelbja, jog Švedijos archyvuose esą surasta labai senos ir nežinotos lietuvių kalboje kningos.

IŠ VISUR.

Romos apvaikščiojimai. Šiandien Romoje tapo apvaikštinėta sukaktuvės 41 metų, kaip italų vaikas užėmė Romą ir podraug atėmė iš popiežiaus politiską valdžią. Gatvės buvo išpuoštos, ir muzikų lydimos minios žmonių iš kokių 100.000 vaikštinėjo parodose. Norėta buvo priešais Vatikaną pastatyti marmurini paminklą, su lentele ir parašu, kad atgal 41 metai plebiscitas (žmonių valdžia) užėmė Romą, bet valdžia to nedaleido, kad nerzinti popiežiaus.

Kanados liaudis. Neseniai užbaigta tvarkyti Kanados liaudies penktieji surašai, kurie dar berželio mėnesy buvo padaryti. Iš surašų matosi, jogei Kanada turi viso labo apie 8 milijonus gyventojų. Tai gi ne kiek daugiau, kaip vienas Londono miestas. Bet visgi kanadiečių esą dauginamasi.

Ir „Olympas — kaipir ne Olympas. Didžiausias pasaulyje keleivių garlaivis „Olympic“, slankiojās ant White Star linijos per Atlanti, šianedėl susikūlė Anglijos pakraščiuose, netoli Southampton. Teisybė, ne jis pats susikūlė, bet jį pradūrė Anglijos plieninis skraiduolis Hawk, kuris padirbtas neprietai lių laivams skandint. Pradūrė taip skaudžiai, kad reiksia 3 mėnesių „Olympic“ sulopyt. Ant laivo buvo 2,200 žmonių, iš tų 1000 vienų tik laivo tarnų. Nuskesti niekas nenuskendo. Ant-raip but Amerika daug nustojusį, nes buvę ant laivo net 60 milijonierių, grįžtančių iš Europos!

Dar vėl Louvre išvogė. Garsiam Paryžiaus Louvres muzėjuje dar vėl susekta pavogtų 32 įžymesnių paveikslų. Bet be-jieskant, surasta keletas užmes-tų kur ten daržinėj, o likusius rado namuose iškabinėtus pas paties muzėjaus viršininkus!

Išvažiavo apgintų profesoriaus. Iš Bostono išplaukė amerikony kreiserius į šiaurinę Afriką, kur yra iškeliavęs Cambridge universiteto profesorius Norton, ištirti griuvėsius senovisko arabų miesto Cyrene. Mat pasigirdo, jog arabų klajūnai gauda Nortoną užmušti, kam iš-drįso jų švento miesto liekanas krapštyti.

Tik-tik išgelbėjo vokiečių biržą. Iš Berlio pareina atlaidesnės žinios, jog vokiečių biržai nebegrumoja sugriuvimas, nes svetimi kapitalistai nebežada spausti vokiečių, kadangi vokiečiai su francūzais baigia taikinties delei Marokos. Vokietija su lengva širdžia atsikvėpė.

× **Irlandijos streikai.** Antras Anglijoje streikas apėmė dideles sritis, bet dabar jau Irlandijoje. Čia irgi susirėmė gelžkeliai su savo darbininkais. Airiai šituos streikus nori paversti į politiškas demonstracijas, kad greičiau sau atgauti nuo Anglijos autonomiją. Ikišiol dar nei streikieriai, nei airiai nacionalistai nieko iš to streiko nelaimėjo.

× **2,000 chiniečių išmušė.** Iš Chieng-Tu provincijos, kur chiniečiai sukilo prieš valdžią, praneša, jog valdžios vaiskas išmušęs 2,000 kukilėlių, norėjusių įsigrauti miestą. Tačiau tikrai nežinoma, ar išmušė. Pats valdžios komandierius apie tai spėja tik iš surankiotų laukuose pamestų šaudyklių. Šiaip jau sakoma, kad chinų kukilėliai labai pasekmingai dirba ir ruošiasi sukelti visą pusę Kinijos.

× **Panaikino Finlandijos kareivius.** Helsingforsio gubernatorius Sein panaikino finų jaunomenės kareivius, taip vadinamas žaislų draugijas, kuriose priklausė finų vaikinai ir mergaitės. Jie daugiausiai užsiimdavo gymnastika; bet rusų valdžia intėmijo, kad jie kartais „bovijas“ ir politika. Ar bereikia didesnio Rusijai pavojaus?— Šitose draugijose prigulėjo apie 8000 jaunuomenės.

× **Kanados konservatai triumfoja.** Taigi perėjo triukšmingieji Kanados rinkimai, ir pilną pergalę gavo konservatai, kurie išvertė liberalų premjerą Laurel, o įstatė savo kandidatą Borden. Visi rinkimai buvo paremti ant sutarties su Amerika dėl liuosų muitų, dėl kurių Amerikos prezidentas Taftas čielus metus darbavosi ir kurių labai norėjo liberalai. Dabar kada liberalai apgalėti, tai galima tikėtis, kad nei sutartis su Amerika nebeįvyks ir p. Tafto darbas nuėjo niekais. O gaila šito. Bet ką padarysi, kada neišmanėliai Kanados fermeriai padėjo konservatams laimėti. Čia yra šioks-toks istoriškas pavyzdys iš balsavimo, kaip gali kartais ji netikusiai neišmanėliai panaudoti.

× **Filipinuose badas.** Iš Manilos rašo, jog neužderėjus šiemet ryžiams, grėsia neužilgo filipiniečiams badas. Jau dabar šis vienintelis filipiniečių maistas nežmoniškai pabrango. Amerikonių atstovas, gen.-gubernatorius Forbes rodo apsteliavęs svetur čielą laivą ryžių; bet ar gi galės pirktais grūdais milijonus bėpiningių gyventojų išlesinti?

× **Cholera Italijoje „sumažėjo“.** Šveicarų laikraščiai perduoda Italijos valdišką pranešimą, jog baisioji viešnia-cholera dikečiai sumažėjusi. Tas matasis štai iš ko: nuo rugsėjo 10 iki 17, savaitės laiku besusrigę žmonių tik 1,007, o pasimirę vos 320. Tas reiškia sumažėjimą!

× **Prie Stolypino nužudymo.** Suimtas Dmitras Bogrov, kuris Kievoje nušovė premjerą Stolypiną, pasirodė esąs ne žydas, kaip pirmiau manyta, bet tikras pravoslavas. Tiesa, jo diedukas dar buvęs žydu, bet jau apsikrikštijęs. Bet ne tame svarba. Indomiau tas, kad Bogrovas buvęs podrang social-revoliucionierium ir šnipu. Tai antras Azevas. Socialistai jį jau buvę nužvelgę, kad jis lošia dvi roles, todėl nusprendė jį nužudyti. Bet šis nuosprendis žadėta jam dovanoti, jeigu Bogrovas nužudys Stolypiną. Taigi Bogrovas šitą prisėmęs, ir, kaip žinome — atliko.

Bet yra ir kitos nuomonės. Pasirodė, kad ant Stolypino galvos rengėsi kas nors ir iš Peterburgo, tariant pati biurokratijos klika. Yra nuožvalga ant policijos departamento vice-direktoriaus Verigino ir jo pagalbininkų Kurlovo ir Spiridovičiaus (rodos to paties, ką anais metais buvo Amerikoje ir norėjo lietuviams prisimesti „tautiečių“). Todel visą tyrinėjimą dabar veda labai slapčiai, patsai teisių ministeris Ščeglovitov. Esą tokių riebių faktų, kad rasi nei pusės jų nepamatysias baltasis svietas. Matyt, čia bus intraukta ir augštos asabos.

Po Stolypino mirčiai dalykai štai kaip persimainė. Finansų ministeris Kokoveev užėmė jo vietą (Kokoveevas senai šitos vietos tykojo ir buvo vienas iš atriųjų Stolypinų priešų). Bet manoma, kad Kokoveevas tik laikinai šią vietą palaikys. Kaip ir reikėjo tikėtis, tuojaus suimta daugybė nužvelgtų revoliucionierių po visus Rusijos kraštus. Ypač policija ieško Peterburge teroristo su pravarde „Herman“. Padaryta net kratos vieno Londono korespondento kvatieroj, gyvenusio pas liberališką moteriskę Tirona. Suimta du Bogrovo broliai ir da vienas ta pačia pavarde. Kievoje areštuota 80 liberalų žmonių. 12,000 žydų jau pabėgo iš Kievo ir da vis tebeemigruoja, iš baimės, kad neiškiltų skerdynės kadangi rusai juodašimčiai stačiai kaltina žydus, jog iš jų giminės yra Stolypino užmušėjas.

Iš Lietuvos.

(Mūsų kor.)

VILNIUS. Visuotinasai metinis Vilniaus „Sąjungos“ artistų-mėgėjų susirinkimas. Kaip jau buvo rašyta „Vienybėje Lietuvosninkų“ N15 „Sąjunga“ yra ne-registruota lietuvių artistų-mėgėjų draugija, susidėjusi iš dviejų pirmiau veikiančių Vilniuje vaidintojų kuopų. „Rūta“ pernai buvo pasikvietusi „Sąjungos“ artistus vaidinti jos scenoje per 1910—1911 sezono metus tokio mis sąlygomis, kad „Rūta“ apmoka visas vakaro rengimo išlaidas ir dar „Sąjunga“ užmoka už kiekvieną vaidinimą 20% nuo grynojo pelno.

Tokie sezono metai jau pasihaigė ir rugpjūčio 20 d. buvo sąjungos visuotinasai narių susirinkimas su tikslu duoti apyskaitą iš veikimo per praėjusius sezono metus ir pasitarti apie būsiantį darbavimąsi.

Sąjungos pirmininkas M. Sleževičius plačiai papasakojo apie praėjusiųjų metų darbus. Iš apyskaitos pasirodė, kad sąjunga yra surengusi į 30 vaidinimų: 25 „Rūtos“ scenoje, 1 Pagirio gelžkelio salėje, 3 Valkininkuose (Viln. gub.) ir 1 Kaltinėnuose (Viln. gub.) Šie veikalai vaidinti: 1) Namai pragariai, 2) Amerika pirtyje, 3) Kurčias žentas, 4) Švarkas ir Milinė, 5) Be šulo, 6) Į mokslą, 7) Intelligentai, 8) Velnias ne boba, 9) Brangusai pabučiavimas, 10) Viršaičio vargai, 11) Ponas ir muzikai, 12) Blinda, 13) Tarnas padėjo, 14) Neatmezgamasai mazags ir 15) Vėtra. Be to dar režisieriai prisidėjo prie vaidinimo dramos „Milijonai vandenyje“, kurią vaidino Vilniaus „švedai“. Taip pat sąjungos artistai buvo prisidėję ir prie koncertų rengimo. Čia reikia pažymėti, kad vaidinimai visi buvo sąžiniškai atlikti, neužsitarnauta kritikos papeiki-

mo. Truputį, Sleževičius papeikė artistus už vėlinimąsi į repeticijas, nes dažnai dėl vieno susivėlinusio turi nukęsti daugelis, o kartais ir visai vakarės sugaišinti.

Paskui susirinkimas peržiūrėjo narių surašą ir tuos narius, kurie pernai nevaicino dėl kokios nors priežasties, išbraukė, palikdamas jiems teisę vėl užsirašyti, jei jie to patį norėtų. Priėmęs naujus narius, susirinkimas perėjo prie rinkimo valdybos, režisierių ir revizijos komisijos. Nutarta rinkti valdybą tik 5 žmones (pernai buvo išrinkta 10 žmonių). Slaptu balsavimu išrinkta: M. Sleževičius (pirm.), A. Ručevičius (rūbinink.), K. Alyta (išdin.), E. Ručevičienė (kning.), ir J. Strazdas (sekr.). Režisieriais išrinkta: M. Sleževičius ir A. Ručevičius. Revizijos komisijon pateko: B. Žilinskas, J. Marcinkevičius ir T. Juodvalkis.

Toliau paskaityta kasos apyskaita. Pasirodo kasoje pinigų likę apie 100 rub.

Tarp ko kito išreikšta susirinkimo noras vengti vaidinti tuščio turinio veikalų ir įvesti deklamacijas, kurias sąjunga visai buvo apleidusi.

Renkant repertuarą ateinančioms metams, pažymėti šie veikalai: 1) Kerštas, 2) Netikėtai, 3) Vestuvės, 4) Ne sau žmonės (pakartoti), 5) Ukanose, 6) Byla dėl linų markos, 7) Du kelin, 8) Vilko dantys, 9) Gyvieji naštininkai, 10) Iš meilės, 11) Svečiai, 12) Maluninkas ir Kamina-krėtis, 13) Lietuvaitės, 14) Gaila ūsų, 15) Keistutis, 16) Liūdna dainelė, 17) Jonukas mergų bijas, ir kiti.

Pirmiausia pasiskirta „Rūtos“ scenos sezono atidengimui L. Giros tragedija „Kerštas“ ir Aglės „Netikėtai“. Jau repeticijos daromos; žadama vaidinti „Kerštas“ rugsėjo gale pagal seną kalendorių.

Prie Sąjungos prisirašė apie 30 žmonių. **Vilniškis.**

Šviturys *) Rugsėjo mėnesį išeis Vilniuje literatūros-visuomenės-informacijų metraštis su kalendoriumi 1912 metams — „Šviturys“ — Leidžiamas jis atvykusio tik nesenai iš Seinų apskelbimų rinkimo ir komisijinės kontoro savininko J. Rinkevičiaus; redaguojamas gi žinomo mūsų rašytojo Liudo Giros.

Šiomis dienomis teko man matyti pirmuosius aštuonius lankus to tikrai didelio metraščio-kalendoriaus (iš viso gryo teksto, be apskelbimų, bus 18 lankų—290 pusl), kokio dar mes neturėjome. Ir negaliu nepasidalinti savo įspūdžiais su Amerikos skaitytojais, kuriems, manau, taip pat rūpi mūsų literatūra ir jos kilimas. O toksai faktas, kaip „Šviturio“ pasirodymas, tikrai liūdi, jog jau mes ir mūsų jaunutė raštija tiek yra pakilusi, kad galime jau eiti lenktynių su seniau kultūrą ingijusiais mūsų kaimynais.

„Šviturys“ imponuoja ne tik savo didumu, bet ir turiniu (kas svarbiausia). Galės drąsiai būti papuošalu „Šviturys“ mūsų inteligentijos salionų ir knygynų. Tokio įvairumo ir dailės veikalų daugumo dar nematėme nei vienoje panašios rūšies knigoje.

Pažūrėkime į turinį. Pradeda jį jau gerai pagarsėjęs mūsų poetas M. Gustaitis dvejomis puikiomis eilėmis. Toliau seka tokie poetai, kaip kalendoriaus redaktorius Liudas Gira, Vincas Krėvė „Sarūno“ ir kitų smagių

*) Keletą lankų kartu su laišku pasiunčiu. **A. R.**

veikalų autorių, Jovaras, papildo tą poetų eilę vienas iš jaunesniųjų mūsų eilinkų, bet jau prielankiai mūsų kritikos pažymėtas Juozas Mikuckis; pagaliau — Marė Lastauskienė, ikišiol žinoma, kaip prozos rašytoja („Auka“) ir — didžiausią galbūt satisfakeiją suteikia savo netikėtiniu gražios, jautrios eilės, parašytos... Lazdynų Pelėdos. Toji geriausia mūsų prozos rašytoja, be to eilių, davė dar „Švituriui“ du prozos veikalėlius. Vienas „Laimė“, kaip paprastai, be galo jautriai atvaizdinąs nelaimingos moters gyvenimą, žiauria žmogaus kovą dėl laimingesnio gyvenimo ir visą vargo bedugnę. Antras vaizdelis „Paša“ — nagrinėja ikišiol veik nepaliestą mūsų raštijoje prostitutės sielos tragediją, psichologiją. Toliau eina taip-pat labai jautrus ir talentingai parašytas Marės Lastauskienės proza veikalėlis „Per ją“ — iš moterystės santykių, taip-pat vienintėlis, galima sakyti, mūsų raštijoje paliestasai jame klausimas. Davė taip-pat apysakaitę J. Šeinius, kuris mūsų literatūroje užima kairiojo modernizmo poziciją, kas atsispindi jo duotame „Švituriui“ dalykėlyje „Bedugnė“. Bus indomu jis pasiskaityti mylėtojams modernizmo. Davė dar gražų žiupsnį poezijos prozoje: Vincas Krėvė ir Liudas Gira. Literatūros skyrių baigia Skausmo lyriškas fejtonėlis apie M. K. Čiurlionį (su jo paveikslu ir kai-kuriais jo pašiniais) ir ir verstinis labai juokingas M. Grigonies monologas „Ant vienu pečių“.

Toliau eina pažymėtinai straipsniai: Kazio Puidos — „Kovos laikas“, apie mūsų santykius su lenkais, kaip juos mėgsta nupiešti lenkai savo raštijoje; Pleirytes—Puidienės labai rimtas referatas „Užmirštosios motinos pareiga“; puiki laikraščių statistika Kauno gub., Ant. Jarosevičiaus, žinomojo mūsų dailininko straipsnis apie taudailę; Ant. Ručevičiaus indomus atsiminimai apie mūsų teatro pradžią Suvalkijoje; „Mūsų teatro istorija“ Žemkalnio; Domo Šidlausko apie kooperaciją ir tt. ir tt. Visų nei neišskaitys. Žodžiu sakant skaitymo ir tai pačio parinktojo iki šio.

Be to „Šviturys“ turtingai iliustruotas visokiomis fotografijomis ir paveikslais. Pasilieka tik kantriai laukti jo pasirodymo. **Antanas Ručevičius.** Vilnius Rugsėjo 10. IX. 11.

Iš kovos lietuvių su lenkais. Šitokia telegrama buvo pasiųsta Peterburgo telegramų agentūrai, bet iš tenai ji nepasirodžiusi. Matyti ir tenai būta lenkų šalininkų, kurie tą telegramą neišleido į svetą. Tat nutarta patiems išsutiinti redakcijoms ir įstai-goms, kad ir be telegrafo išsiplatintų ši žinia. Gal kai-kuriuos laikraščiųuos ji ir pasirodys.

„Lietuviai labai yra sujudinti nedovanotinai lenkų spaudos pasielgimais, kuri, vaduodamosi blogais norais, paleido paskala, būk lietuvių organizacijos pradėjusios rūpintis Vilniuje Romos Katalikų vyskupiją panaikinti.

„Dabar paaiškėjo, jog paskalos buvo platinamos ne vien tik tam, kad sukėlus Romos kuriją prieš lietuvių, bet ir didesniai lenkų agitacijos pasisekimui tautiškai nesusipratusioje minioje, artinantis, sulig Administrato-rius paliepimo, būsimajam visu gyventojų surašinėjimui pagal tautas.

„Nors lietuvių organizacijų at-

stovai tuojau apreiškė, jog tai netiesa, nrs lietuvių spauda užprotestavo vietiniai lenkų laik-raščiai, uot pripažinę, kad iš-platintos jų paskalos yra mela-gingos, atakliai tyli net ir lietu-viams vieai pavadinus tokį jų pasielgim provokacija“.

Lietuvių organizacijų ingalioti-nis **Donatas Malinauskas.** Rugpjūčio 24 d. 1911 m. Vilnius, Jurgio prosp. 22.

Žemaičių vysk. kuningų per-mainos. Kun. Z. Daukša, Remy-galos kan., ir kun. St. Razumas, Tryškių kan., perkelti kits kito vieton.

RIETAVAS ir LAUKUVA. Res. pav. Gaisrai iš tabako. Lie-pos 20 d. sudėgė mažne pusė Rie-tavos miesto ir 27 d. netoli Rietavos ūkininko B. tvartai su pašaru. Rugpjūčio 1 d. išdegė mažne visa Laukuva. Gaisrai atsitiko prekymečių vakarais ir degti pradėjo iš daržinių, kame girtuo-kliai dažnai tuštindavo buteliu-kus.

Taigi, pypkoriai pagalvokite. **Dievo Rykštė.** („Liet. Ukin.“)

Archeologijos radinys. Netoli m. Nači lydos apskr. atrasta dve-jos senoviškos kapinės su kaulų ir visokių senovės dalykų liku-čiais (moliniai indai, galvos da-biniai, daiktai iš bronzos ir tt.). Atradėjas p. Šukevičius priskaito tuos daiktus prie senų laikų.

Atrasta piningai. Šiomis dienomis statant namą ant Stefa-novskos gat. Vilniuje, rasta ne-didelis puodas, pilnas sidabrinų piningų. Piningai didumo kaip dabartinis pusrublis ir labai ploni. Nežiūrint į didelį apipelėjimą, galima buvo įžiūrėti 1535 ir 1539 m. Viskas buvo atiduota namų savininkui.

SUVALKAI. Gera žinomas Pizalskis, buvęs keli metai atgal Suvalkų kalėjimo viršininku, vėliau slaptosios policijos viršininku Suvalkijoje, paskui atstatytas už kysius ir bjaurų su kalniniais apsiėjimą nuo vietos — sėdi dabar pats Suvalkų kalėjime. Šiomis dienomis jis gavo net karce-ryj sėdėti už neramų užsilaikymą. Taigi pats dabar išmėgjęs tuos smagumus, kuriais taip gausiai vaišino kitus. **A. B.**

VILNIUS. Miesto apšvietos komisija išdirbo galutinai pro-jektą apie įvedimą Vilniuje vi-suotino pradinio mokymo. Tas projektas da kartą bus komisijos peržiūrėtas ir inteiktas miesto dūmos apsvarstymui. („Liet. Žinios.“)

VILNIUS. Užmušė kareivį. Prieš porą dienų iš kareivių kalė-jimo N14 bandė pabėgti 5 artilerijos brigados kareivis Vulfas Raskind; įsiai bandė peršokti per kalėjimo kiemo tvorą. Sargybos kareivis buvo tris kartus sušukęs, kad nuluptų, bet Raskind'ui nepaklausius šovė ir, pataikęs tiesiai galvon, užmušė nevykėlį ant vietos.

„Wilenski Goniec Poranny“, kuris prieš porą savaitių buvo li-vošas, vėl pradėjo eiti. Minė-tasai laikraštis yra lenkų pirmė-vių organas.

Staćiatikių vyskupas. Rug-pjūčio 17 d. synodo posėdyje pa-skirta Kauno staćiatikių vysku-pu archimandritą Elenferijų. Kauno' staćiatikių vyskupijos vyskupu-vikaru.

Kandidatai į vyskupus. Sveti-mų tikėjimų departamentas, anot Peterburgo laikraščių, į Lucko-Žitomiriaus vyskupus siūlo Romai išsirinkti vieną iš šių trijų kandidatų: Dva-siškosios Akademijos inspek-torių prof. kun. Matulevičių, Mohilevo dvas. seminarijos rek-torių kun. Baltušį, arba Peter-burgo dekaną kun. Budkevičių. Du pirmuoju kandidatu yra, kaip žinome, mūsų tautiečiai.

SUVALKAI. Naujas agrono-mas. P. Bulota „L. Ž.“ rašo, kad šiomis dienomis Suvalkų ir Lom-žos gubernijų valstybės turtų ži-nyba gavusi žinią, kad jau nuo gegužės abiem gubernijom pas-kirtas vyriausybės agronomas, ru-sas A. Zavjalovas. Taigi žlugu-sios visos lietuvių ir lenkų kan-didatūros. Rusas paskirtas bene tam, kad patenkinus ir lietuvių ir lenkus.

„Tėvynė“ N30 praneša, kad verčiama yra lietuvių kalbon iš ukrainų kalbos Togonocki 5 veiksmų drama „Žydivka — vischere stka“. Kaip sužinojome iš „Te-atro“ redakcijos — tasai veika-las jau esąs išverstas ir netrukus bus išspausdintas Vilniuje vardu „Iš meilės“. Taigi amerikiečiams nebereiktų kelti kitų jau atlikto darbo.

LAUKUVA, Kauno gub. „B. Vied.“ rašo, šiomis dienomis su-degęs visas Laukuvos miestelis, išlikęs tik pačtas. 700 gyventojų, daugiausiai žydų, palikę be pas-togės.

143 metų žydas-kareivis. „S. Z. T.“ rašo, kad šiomis dienomis buvo atvažiavęs iš Šiaulių Kau-nan buvęs leib-gvardijos husarų pulko kareivis, Dovidas-Abra-mas Nisolvioč-Smidtas, kitaip va-dinamas Andrius Mikolajevič, tu-ris 143 metus amžiaus. Turėda-mas 15 metų (1784 m.) paimtas iš tėvų namų,—iš Šiaulių, kariuome-nėn ir 17-jos metų apkrikštytas pravoslavonon, 1786 m. tapo ati-duotas kareivijon ir išėjo iš ka-riuomenės tik Aleksandro II-ojo laikais. Dalyvavo daugelyje ka-rių, taip antai karėje su francū-zių mūšyse ties Malojarslavu, Borodino ir Lipsku; 1831 metais dalyvavo lenkų malšinime (ėmė Varšavą ir Pragę), pagaliaus da-lyvavo Vengrų karę ir kovoje su Šamiliu Kaukaze. Buvo taip-pat tarptautinėje eskortoje pa-lydovu vežant Napoleoną Elbos salon. Už savo drąsą senukas yra gavęs daugelį garbės ženklų, tarp kurių išsižymi Jurgis I-sios eilės gautas už dalyvavimą žy-gyje, kuriuo paimta buvęs nelais-vėn ir nugabentas Kalugon kau-kaziečių vadas Šamil'is. Senelis kareivis keletą kartų buvęs per-statytas Aleksandrui II-ajam, o paskutinį kartą dar šią žiemą Jo Didenybei (per šv. Jurgio ordeno šventę). Kauman atvažiavo prašy-tų gubernatoriaus globos ir pa-galbos. Tikrai retas, o gal ir vie-nintėlis tai pasaulyje žmogus!

Revizijos pasekmės. Daręs Vin-niaus vyskupijos įstaigų reviziją p. Lozino-Lozinskis, pabaigęs sa-vo darbus, išvažiavo šiomis dienomis užsienin. Tarp kitko jisai, bedarydamas vyskupijos raštines reviziją, užtiko daugelį prašymų neapmokėtų, kaip to įstatai rei-ka-lauja, gerbo markėmis, tokių prašymų užtikta net 17,778. Už tai vyriausybė ketinanti reikalau-ti vyskupo Roppo pabaudos 118, 617 rublių.

SEINAI. Seinų vyskupijos oficialas, Seinų kapitulas, kun.

Antanavičius, įpakeltas Šventojo Tėvo ir naminius Jo Šventenybės pralotus.

Mirė vienuolis. Kretingos vienuolyne, Kauno gub., rugpjūčio 13 d. mirė vienuolis Higinas Dirmeika, 77 metų amžiaus.

Svarbus radinys švedijoje. Sugrįžusi neseniai iš Švedijos, kur Stokholme, Upsaloje ir k., mokslo komisija iš Krakovos Mokslo Akademijos, surado tenai daugelį svarbių nežinomų lenkų raštų ir tarp kitko — nežinomos lietuvių kalbos Bretkūno maldakninges. Buvusios jos išvežtos Švedijon laike karų švedų su lenkais, kuomet tai švedai bastėsi ir pe mūsų kraštą.

TRAKAI. Šiomis dienomis Trakų karaimai išsirinko sau dvasišką viršininką, vadinamąjį „gacham'u". Tokių „gachamų" iš viso Rusijos karaimai turi du: vieną Eupatorijoje (Krime), kitą Trakuose Lietuvos ir Baltgudijos gubernijoms. Čia jie yra susibūrę į penkis gminas: Trakų, Vilniaus, Panevėžio, Lucko ir Pskovo-Ostrovo; visoms toms penkioms gminoms ir yra viršininku Trakų „gachamas". Naujai išrinktas karaimų dvasiškis vadinamas Seroi Šapšal, turi jisai jau 40 metų, baigęs Peterburgo universiteto rytų kalbų skyrių. Iki 1904 metų jisai mokė rusų kalbos Persų šacho dvare, Teherane, — paskui, patikęs Mahometui-Ali-šachui buvo paskirtas jo ministerių ir net vyriausiuoju politikos patarėju. Numetus persams Mahometui-Ali-šachą, ir Šapšalas apleido Persiją ir atvyko Rusijon, kur tapo paskirtas prie užsienių ministerijos. — Lietuvoje karaimai, kaip žinoma, yra apgyvendinta dar Didžiojo Vytauto laikais.

PUŠALOTAS, Pan. ap. Javai, taip žieminiai, taip vasariniai buvo šiemet pusėtini ir klijimai žmonių užkimšti javais. Tik kviečiai ir linai šiais metais menkai teuderėjo: pilni buvo žolių. Ypač su linais žmonės daug rūpesčių turi: jau baigia rauti, bet neturi kur dėti, nes vasaros laiku nebuvo lietaus ir visos markos išdžiūvo. Taigi, vieni kasė naujas gilesnes markas, kiti suradę samdėsi už piningus pas kitus, tretie laukia dar lietaus. **Varnėnas.**

IŠ PRŪSŲ LIETUVOS. Lietuvių vaikų įžegnojimas. Sekmadienį rugpjūčio 14 d. kuningas Redmeris Klaipėdoje įžegnojo lietuvių vaikus. Pažymėtina, kad šiemet skaičius lietuvių vaikų, kurie panorėjo įžegnoti save lietuviškai, padidėjo. Pernai kuningas Pipirs įžegnojo iš viso 43 mergaites ir 11 berniukų, šiemetgi įžegnota buvo 40 mergaičių ir 25 berniukai. „Ypač reikia reiklia džiaugties, rašo „Nauja Liet. Cit.", kad berniukų skaičius padidėjo. Iš to matome, kad vaikai su didesniu noru pradeda viską mokyties prigimta kalba".

National liberalų veikimas. Raginės ir Pilkalnio valsčiuose vokiečiai national liberalai pradeda rodyti nepaprastą darbštumą. Visuose bažnytkiemuose ir didesniuose kaimuose daroma susirinkimai ir steigiami rinkimo draugijos. Konservatorius grovas Kanitz'as pradeda bijoties, nes tų valsčių gyventojai eina prieš jo politiką „N. L. C." ragina ir lietuvių statyti savo kandidatą, nes, iškilus nesusipratimams vokiečių tarpe, jie nemažai galėtų nuversti, šiaip gi, jiems

tylint, jų niekas nei neatmenas. („Viltis.")

IŠ LATVIJOS.

Streikai. Rygos darbininkų streikai, galima sakyti, beveik užsibaigė. Stalioriai iškovojo padidintą užmokesčio. Malioriai — naują tarifą ir apdraudimą. O kiti, kaip kanalizacijos, darbininkai — bestreikuodami tiek telaimėjo, kad jų vietas daugiausiai nauji darbininkai užėmė, o senieji be darbo liko.

Išvaikytas susirinkimas. Pereitame nedėldnyje (rugpjūčio 14 d.) Rygoje Essengofio girioje darbininkai rengėsi padaryti susirinkimą, bet policija juos išvaikė ir areštavo apie 30 žmonių. Panedėlyje akmenų tašytojai buvo mėginę padaryti susirinkimą Vermano parke, bet pamatė, kad visą parką apsiautė policija, tuojau išsiskirstė.

Kalbų mokymosi kursai. Societė Polyglotte. (Kalbų platinimo draugija) Rygoje nuo rugpjūčio 22 dienos pradės mokinius. Ši draugija geriausia kalbų išsimokymui mokykla; ten mokoma sekančios kalbos: rusų, vokiečių, francūzų, latvių, lietuvių, latinų esperanto ir kitt.

(„Rygos Naujienos.")

Rygos elektrinio tramvajaus akcijas beveik visas supirko belgų sindikatas, kurs mano visus Rusijos tramvajus suimt į savo rankas. Rygos tramvajaus tarnai nerimauja. Daugelis ketina kraustytis Liepojun, Maskvon, kur esą geresnės sąlygos. Del viso ko sumanyta kai kurių policistų pramokyti tramvajais važinėti ir juos rėdyt (keravot).

Jaunimo draugiją manoma iškurti Rygoje. Draugijos tikslas busias savitarpinė apšvieta ir apsipažinimas su rusų ir latvių literatūromis, skaitant bendrai atsakančias kningas, perkrautinant perskaitytus dalykus. Taipgi manoma užsiimti dainavimu, muzika, lošimu.

Nuštropuota redaktorė Rygoje latvių laikraščio „Jaunas Laiks" Olga Bertul 300 rubliais arba 2 mėn. už straipsnius apie darbininkų streikus, tilpusius 1 ar 2-me laikraščio num.

Areštan dviem savaitėms pamerkti vietinio Rygos gubernatoriaus: Petras Čerba, Pov. Šaparis, Juoz. Bagdanavičius, Anup. Paškevičius, Jok. Ragaišis, Leonas Vaidilauskis, Kaz. Jakštaitis, St. Subačius, St. Turla, Sim. Molis, Mat. Pupelis, Juoz. Dumša, Pet. Frankas ir 19 latvių vyrų ir moterų už dalyvavimą 14 rugpj. susirinkime lietuvių būrio, latvių social-demokratų partijos, atliktam Essengofio miške. Už tokį pat susirinkimą atlikta 17 rugpj. miške prie Peterburgo plento 15 verstų nuo miesto pasmerkti areštan nuo 2 savaitių iki 3 mėnesių 19 latvių.

Užpuolimas. Rugpj. 23 d. alinėn prie Duntengofio g. Rygoje užėjo Dom. Dičgalvis, Juoz. Davėnis ir jo pati Karolina. Išigėrę grįžo visi namon, bet ant Šiaurės g. ties Berlio medžių sandėlių užpolė ant jų 5—6 nepažįstami ir subadė juos peiliais — vienam galvą ir pilvą, kitam krūtinę, nugarą ir galvą. Piktadariai pabėgė, o sužeistieji liko nugabenti ligonbūtin. Jų žaizdos pripažintos pavojingomis.

Netikri rubliai atsirado apy-

vartoje Rygoje. Juos sunku pažinti, nes labai gerai nudaoti, tik-tai biškį lengvesni ir ne taip blizga. Išspausiti 1908 metais.

Gyventojų skaitlius berželio mėnesyje taip mainės Rygoje: užgimusių buvo 836, terp jų 21 negyvai užgimusių; mirusiųjų 631. Priauglius 184, terp kurių 79 berniukai ir 105 mergaitės. Daugiausiai mirė kruvinėmis — 115 vaikų, džiova 50, širdies ligą 46, vėžiu 28, plaučių uždegimu 42, smegenų suminkštėjimu 33, nuo sužeidimų 24, per saužudystę — 11.

Iševystė Amerikon iš Rusijos pereitais metais buvo didesnė negu iš visų kitų šalių. Pagal valdiškų aprokavimų paskelbtų „Ežegodnik'e Rossi" skaitlius išeivių 1908—1909 metais pasiekė 100 tūkstančių žmonių, tuotarpu tais pačiais metais iš Anglijos iškeliavo Amerikon 70 tūkst. 50 žmonių, iš Austrijos ir Vengrijos 53 tūkst. 400 žmonių; 22,400 iš Švedijos, Norvegijos, Danijos, Finlandijos; iš Vokietijos 20,100; iš Italijos 4600; iš Francijos 3100 žmonių. Pagal tautų daugiausiai išeivių buvę žydai, kurių skaitlius buvo lygus beveik pusei visų Rusijos išeivių (45,4%), lenkų buvo 25% (nuošimčiai), rusų 4%, letuvių ir latvių 9,3%, finų 8,5%, vokiečių 5,7%. Rusų išeivystė žymiai buvopadidėjus prieš karę su japonais 1904 metais ir 1906 metais, pradėjus revoliuciją malšinti. Daugiausiai prieš karę bėgo žydai, nes jų 1904 metais iškeliavo 78 tūkst., tuotarpu kad paprastai kasmet žydų keliavavo į Ameriką po 37—38 tūkst. Metuose gi 1906-se žydų į Ameriką išbėgo 125 tūkst.

Grižtančių skaitlius esąs toks: rusų grįžta mažiau kaip pusė (2/5 dvi penktosios dalys), lenkų grįžtas trečdalis, finų ketvirtoji dalis, lietuvių su latviais — penktoji dalis, žydų — dešimtoji dalis, vokiečių 25-toji dalis. Tokiu būdu tikt vokiečiai ir iš dalies žydai daugiausiai kelias Amerikon ant visados, dauguma gi kitų tautų važiuoja ten tikt užsidirbti, idant sugrįžus galėtų tėvynėje geriaus įsitaisyti gyventi. („Rygos Garsas")

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS.

Delei „Saulės" mokyklų. — Atbalsiai iš „laisvės metų". — Rietavos gaisras.

VILNIUS. ...„Kaip matyti ir jūsiškius, amerikiečių laikraščius labai sujudino kuningai Tumas su Olševskiu, o kaip matyti iš „V. L." N34 net ir Tamstos ėmėte abejoti. Vienas amerikietis (inteligentas) stačiai rašė mums: „ko jūs tylite, ko nepasakote savo laikraščiuose, ką manote apie tų dviejų kuningų misiją?" Mės, girdi, laukiame to.

Gali būti, kad laukia; bet, mano nuomone, nėra kas rašyti, — ypač toje prasmėje, kurioje minėtas amerikietis norėtų, būtent: kad mės išrodytume, jog tie du kuningai po maskom nuvažiavę, jogei jų tikslas visai pašalinis... Taip sakyti mės negalime. Tiesa, „Saulės" mės negalime pripažinti tikrai apšvietos draugija, nes didžiūmos jos mokyklų dvasia, ypač ceremonijų nedarymas su mokytojais (pašalina mokytojus vien tik už tai, kad užuodžia ji esant liberališkų pažiūrų arba net ir asmeniškai kokiame kuningui nepatikus), šito nerodo. Bet visgi „Saulės" draugija, mano nuomone, lietuviams naudinga draugija, ypač dabar, kuomet del politišku sąlygų kito-

kiems neleidžiama veikti. Mano nuomone, svarbiausia yra, kad žmonės pradėtų galvoti, kad įstengtų bent kiek smegenis pajudinti, nežiūrint net į kurią pusę. O kap tik išmoks žmonės „smegenis judinti" (atleiskit už tokį išsitarimą), tai su laiku ir patis atskirs pelus nuo grūdų. Ir man rodos, kad mums kovoti principališkai tik prieš „Saulę", ar prieš kuningų veikimą, nėra jos koks prasmės. Mūsų uždavinys — rodyti tikrojo mokslo bei apšvietos kelią, ir tik kontrastui nurodinėti „kuningų mokslo" nenuoseklumus, jų veikimo defektus ir pragaistingasias ar bent nenaudingasias puses. Tokiu būdu kuningų Tumo ir Olševskio misijoj mės nieko blogo nematome, ir amerikiečių duoti doleriai be naudos neprapuls. Ne be to. Mės jaučiame ir turime šiokias-tokias žinias, kad tuodu kuningai turi ir pašalinių, viešai neskelbiamųjų tikslų, būtent: 1) rinkimą pinigų „Vilčiai" palaikyti bei jos deficitams pridengti; 2) išsidirbti pas amerikiečius gerą marką sau ir visiems savo draugams („viltininkams", „draugijiečiams", „šaltiniečiams" et Co.), tuo pačiu gadinant Lietuvos pirmievių poperius. Šio antrojo tikslo net ženklai jau viešai pasirodė — tai kun. Tumo ir Olševskio nudaotas liberališkumas bei tolerancija tikėjimo dalykuose (už ką mat net nuo amerikiečių „Draugo" gavo barti) ir jų pačių „Drauge" rašytas straipsnis, kur Lietuvos pirmieviai peršaloma kaž-kokiais partijiniai, apjakėliais-fanatikai. Kiek jiems ši akcija pasiseks — tuo tarpu da nelaikas spręsti, tuo labiau, kad kun. Tumas per savo karštumą kartais gali amerikiečiams net „dyvų" parodyti, — nes tai žmogus yra sugadintų nervų ir kai-kada nemoka jų suvaldyti.

Kun. Olševskis — rimtesnis. Tik tas jo artumas policijos departamentui. Nežinau, ar „Kova" turi rankose kokius-nors dokumentus; bet iš daugelio faktų ir įvairių prietikių, arčiau stovintį žmonės ingijo **jausmą**, kad Olševskis **turėjo „ryšius"**... Žinoma, jis gal tai darė „tėvynei gero norėdamas". Juk „Saulės" draugija ačiu jo protekėjai ir laikosi valdžios neuždaryta... — Be to, prie progos bekalbant apie misijas — girdėjau, kad Dūmos atstovas Bulota irgi žadąs važiuoti Amerikon, su tikslu pažinti amerikiečių lietuvių (ir abelnai išeivių) gyvenimą, taipgi — įėj amerikiečiai interesuojasi — supažindinti juos su Lietuvos ir abelnai Rusijos reikalais. Ar tikrai jis važiuos, — nežinau...

N. N.

(Taip rašo vienas iš pirmievių lietuvių — „ukinkiečių".)

SKRIAUDŽIAI. Suv. gub. ...„O kaip klausėt apie Treigutį ir kitus, tai šitaip išėjo. Mat anais laikais buvo toks atsitikimas. Pirmiausia apie Skriaudžius. Moteriškė našlė pardavė karvę ir gavo 40 rublių. Neuzilgo parvažiavo iš mokyklos Kundokutis ir nukeliavo pas tą bobą atimti tų pinigų. Bobos dukterė Kundokutį pažino ir suuko: „Ar ir tu Juozeli reikalaui pinigų! Kundokutis išeidamas pasakė: „Paminėsi tu mane kurv...". Už poros savaitių atėjo Kundokutis su draugais ir nudūrė tą mergaitę su peiliu mirtinai. Ta boba padavė Kundokutį Aleksotos tyrinėtoju. Paskui, už Kundokutį atkėsydam, nuvažiavo pas tą bobą: Treigutis, Pocevičius, Narijauskutis, abudu Žukauskučiai, Žarieekų Kurtinaitukas arba Dubelis; jie dusyk inkirto tai bo-

ba po 16 rapninkų, nuplakė jos visas mėsas nuo kojų iki galvai; paskui nuvažiavo visi už Skriaudžius pas strielėn, atėmė kazioną revolverį ir strielėni davė 16 rapninkų; o toji žmonelė buvo jau suvis nedrūta. Paskui nuvažiavo pas abieščiką ir jį nuginklavo, o Pagiriškyje žmonos atėmė 400 rublių.

Užtai juos ir nuteisė į katorgą... (Pridavė J. A. Mackevičius.)

RIETAVA, Kauno gub. „Mielas brolau! Pas mus prastos naujienos. Mūsų Rietavos miestelio pusė išdegė. Andriejavo gatvė visa nuėjo plėniais. Kvedarnos gatvėje mažai kas beliko, — išdegė visas paprūdys ir net antstolio kanceliarija. Dang žmonių be pastogės paliko. Daugelį žydelių kromų sunaikino. — Gaisras ištiko 1 d. rugpjūčio, seredoje, turgaus vakare. Spėjama, kad iš degtinės priežasties. Prie to dar prisidėjo dideli sausymčiai. Baugu, kad tik nekiltų badas. Nėra nei duonos nei galvijams pašaro. Išdžiuvo visi šuliniai ir prūdai. Nežinia, kas bus, jeigu taip ilgai tęsis.

O mieste po tos ugnies viskas neišpasakytai pabrango. Sunkus mūsų rietaviškiams gyvenimas. Todėl neužmirškite, katrie Amerikoje esate, savo gimių pašelpti, nes jiems dabar tas labai reikalinga." Tavo sesuo. **J. K. Mikas.**

ATGIJIMAS TERORIZMO RUSIJOJE.

Politiškoji Rusijos padangė vėl pradeda niuktis ir vėl grėšia naujas betvarkių ir suiručių laikutarpis. Kad vėla iš naujo atgijo terorizmas, tą rodo faktai skaisčiau negu diena. Mėnesio tismoj įvyko iki desėtko pasikėsinimų ant augštesnių Rusijos viršininkų galvos. Taip, rugpjūčio 2 d. ties Petrapilė traukinyje tapo nušautas prokuroras Alex. Skopinskij. Du žmonės, kurie jį nužūdė, mitriai pasislėpė ir da ikišiolai jų nesusekta. Rugpjūčio 12 d. tapo nužudytas komandierius Kurošo sūnus, 17 metų vaikas. Prieš tą išvakariuose jis gavo laišką, jogei jis mirėiai pasmerktas užtai, kad jo tėvas 1906 m. be pagalios trėmė Sveaborgo tvirtovės sukilimą ir daugelį finų Helsingforse nutėriojo. Neseniai Vologdoje teroristai nugalavo kalėjimų viršininką Efimovą. Rugpjūčio 23 d. Viatkos gubernijoje pasikėsinoro į durklus sužeidė šonan prokuroro pagalbininką Golochvostovą. Porą dienų vėliaus Aleksandrovske nužūdė ochranos policijos agentą Artemenko. Rugpjūčio 29 d. Elizavetpoliune kaž-kaš šovė į miegantį savo kambaryje žandarų viršininką, bet pataikė į pagalyvę. Tą pačią dieną 30 vyrų užpuolė ant Kerėos tvirtovės arsenalo (ginklų sandėlio), regimieji mirtinas pasikėsimas ant prasikaltėlių kolonijos viršininko Vysockio. Na, o pereitą savaitę Kievo teatre advokatas Bogrov pašovė Rusijos ministerių pirmininką, Petrą Arkadjevą Stolypiną, kuris 18 d. š. m. nuo smegenų uždegimo ir pasimirė.

Štai visa eilė drąsių ir vienskitą lydinčių terorizmo veiksmių. Suprantama, kad jie išsaus visai naują ir valdžios kursą. Negalima tikėtis, kad galingoji burokratija prieš terorizmą užsiims. Historija mums parodo, kad luomų kova nelengvai per-eina. Senosios gyvenimo formos labai atkakliai kovoja su naujosiomis. Jos nesustoja prieš kraują praliejimus, ir neapsieina be padrebinančių revoliucijų. Lengvai įvyksta valdžių ir politiškos permainos tik tai ten, kur augščiau pakilę apšvietime visi žmonės. Taip va, lengvai anais metais įvyko atsiskyrimas Norvegijos nuo Švedijos; norvegai veik visi, kaip vienas, pasakė: nebe-norime būti po Švedija! Visi luomai ir kariuomenė ant šito pristojė. Ir taip įvyko nauja viešpatija su nauju karaliumi. Arba žiūrėkit, kaip lengvai Portugalija pavirto iš monarchijos į respubliką. Arba kaip Meksikoje veikiai išvarto prezidento Diazo despotiškas režimas.

Bet tas įvyksta tik tenai, kur, kaip sakėme, liaudis prie to pri-rengta. Kitokiose aplinkybėse tokios permainos neapsieina be kruvinių deju. Tą galima būtų pasakyti ir apie Rusiją. Negalima pasakyt, kad čionai liaudis prie to pri-rengta. Bet tvirtai galima štai ką pasakyti. Valdžia dar labai gerai nusimano, kad už jos pečių stovi galinga armija ir milijonai tamsių kaimiečių, kurių didžiūma su fanatizmu tebėra prisirišę kaip prie senųjų gyvenimo formų, taip ir prie carų sosto. Todėl valdžios kursas bus dar gana drąsus ir labai jau pažįstamas — ji kiek galėdama tremis įvairius terorizmo apsi-reiškimus. Žinoma, ji tuomi darys klaidą. Demokratijos judėjimas jau šian-dien nebegalimas sutremti. Ji-sai reikalauja sau vietos visame pasaulyj. Kodel jis neturi tiesos nusileisti ir į Rusijos liandį? Tiesa, gal tebėra rusai nepribrędę prie respublikos. Bet kodel jie negali savo šalin įvesdinti nors ir monarchiškos konstitucijos, su demokratiniu liaudies atstovų rėdu, prižiūrinu karaliaus? Tai yra pirmasis žingsnis iš despotizmo, ir jau galimas Rusijoje, jeigu net Chinija mano tuo keliu žengti!.. Bet šito žingsnio rusų valdžia dar nenori padaryt. Ir štai kame dirva terorui, o gal net ir ateinančiai klaukiai revoliucijai...

Kad revoliucijos išsiveržimai, net ir patsai terorizmas, dar nepadarys geistinių Rusijai permainų, tą sako visi įžymesni pasaulio sociologai. Gal buti, kad jie valdžią labaijalsirs po keliolikos ar kelių desėtkų metų virs šiokios-tokios permainos. Bet per tą laiką niekas tiek daug nuostolių nepaneš, kiek pati Rusijos liaudis. Šituos nuostolius tik tas gali iš anksto suprasti, kas studiuo kitų kraštų terorus ir revoliucijas. Humanizmas ir sveikas protas visuomet priešinasi prievartai ir praliejimui kraujo. Bet jis podragu priešinasi ir valdžios prievartoms. Rusijos valdžia iš tos pusės yra daug nusidėjusi. Tūkstančiais matomų ir nematomų retežių ir retežėlių, yra ten suvaržyta žodžio ir asmens laisvė. Todėl niekas ir nesistebi, kad valdžios prevarta iššaukia terorizmą. Teroristų niekas nepagiria. Bet nepagiria nei tokios valdžios, kuri teroristus pagimdo. Jie abejai ant demokratiškosios liaudies kūno yra baisus istoriškas skaudulys...

SUKILIMAI ISPANIJOJE.

Dar nepraėjus buvo savaitė, kaip jaunas Ispanijos karalius priėmė pas save į svečius vieną iš aršiųjų savo priešų, republikonų vadovą Don Lina Rua, ir pasakė jį žiūnos pažymėtinus žodžius: „Man be galo malonu pri-

inti pas save tokį svetį. Mūsų politiškai persitikrinimai negali mums kliudyti susieit. Aš esu monarchas delto, kad aš esu karalium gimęs. Jeigu ne tas, tai niekas nežino, kokias aš turėčiau nuomones. Kas žino, ar tik neužilgo mes visi busime republikonais?"

Ir lyg to balso prisiklausę, tą pačią savaitę Ispanijos republikonai ir socialistai bei radikalai staigu iššaukė revoliuciją, po priedanga visuotinio geležinkelio streiko Bilbao provincijoje. Iš streiko greitai išsiplėtojo atviri politiškai sukilimai jau prieš pačią valdžią. Dabar, šiuos žodžius rašant, visa veik Valencijos sritis kribžda revoliucionieriais ir miestuose Aleocer ir Carcagente sukilėliai išvaikė valdžios atstovus ir apšaukė respublikoniškas komunas, kuriose net ir žemę po lygią dalį išsidalino. Cullerijoje minia užmušė teisėją ir sužeidė keletą valdininkų. Vietomis sugadinta vieši triobėsiai, išdinamtuota tiltai ir išgriauta geležkelių linijos. Padėjimas taip pavojingas, kad valdžia suspendavo visos šalies konstitucijines teises — reiškia apšaukė karės padėjimą. Net ispanų apsidraudimo draugija Lloyd, kuri apdrausdavo nuo išvertimo monarchijos Ispanijoje, staigu Londone biržoje nupuolė.

Karalius pasakė, jog respublikos nebijo. Bet su sykiu atėjus sukilimui, veikiai jos nusigando. Gal delto, kad sukilimą iššaukė „Generališkoji Darbo Unija" ir anarhistų agitatoriai. Taip ir pasakė premieras Canalejas, kada apšaukė aną utarninką visą Ispaniją ant karės padėjimo ir išsiuntė į Valenciją kariaunos kekes: „Šitos rūšies priemonės mes delto pasigriebėm, jog absoliutiškai reikia apsaugoti Ispaniją nevien nuo deginimo ir griovimo viešų įstaigų, bet ir pačią draugiją apginti nuo prievartų."

Šitie sukilimai rodo nueis tuom tarpu be jokių pasekmių. Valdžia energiška ėmėsi malšyti politiškų sukilimus, o leido streikuoti. Todel visi streikieriai nuo revoliucijos judėjimo biskį atsisalino, o susispietė laibjau prie ekonoimškų streikų. Be to mažai beliko revoliucijos vadovų, nes areštuota net 300 agitatorių, tų tarpe Generalinės Darbo unijos vice-prezidentas Caballero, republikonų ir socialistų vadovai: Galdos, Iglesias, Agua, bei daugelis revoliucijinių komitetų. Ant kiek galima spresit iš pratekėjusių žinių per aštrią laikraščių cenzurą, valdžia suom žygiu sukilimus nuramdė. Ar ilgam laikui, tai da klausimas.

Iš Amerikos.

Ardys plieno ttrastų. Paskalai paėjo iš garsiojo kapitalistų židinio — Wall Street, kad federališkoji valdžia neužilgo imsianti ardyti išgalėjusį plieno ttrastą.

„Nuodinga plunksna". Philadelphia, Pa. grand-jurė rengiasi nagrinėti keistą bylą. Apskųsta yra tūla mergina de Witt, iš Easton, Pa., kuri per devynerius metus vartojusį „nuodingą plunksną", tai yra anonyminiais laiškais vedžiojusi pletkus po visą apylinkę ir daugelį šeimynų išardžiusi. Krasos detekčiai įjieskoje tos šmeižikės čielus trejus metus, ir tik dabar sugavo, bešmeižiant vietinį pastorių Snyder.— Indomijų mat yra užsiėmimų!

Teisėjo Grosscup misterijos. Labai žinomas yra teisėjas Grosscup iš Chicagos, sąnarys Suv. Val. Apskrities teismo. Jis pagarsėjo trimis garsiais Amerikoje nuosprendžiais: 1) uždare anuomet nedėldieniais Columbias parodą, 2) padėjo pasodinti kalėjiman E. Debsą, vėliaus buvusį socialistų kandidatų į prezidentus, delei triukšmingojo geležkelių streiko ir 3) suniekino teisėjo Landis uždėtąją bausmę (\$29,000,000) ant Standard Oil. Tai gi pagarsėjo savo konservatizmu. Dabar teisėjas Grosscup buvo atsistatęs iš vietos. Tuojaus ir paėjo paskalas, kad Grosscup delto atsisakęs, kad jį sekioja kokie ten snipai, tų tarpe net ir žurnalistas Shoaff (socialistas). Kaip ttik šitą Grosscup išgirdo, tuojaus apsiskelbė, kad nebeatsisakęs: noris parodyt, kad nieko nesibijo.

Cukrus ir kava lipa augšty. Šiandėl vėl da pabrango cukrus ir kava, taip kad dasivarė brangiau po 2½ centų ant svaro. Tokio staigaus pabrangimo šitų reikalingiausių daiktų dar nebuvo Amerikoje nuo 50 metų. Kokios priežastis veja medin cukrų su kava, niekas negali išaiškinti.

Streikai. Scranton, Pa. Vietinės geležkelių unijos rengiasi iššaukti streiką ant Delaware ir Lackawanna linijų. Tur būt nebereikia aiškinti, kad ermyderiai kila vis už nepripažinimą unijos.

Taupomųjų bankų augimas. Washingtono valdžios paskelbė, jog šiemet šios šalies taupomųjų bankų — Saving Banks indėliai pasidaginę ant 100 suvirš milijonų dolerių, ir po visą Ameriką dabar esą 7,493,458 indėjų. Vidutiniškai kiekvieno žmogaus esą indėta apie \$449. Tačiau šiuos bankus dabar dikičiai pamąžis atidaryti krasos bankai. Perdaug jau visi kiti bankai nubielydavo publikai kailį.

Išvažiuoja Japonijos ambasadorius. Šiandėl iš Washingtono išvažiavo atsauktas Japonijos ambasadorius Uchida. Jisai išvažiuodamas pasakė, kad tarpe Japonijos ir Amerikos dabar esą nustatyti labai draugiški santykiai, kurie gal esą daugelį metų patversią. Žinoma, jeigu vėl su sykiu neiškils rėksmas apie „geltonąją pavojų".

Išvogė mormonų slapstas. Salt Lake City, mormonų sektos sostapilėje, kažkoks vokietaukas fotografistas nutraukė ant fotografijų mormonų bažnyčios vidurinius intaisymus ir net paties mormonų prezidento Smitho privatinę lovą, bei lovas jo daugelio pačių. Reikia sau atvaizdinti, kaip mormonai delei šito pasipikytino — tiesiog buvo padaryta šventvagystė. Šitas fotografijas tūlas Max Florence iš New Yorko dabar pasiūlė mormonams už didelius piningus atpirkti, o jei ne, tai jis sakė parduosiąs krutomųjų paveikslų dirbtuvėms, kad pridirbtų ant filmų paveikslus ir parodytų publikai slaptingąjį mormonų gyvenimą. Bet mormonai apsimislįjo ir pagalaus apskelbė, kad šitų paveikslų neatpirksią, bet jie patį publikai pardavinėsią dar geresnius nuimtus savo paveikslus. Tokiu būdu New Yorko Maxas nieko nepešė.

Surado mergaitė. Hartford, Conn. surasta tūla M. Rainiutė, kuri anuo laiku buvo prapuolusi iš Brooklyn, N. Y. Ją rasta patūla Marj Bernard, kuri užlaikė

prostitutių prieglauda, ir dabar pati išdavė tris italijonukus, kurie tą merginą čia atvežė. Suvilotojai tuojaus patupdyta ant ilgų metų kalėjiman.

Baisi tragedija. Colorado Springs, Colo., netoli šios vietos rasta dvejuose namuose išžudyta dvi šeimynos — Burnhamų ir Wainių. Viso kirviu sukapota bemiegantįs šeši žmonės. Kas tokie buvo tie pasibaisėtini latrai dar nei su šunimis nesusekta.

Motina nepripažįsta sūnaus. Niles, Mich. Labai keistas atsitikimas čia įvyko. Tūlų vokiečių Kimmelių sūnus buvo prapuolęs 13 metų atgal, ir jau buvo manyta, kad jisai numirė; taigi motina atsiėmė net \$5,000 iš apdraudos kompanijos už apsergėtą sūnų, rods kitos kompanijos dar neismokėjo \$25,000, nes jos suradę jauną Kimmeli Auburn, N. Y. kalėjime. Štai dabar, atbuves kalėjime 5 metus, Kimmelis sugrįžo namo, bet motina jo nebeprisipažįsta. Kaimynai irgi vieni pripažįsta kiti ne. Net ir policija įsikišo, bet jokiū būdu negali išrišti to kėblaus dalyko. Pasitaiko delei piningų ir tokie kurjezai.

Sektantai po teismu. Tampa, Fla. miestelyj, žinomų „šekerų" (voliotojų) kolonijoj pasimirė mergina Sadie Marchant, taip vadinama sektos „sesutė". Vėliaus pasirodė, kad ji buvo užchloroformuota ir tyčia numarinta. Tuojaus patraukta teisman kolonijos seniūnas Gillette, ir pasodinta kalėjiman be kaucijos už žmogžudystę. Šekeriai teisinasi, kad jie sesutę numariję delto, jog ji buvusi džiovininkė, ir norėję jai palengvinti persikelti į „palaimintą dvasių gyvenimą" (jie mirties mat nepripažįsta). Tačiau valdžia kitaip į tą pažiūrėjo ir dabar žada teisti visus kolonistus už papildymą žmogžudystės. Nusigandę kiti kolonistai jau pradėjo išbėgioti kitur.

Žada numušti algas. Kasykis garsiau kalbama, jog United States Plieno korporacija ketinanti numušti darbininkams algas, nors svarbų tam priežasčių nei laikraščiai nei ekspertai nesuranda. Turbut labai pavargo plieno kapitalistai.

Tafto kelionė. Prez. Taftas pradėjo savo prakalbų eilę nuo Michigano valstijos. Labjausiai prezidentas ginąs ir teisinąs savo uždėtusius veto ant muitų biliaus bei agituojąs už tai, kad reikią Amerikai padaryti sąjungos su kitomis valstijomis. Gražūs tai žodžiai, tik su jais nesutinka laikraščiai, nes Tafto pervaryti billiai apie multus yra tamsūs šlakas iš jo valdininkavimo, kadangi žmonės negavo sau žadėtojo palengvinimo, bet pragyvenimas dar augščiau ėmė kilt.

McNamarų priežiūra. Los Angeles, Cal. šerifas Hammel padavijo, kad čionai sėdinčių kalėjime brolių McNamarų nebeišleisti toliaus pasivaikšioti, nepavilija net kad kas jiems atnešinėtų žolynų puokšteles. Šerifas paaiškina, kad priartinant McNamarų teismui reikią juos geriau pridaboti. Keistas ir bailus tas gi šerifas!

Areštuoja socialistų kalbėtojus. Philadelphia, Pa. 10 d. šio mėn. paliepus poliemeisteriui Klein, tapo areštuota ties City Hall 10 socialistų oratorių ir buožėmis išvaikyta keleto tūkstančių minia. Dar syki tapo iš-

gelbėta Amerika!

Moteris valdžioje. Kansas valstijoje tapo surašyta, kiek moterų turi užėmusios šioje valstijoje valdiškas vietas. Pasirodė, jog yra moteris: 5 pavietų klerkai, 5 pavietų išdininkai, 6 distriktų teismuose klerkai, 10 dokumentų registratoriai, 2 bandomieji teisėjai ir 1 majoras. Viso valdžioje čia esama 74 moterų. Ir nelaimės dar jokios neatsitiko.

Redaktorių ankiet. Iowa valstijos redaktoriai padarė tarp savęs ankietą, kad sužinoti, kiek ir kokiems republikonų partijoje kandidatams yra sympatizuojančių laikraščių. Pasirodė, kad 175 redaktoriai stovėsią už Tafto kandidatūrą, o tik 95 už senatorių La Follete.

TARP AMERIKOS LIETUVIŲ.

NEW YORK, N. Y.

Vietinis Liet. Ūkėsų Klubas vėl rengia šią žiemą vakarinę mokyklą. Žinoma, tam prakilniam darbai reikia ir kaštų. Pas mus nėra nei milijonierių, nei didelių labdarių, kurie mokyklą galėtų palaikyti. Reikia mums patiems savo pajėgas padėti ir surinkti nore keletą dešėtkų dolerių mokytoji pamokėt. Todel gi ir sumanyta rengti vakarėlius. Vienas iš tokių „linksmų vakarėlių" atsibus 30 d. rugsėjo, subatos vakare, po No. 214 East 2-nd str., New Yorke. Čia bus įvairių pasilinksminimų, žaislų, dainos, lietuviški šokiai su prizais. Taipgi p. Račiūnas pasižadėjo parodyti dailių paveikslų. Vietiniams ir aplinkiniams vertėtų kuoskaitylingiausiai šin vakarėlin apsilankyti.

Varguolis.

SHENANDOAH, PA.

Darbai kasyklėse pagerėjo. Kaip girdėtis, anglekasių unija rengiasi nuo 1 d. balandžio, 1912, streikuoti, kad būtų pripažinta 8 val. darbo diena. Nelaimė, kad anglekasiai prie to nesirengia ir aikvoja savo centus smūklėse, kurių čia yra į 300, ir vilioja žmones su visokiais išmisiais ir vakarinėmis „gužynėmis".

Prakilnioji jaunuomenė darbu jasi teatrų lošimu ir kitais dailiais užsiėmimais. Girdėtis dabar mokinasi „Pilniečių", kuriuos žada lošti po kalėdų.

Rugsėjo 3 d. buvo p. Vanagaičio prakalbos. Apart p. Vanagaičio, kalbėjo dar vietinis — p. Vitaitis. Čia-pat Sh. L. Teatr. kuopos choras dailiai padainavo: „Lietuva tėvynė mūsų", „Kur bėga šešupė." ir „Sudiev Lietuva". Gaila, kad iš 600 Shenandoah'rio lietuvių, chore matėsi vos... 7. Kodel tos mūsų lelijos nepuošia mūsų tautos?

Neseniai čia nuo gerimo pakvaišo lietuvis smūklininkas, M. Vakrina. Keistas atsitikimas, nesp.V. gana protingas ir apšviestas žmogus, staigu pavirto į beprotį, per tos degtinės priežastį. Rods dabas pradėjo vėl taisyti.

Rugsėjo 16 d. vietinis smūkliečių jaunimas sumanė „išperti lenkams kailį". Prasidėjo peštynės net su peiliais. Rezultatas buvo: suskaldytos makaulės, sulaužyti kaulai, išbadytos akys ir tt.—Net baisu pamislyti apie mūsų jaunuomenės darbelius!

Rugsėjo 17 d. lietuvis M. Steponavičius, prisitraukęs „pilkosios" visai padūko ir su skustuvo perpjuovė sau kaklą. Laimė, kad da gerklės nepasiekė, tai da gyvena. Tai vis rodo ačiū tėvukui

alkoholiui...

Tai kokios liūdnos mūsų mieste naujienos!

Reporteris.

WATERBURY, CONN.

„Šviesos" draugijos parengimu rugsėjo 17 d. atsibuvo labai gražus ir įvairus vakarėlis-koncertas, paminėjimui 5-kių metų šios draugijos sukaktuvių. Kalbėjo p. A. Valrodenas. Historija šios draugijos tokia. Buvo kokie septyni vaikinai, kurie mėgdavo skaityti ir nešiodavos šventadieniais su pundais knygų ir laikraščių po girias. Syki grįždami iš miško, nutarė eiti namo pėsti, o likusius strikario kaštus — 35c. paskyrė literatūros fondu. Paskui ir tapo jau sutvėrta „Šviesos" draugija. Buvo manyta inkurti vakarinę mokyklą, bet pasilikio tik kningynas. Draugija gražiai laikosi, tik gaila, kad mūsų jaunuomenė už salūnų jos nesuranda...

Vakarėlyj dalyvavo daug vietinių artistų: Braniskiutė ir Kriščiūniūtės — dainavo, Marcinkevičius — smuikininkas, Vitkauskas — monologistas, Bagdanavičius—klarnėtistas, Mažiulaitis — monologistas, Brazauskas — smuikininkas, Priecevičiūtė — piano akompaniatorė ir kit.

Labai malonūs tokie vakarėliai. Reiktų jų kuodaugiau. Svecias.

SYRACUSE, N. Y.

Šitam mieste kasmet atsibūna valstijos ferai (paroda). Ir šiemet privažiavo aibės svieto; prievėžė parodon visokių vaisių, mašinų, paukščių; privarė gyvulių. Vienas lietuvis — Adomas Kincinaitis buvo nuvežęs 300 karvelių; girdėjau gavęs gerą dovaną.

23 d. rugs. baigianties automobilų lenktynėms atsitiko nelaimė: vieno automobiliaus pagedo mašinerija ir vežimas užbėgo ant žmonių. Devynius užmušė ant vietos, o 14 sužeidė.

J. Klenavičius.

GRAND RAPIDS, MICH.

Mūsų parapijoje da vis tebesiginėja apie pirmą namų „sesutėms" prie parapijinės mokyklos. Andai parapijos susirinkime pasirodė, kad pernykščio komiteto surinkta apie \$400, o reikią \$2600.

Tūli išmėtinėja kun. Matulaičiui, kad jis ir komitete netikusiai elgiasi, ir už savo namą ima nuo parapijonų \$14 ant mėnesio ir \$200 per metus ant pataisymo (mat klebonijos nėra, tai jis savo name gyvena). Tai gi dirina parapijonams du kailiu.—

Darbai eina, kaip ir prieš streikus. Bet daugelis be darbo. Tūli kompanijos nepriima už kėlimą riaušių per streikus.

Sim. Daukanto Dr-tė pabaigoj šio mėn. žada surengti prakalbas, o 28 d. rugsėjo pasilinksminimo vakarėlį.

J. Garnupis.

NEW BRITAIN, CONN.

(Mūsų kor.)

M. Lukaševičius, apie kurį anuo syk rašiau, buvo nuteistas 30 dienų kalėjiman ir apie \$20 bei lėšas užsimokėti už brutaliską pačios sumušimą. Lukoševičius netikėdamas, kad pati gali jį pasodinti į šaltąją padavė apeliaciją; bet ir augštesnis teismas jį pripažino kaltu ir nuteisė viešiemis metams kalėjiman. Bet matyt su pačia dabar susitakė; pati teisme pasakius, kad jau esąs jos vyras labai geras. Tas užtariamas turbūt ir išgelbės „profesorius" nuo šaltosios. Mušta buvo storu arkliniu rapniku, užtai kad buvo bažnyčioje apie tai jo nesi-klausus.

Apie trejetą lietuvių susitarę

naktį nuėjo pasiskinti obuolių (žinoma, ne savo); poliemanas su gavo ir teismas nuteisė užmokėti po \$5 ir lėšas; prastas pelnas...

Vakarinė mokykla atsidaro 25 d. rugsėjo; lietuviams reikia skaitlingai lankytis, nes mokėt nieko nereikia, o didelė nauda; geistina, kad tuo ir merginos naudotųsi.

Girdėjau, kad „Apšvietos", dr. stė žada pastatyti ant scenos „Milionai vandenyje". Beto Teatrališka kuopelė ir gi žada suloti koki-nors veikalelį šį rudenį.

SO BOSTON, MASS.

Kaip girdėti šio mėnesio pabaigoj čia atsilankys „Saulės" delegatai, kun. Tumas ir Olševskis. Dvi draugystės „Saldžiausios širdies" ir D. L. K. Vytauto nutarė prisidėti prie surengimo vakaro ir prakalbų.

Pastaruoju laiku p. Gegužis per savo laikraštuką „Keleivį" pradėjo visokias nesuomones skelbti ir klaidinti kai-kuriuos neapsivietusius lietuvius, būk tai kun. Olševskis 1905 metuose rusų valdžiai išduodavęs politikos veikėjus. Kiek aš esu girdėjęs, tai kun. Olševskis netik socialistų neįšdavinėjo, bet da tūli socialistai gavo pagalbą, laike atgijimo reakeijos. Bet „Keleivis" tur būt užmiršo savo roną, kaip 1909 metuose išdavė p. Gurdonį ir aprašė, kad Gurdonis buvęs kada 1905 metuose garsus revoliucionierius ir iš žandarų nagų pabėgo Amerikon. Gurdonis pajutęs, kad „Keleivis" jį perstato Rusijos „nihilistų" patraukė „Kel." į Grand Jury (augštąjį teismą). Mat Gurdonis dažinojo, kad „Keleivio" savininkai tikrai bando liudyti, kad Gurdonis buvo „revolucionierium" 1905 metuose; delto Gurdonis turėjo prasišalinti į Maine valstiją, kad „Keleivis" jo neišduotų Rusijon gražinti atgal. Dabar aišku, kad „Kel." norėjo išduot Rusijos carui Gurdonį, ir pats būdamas poliemeisteriu labai kabinas prie kun. Olševskio.

So. Bostone tūli buvo apsisarginę, kad leisią dienraštį, bet tie patys „dienraštininkai", kaip girdėt, tik delto pagarsino dienraštį leisią, kad užkenkti „Katalikui", kuris pirmiau apsigarsino, išleis dienraštį.

Vargšai tie So. Bostono „dienraštininkai": neturinei 3 tūkstančių nuosavio kapitalo, o dienraštį žada leisti!...

Dabar visi iš So. Bostono inteligentai ir socialistai garsiai kalba, kad Gegužis tyčia apskelbė dienraštį, kad užkenkti „Kataliko" užnamymui. Motėjunas.

UNION CITY, CONN.

Kilant vis platyn emigracijos klausimui ir reikiant sužadinti mūsų vientaučiai prie šelpimo nelaimingųjų mūsų brolių ateivių, Union City ir Naugatuck lietuvių parengia viešas prakalbas ant 15 d. spalnio, Linden Park svetainėje. Kalbės gerb. p. J. Lutkauskas iš Brooklyn. Kadangi čia bus plačiai išaiškinta netik emigracijos reikalai, bet ir kiti mūsų svarbesnieji klausimai, todėl verta, kad susirinktų netik vietiniai, bet ir apylinkės miestelių lietuvių. J. M.

WAUSAUKEE, WIS.

Yra čia fabrikėlis lentoms pjauti. Dirba vienas kitas ir mūsų brolių lietuvių; užmokestis mažas, — už 10 val. darbo \$1.60. O kas reikia nusipirkti iš drabužių ar šiaip jau kas, viskas yra brangu. Uždarbjai visur mažai, kaip va giriose ir ant ūkių. Yra 6-os lietuvių ūkės. Turi pirke gražių kelmų su giria. Žemė nėra gera, daug smiltynų ir kal-

nuota. Javai ne kaip auga; tik agurkai ir bulvės geriau uždera. Labai suvargę lietuviai ūkininkai per sunkius darbus ir bėdą nystę. Nuo tamsos iki tamsai dirba, rauna kelmus, aria ir sėja, sodina, gyvulius augina; begalinis darbas, o nekas šviežiakuriams per uždarbis. Labai mūsų žmonės ir tamsūs, tiki visokiems burtams, baidyklėms, velniams audrą nuvarantiems ir dūšią į dangų nulydintiems. Neskaito, kad ir moka, ir nenori klausyti kito skaitant laikraščius ar kningas. Dideli keikūnai ir blevyzgos.

A. Čekanauskas.

POCAHONTAS, ILL.

Šitas miestelis nedidelis, apgyventas visokioms tautoms, tarpe kurių yra keletas dešėtų ir lietuvių. Iš jų keletas turi jau savo namus ir šiaip kiti nebloggerai pasilaiko. Visi sutikime gyvena.

Čionai nėra jokių lietuviškų draugysčių; laikraščius mažai kas skaito, bet baltakę ir rudį visi smagiai patraukia. — Darbai silpnai eina; yra viena anglių kasyklė, ir ta pati mažai dirba. Delto nėra ko čia važiuot.

Ka...

CAMBRIDGE, MASS.

Tarpe vietinių parapijonų ir kun. Krasnicko vis dar tebeina nesutikimai. Visiems mat ingriso kuningėlio pakeiksniojimai. Žmonės streikuoja, nebeduoda kuningui pinigų. Taipgi vargoninkas Paulukaitis nebeina ant vargonų groti, o choras atsisakęs giedot. Vieną rytmetį iš nakties rasta piešalais užtepliotas kun. Krasnicko vardas, kuris buvo išpaustas bažnyčios kartiname akmenyje; tik palikta vardai popežiaus ir vyskupo. Spėja, kad tą padarė bažnytinis choras. Nebeįvyko nei bažnyčios pašventinimas, skirtas ant 4 d. rugsėjo. Mat arcivyskupas nepanorėjęs atvažiuoti. O kun. Krasnickas to priežastį aiškina, kad miestas noris griauti bažnyčią, nes ji kliudanti gatvės kampą. Tikros komedijos!

Vijūnas.

ASHTON, NEBR.

Nors mano rankos, kaip seno farmerio, dreba ir sunku rašyti, vienok nors trumpai pabriešiu apie savo vientaučius, čia gyvenančius. Mės esame du lietuviai farmeriai, taip gi yra ir daugiau lietuvių šen-tėn išsisklaidusių. Tik nemalonu apie juos rašyti: laikraščių neskaito, lietuviškai nešneka, vaikučius išaugino lenkais. Nors lenkės turi siaurus žiurkstelius, bet lietuviai po jais palindę nebeato lietuvių gyvenimo nei kuomi jie patįs yra. Nuo savo viengenčių slepiasi.

Laikraščių pareina: 1 „Vien. Liet.“, 1 „Lietuvos“, 1 „Viltis“ ir dabar ateis 1 „Laisv. Mintis“.

Ant. Orentas.

WILKES BARRE, PA.

Rugsėjo 4 d. čia buvo bažnyčios pašventinimas; kaip visur taip ir čia: suvažiavo iš apylinkės visos liet. draugystės su muzikomis; buvo apie 25 drg., keletas karietų važiavo; bažnyčion inėjo tik tie, kurie turėjo doleri, nes buvo pastatyta po du sargu prie durų ir ėmė dolerius. O kiek žmones nuvargino, kiek kaštavo! Vienam tik vyskupui užmokėta \$400 už pašventinimą, ir dar užrašė jam bažnyčią ir lotus. Gerai, kad tokių randa: ir pinigai ir turtas!

Strauss.

ROCHESTER, N. Y.

Darbai šiuo laiku pamažėliu slenka. Paprasti darbininkai sunkiai tegauja darbą. Tik rūb-siuviai da nebloggeriai dirba; gauna darbą da ir iš kitur atvažiavę. Suranda darbą da ir mašinistai bei poliruotojai.

Iš lietuvių gyvenimo nedaug kas galima pasakyt. Rods kai kuriuos draugystės šį-tą veikia. Taip va D. L. K. Gedemino dr-stė turėjo 20 rugp. pikniką ir paskyrė \$10 iš likusio pelno emigracijos reikalams. Girdėtis žada paaukauti kokius \$5 ir sušelpimui Jovaro. Liet. Uk. Mokslo Klubas buvo pradėjęs kriksti, delei nebuvimo atsakančios vietos susirinkimams. Dabar nutarta paimti svetainę pas p. V. Balsevičių, 367 Hudson ave. Rodos vėl sustiprės. Klubo siekinis labai geras — jisai padeda išsiimti pilietytės poperius.

Šv. Marijos dr-tė rengia didelį balių, kurian žada ir kitas tautiškas draugystės pasikviesti. Geistina, kad ši draugystė su kitais tautiečiais susitartintų ir veikų išvien tautos reikaluose. Ikišiolei ji tik bažnytinės karūnas taisydavo.

Visiems jau girdėtas gandas apie Prano Siulelio čionai nusiūdydymą. Velionis neatgys, bet Rochesterio ir kitų miestų lietuviams reiktų nepalikti nesušelpus jo nelaimingosios moteries su 15 mėnesių kūdikiu. Dabar ji dirba del maisto ligonbūtyje. Labai vargingai gyvena.

A. Šiurpulys.

REIKALINGA REFORMA.

Pas mus, lietuvius, jau nuo kelio metų, kiek tik tai aš atsimeinu (nuo mano atkeliavimo Amerikon) prakalbose nėra tvarkos. Tiesa, to pasakyti negalima apie visas prakalbas; yra prakalbų lietuvių tarpe, kur yra ir tvarka; bet tokios prakalbos išskirtinos. Nemanau čia plateliau kalbėti apie tuos kalbėtojus, arba tą rūšį kalbėtojų, kuri vadovaujasi jausmu. Nes, tokie kalbėtojai — jausmingai, „įspūdingai“ kalbantieji — jeigu tik tai nėra augšto arba bent vidutinio mokslo žmonės, tai nei nerisime jų prakalbos logikos, kuri būtų išlaidoma ištisai visą kalbą. Jų prakalbos yra dažniausiai kokis-tai mišinys; jų prakalbos, tai kaip ir šniūrelis apvarstytas įvairiais kariečiais; jų prakalbos visuomet susideda iš įvairiausių prisirankiotų citatų, tarp kurių, nors ir su Diogeno žibintu vieškotume čielybės, tačiau jos tenai nerasisime. Nieko tokio tenai nerasisime, kas riktų tuos dalykus į krūvą ir, iš to, sutvertų vieno dalyko čielybę. Tokios prakalbos — tai ot, tik taip sau virtinė gražių ir jausmingų žodelių, kurie bepuldami sublizgėjo, bet atsimušę į mintijimo aparatą — protą suskilo, susikūlė ir pradingo. Nebesurinkti jų! Ir nors klausytojai su atsidejimu, su doma išklauso tokio kalbėtojo prakalbos, visgi delto nieko neišsineša iš tokių prakalbų. Kaip nesusiderinti balsai nepadaro išpūdzio, neišbūdina vidujinių sielos stygų, neišbūdina vidujinio jausmo, taip ir tokios rūšies prakalbos negali būti pamokinančios, nepriverčia nūbusti minčių, nesuteikia jokios ideos, nesužadina mintijimo. Bet tiek to su tokiomis prakalbomis — tas dalykas ne taip jau lengvai pataisytinas: kaip nestigo ir nestinga ir šiandien dar tokių kal-

bėtojų, taip nestinga irgi jų prakalbų klausytojų. Neturiu tikslo, kaip minėjau, plačiai kalbėti apie tokias prakalbas, nei kritikuoti tuos mūsų savo rūšies kalbėtojus. Buvo ir yra žmonių tuščiakalbių, buvo ir yra žmonių — mėgiančių klausyti tuščių kalbų.

Nelabai senai teko būti prakalbose. Kalbėjo svečiai iš Lietuvos. Kokiuo tikslu jie lankėsi po Amerikos lietuvius, tatau beveik visiems lietuviams, girdėjusiems jų kalbas ir taipogi skaitantiems laikraščius, yra žinoma. Svečiai, kaip žinome, turėdami vieną tikslą, su mažais išemimais, abudu ta pačia tema ir apie tuos pačius savo reikalus ir tekalbėjo. Jei paminėtina, tai bent tikslai tiek, kad su jiedvių prakalbomis, pasakytomis svietiskose auditorijose gali nesutikti tas, kurio širdyje užgesusi jau pastaroji lietuvių kibirkstėlė; tikslai tas, kuris Lietuvai ir jos reikalams yra gyvuoju lavonu, tas — kurio užmušta svetimų intekmų lietuvių vystės jausmas ir dvasia. Gi progos galima paminėti ir tai dar: kun. Tumas turi savo dvi pusi. Jo prakalba — tai lietuvių stė, Lietuvos tėvynės meilė, kurią jisai iš tikros širdies skelbia svietiškoje auditorijoje. Jo gi pamokslai — tai religija, bažnyčia ir tautybė, — trys synonymai, turinti kiekvienas skirtą reikšmę, kuriuos tačiau kun. Tumas labai kietai suriša į vieną. Toliaus, sako ir tiesiog tvirtina kun. Tumas, religija (suprask — katalikiškaisai tikėjimas), tai dora, be kurios žmogus negali būti doru žmogumi. Jo skelbiamoji dora, jeigu tikslai nėra surišta su bažnyčia ir religija (katalikiškaisa), tai negali būti vadinama dora... Svietiškoje auditorijoje jisai klaupija ant kelių ir nulenkia galvą prieš Tėvynės meilę, prieš humanizmą, gi bažnyčioje tai patį padaro prieš bažnyčią ir jos galvą, kuri yra Romoje. Kaip pavadinti tai? Žinoma, kad — naudojimusi iš progos, naudojimusi pačiu gyvenimu. Senai žinoma, jog gabūs žmonės patįs sau pasidaro progą ir sugeba iš jos pasinaudoti. Vienok negalima užmesti, žiūrėti į tuos dalykus ir pančių, kurie varžo kiekvieną žmogų. Nėra žmogaus, kuris būtų absoliutiškai laisvas. Tai ir prisiema daryti progos.

Tačiau grįžkime prie tamos, iš kurios kryptelėjau į šalį. Tose svečių prakalbose, sakytose Brooklyne, N. Y. rugsėjo 16-tos d. vakare, man teko labai aiškiai pastebėti nemokėjimas kairių asmenų tinkamai prakalbose užsilaikyti. Ir tatau davė man idėją apie mūsų prakalbų netvarką, arba geriau pasakius — nemokėjimą jų tinkamai vesti. Tokių prakalbų auklėtiniai paskui visur taip elgiasi, kaip „namie“ išauklėti. Užbaigus pirmutiniam kalbėtojų, kun. Olšauskiui, savo kalbą, perstatyta kun. Tumas. Vos tikslai šisai išžengia ant pagrindžių, iš publikos kas tū, atsiminę, prašo, kad pavelytų jam duoti pirmutiniam kalbėtojų paklausą. Tačiau tatau nepavelyta. Vedėjas permatė reikalautojų — mat ir padėjėjų atsirado — tikslą ir neleidė. Nurimus tuč tuojaus, perstatytasai kalbėtojas ima aiškinti neramuoliams, kad čia ne paskaitos, bet tiklatai paprastos prakalbos ir todėl visviena, kad ir reikalauja, jokių debatų negali būti. Tiesa, čia buvo reikalaujama pavelyti duoti tiklatai paklausimą, bet prašoma ne kokio pavienio asmens,

tačiau gerai žinomos klikos. Jeigu būtų pavelyta, tai labai aišku, kad tuč tuojaus būtų beįvykusį suirutę ir tēkio būdu būtų pakenkta aukų rinkimui...

Atsimenu kartą, pereituoju žiemos sezonų, „The New York Times“, iš priežasties keliamų Francijoje riausių delei statomos Bernsteino dramos „Apres Moi“ — maž-daug (cituoju iš atminties) šiaip raše: „Pas mus, amerikiečius, panašūs dalykai, kaip dabar Francijoje delei statomos Bernsteino dramos „Apres Moi“, neat-sitinka. Mēs, amerikiečiai, tokiuose atvejucse esame kultūringesni už francūzus. Taiposgi ir pas mus, amerikiečius, yra gana dalykų, su kuriais tūlos žmonių dalis nesutinka. Tačiau mēs riausių nekeliame teatruose. Mēs pasielgiame kitaip: informuojame savo draugus ir pažįstamus, kad toksai veikalas, tokiame teatre statomas neverta lankyti“... Ir kas gi, sakykite, priešis tokiui nuomonei? Labai logiška: jeigu kas kam-nors nepatinka, tai tegu nežiūri, tegu nelanko, tegu neklausio, ir — tegu neremia. Taip ir visi turėtume pasielgti. Jeigu socialistui nepatinka tautiečių prakalbos, skatinančios remti tautinius reikalus, tai tegu nesilanko į tas prakalbas, tegu neklausio ir neremia tų reikalų. Tas pats — vice versa — tinka ir tautiečiumi.

Be to, nekartą ir man pačiam teko lankytis svietimtautėse, įvairių pažiūrų žmonių surengiamose prakalbose. Ir visur tą patį pastebėjau: niekur prakalbose neleidžia debatuoti. Paklausą duoti visur leidžiama, tačiau kalbėtojas kartais visai neatsako į paklausą, paaiškindamas, jog ne i tēmą duotas paklausas, arba jeigu ir atsako, tai klausejas su tuo atsaku ir turi sutikti, pasiteikinti. Pas mus gi tie dalykai kai-kur net kojoms augstyn apverčiami: prakalbose leidžiama debatoti, o paklausoje tai neleidžiama. Rodos, kad lietuviai galvomis žeme vaikščiotų. Daroma pas lietuvius tai, ir ne delto, kad nežinotume, bet kad taip pas mus „priprasta“. Vienok tasai mūsų „paprotyš“ ne vieną tiklatai kartą, bet visomet, suteikia mums daug nemalonių. Ateina į bent prakalbas žmogus, dažniausiai tokie žmonės, kurie patįs nežino ko jie nori, nei ko jiems trūksta, ir duoda kalbėtojų paklausas. Beduodami paklausas kartu sukelia ir suirutę. Negana to, bet ir pačias prakalbas, kad ir rimčiausias, pavertčia i kokį tai kuriozą. Pamėgink bent kur prakalbose nedaleisti duoti paklausų, nei daryti suirutės, tai tuč tuojaus gausi „laisvės varžytojo“ titulą“. Tikiu visgi, kad didžiausias laisvės propagatorius sutiks, jog blaivam žmogui niekas nevaržo laisvės vaikščioti gatvėmis. O girtam, labai žinoma, jog atsiranda tokių žmonių, kurie ima ir suvaržo jam laisvę vaikščioti tomis pačiomis gatvėmis, kuriomis anas nuėjo.

Tai gi pamėginkime nedaleisti to prakalbose, kas tinka paskaitose. Tegū prakalbos bus prakalbomis, be debatų, be diskusijų.

Jul. Baniulis.

JEI NORIME APŠVIETOS — PANAİKINKIME MOKYKLAS!

Koks tai keistas iš pirmo pažvelgimo rodosi šis išsitarimas! Tikiu, nevienas, jei aš bekalbant taip išsitarčiau, numotų ranką ant manęs, ir pasakytų, kad aš lysčiau geriau kur-nors į užkampį. Ir ištikrųjų, kur mēs galime

ingyti mokslą-apšvietą, jei ne mokykloje? Rodosi komentarų tame klausime nereikia. Vienok, kožnas siūlas turi du galu — kožnas klausimas turi savo dvi puses, ir jį gali svarstyti taip, kaip kam nuomonė nurodo. Todėl pažvelgsime, ar aš ištaręs tą frazą neturėjau savo pusėje teisybės.

Tiktai šiandien randu reikalą apie tai tart žodį, kada laikraštija užsiėmusi tuomi yra, kada yra atvažiavę „svečiai“ rinkti aukas tam reikalui, kada mūsų inteligentija koliojasi del to reikalo — reikalo lietuvių apšvietos.

Pamatu šiam savo straipsneliui imsiu straipsnį tilpusį N35 „Vien. Liet.“ „Kaip negerai iškoti skau-radon“. Turiu pastebėti, kad paėmiau sau už pareigą priimti visų darbus ir raštus iš teisingosios pusės, t. y. turiu tą nuomonę, kad kožnas ką-nors rašydamas manė suteikti naudą visuomenei. Taigi neimsiu taktikos koliojimosi (kas pas mus dabar madojo), kas tas ir tas apgaudinėtojas, vi-liotojas ir tt. Vien tik imsiu kritikon ir peržvelgsim darbus, kurie mums ir mūsų šalei gyvi yra.

Tyra mokykla — yra mūsų kelvedys gyvenime. Tą kiekvienas supranta, nežiūrind kokių jis pažiūrų būtų. Bet ir tiek. Toliaus jau mēs priversti sekti patį gyvenimą, priversti sekti pažiūras, sekti savo patyrimus, kad atskirtimokslą nuo mokslo ir pažinti ar tai yra mokslas, ar tai tik pamėgdžiojimas mokslo, — arba dar blogias — mokslas atitraukimo nuo mokslo.

Kiekviena šalis turi savo mokyklas. Bet neužginčijamas faktas yra, kad ne kurios šalys stengias panaikinti mokyklas, kad įsteigti mokyklas tyro mokslo. Pav., galime paimti Ispaniją, kur jėzuitiškos mokyklos verčiamos iš pamatų, o steigiamos svietiškos. Tas žingsnis ten turi net savo kankintinį ypatoje Ferrero.

Dabar klausimas: kam verstis mokslais, jeigu žmonės gali imt pradžia mokslo iš „Tėve mūsų“, „Tikiu į Dievą tėvą“, „bromeliu“ etc.? Juk tosios mokslainės jau net didesnę pradžią duoda, negu „šaltinėliai“, „altorėliai“ ir t. p.

Čia tai mēs ir norime parodyti, kad netik „Vien. Liet.“ klydo tame klausime, bet ir visi kurie matė misijose kuningų Tumo ir Alšauskio ką-nors gero apšvietai mūsų nuvargintai tėvynei.

Tiesa, nevienas iš mūsų pirmutinį mokslą pamato paveiksle „Tėve mūsų“. Nevienas iš mūsų vargais-negalais pergomuloja tą „mokslo“ ir paklija augščiau, paklija ir labai augštai, žiūrint į gyvenimo sąlygas. Bet neapsiriksiu pasakydamas, kad daugeliui esti sunku pergomulioti tas pradinis mokslas, ir kad pergomuliojęs jis atranda, kaip tas pradinys mokslas jam buvo nereikalingas; kitaip sakant: visas laikas, kurį jis praverė nuvertimui pradinio mokslo, yra praleistas uždyka, t. y. ant nereikalingų dalykų. O kuris iš mūsų gali užgint, kad mūsų gyvenime laikas yra brangus? Vienok yra dar neteisingesnis apsiereikšimas: 98% mūsų brolių nepergomulioja to pradinio mokslo ir jį nusineša su visais savo vargais į užgrabinį gyvenimą. Čia nekalbu vien tik ape tuos, kuriems nepavelijo ekonominės gyvenimo sąlygos tai padaryti. Ne. Buvo ir yra tokių, kurie galėjo pasiekti augštą apšvietimo laipsnį, bet jiems neleidžia tą padaryti pradinio, arba kaip „V. L.“ sako „altorėlinio“ ir „bromeliu“ mokslo intekmė.

Tačiau galime matyti kitą pavyzdį iš tų, ant nelaimės tarp lietuvių neskaitlingų, apsiereikšimų, kur jauniosios kartos tėvai jau buvo pergomulioję pradinį „mokslo“ ir jauniems jų pasekėjams nebuvo jau abalgos su perdurbimu savo smegenų, kad iš pat jaunystės pradėti žvelgti į tyrą mokslą. Kitaip sakant, pastariejie yra daug laimingesni už pirmuosius, kurie visą savo gyvenimo gražųjį laiką, praverčia griovimui to, ką jie buvo maž ingavę. Toji jaunoji karta, neabejoju, sykiu su manim pasakys: **JEI NORI TYRO MOKSLO — IŠGRIAUK MOKSLĄ!**

Bet eikime prie šios dienos klausimo. Amerikoje vieši ir renka aukas kuningai Tumas ir Alšauskis. Renka aukas, kad gelbėt įsteigtoms ir steigti naujas „Saulės“ draugijos mokyklas. Iš šalies žiūrint rodosi pagirtinas darbas: juk tai kultūros darbas, o kultūra mums brangi! Vienok atsiranda „greitosios rankos“ laikraščiai ir žmonės, kurie pakelia triukšmą, išvadina „svečius“ visokiais vardais, paniekindami „Saulės“ mokyklas ir tt. Taipgi randasi „karštų“ tėvynės mylėtojų, kurie „svečius“ ant rankų nešioja, „greitarankius“ arba (kaip girdėjau vadinant) „raudonkepurius“ išvadina „juodašimčiais“, laikraščius teismu gąsdina, ir tt. Kitaip sakant, grynai lietuviškas „tautiškas“ koncertas!

Kaip ten nebūtų, vienok aš priverstas būsiu likti „raudonkepuriu“ ir „greitarankiu“. Tai ne mano kaltė. Priverstas esmi sekti patyrimus ir gyvenimo būgį. Priverstas esmu, kad tol gražu mūsų tėvynė ir jos nuvar ginti gyventojai nereikalaui to kio didelio pasiivertimo iš tų dviejų kuningų pusės. Kas gi ta būtų, paklausite? Tuojaus atsąkysiu.

Rusijos žmonės (sykiu ir Lietuvus) netoli atsilikę nuo žmonių kitų kultūriškesnių viešpatysčių. Jie seka paskui. Bet, deja! ji seka užrišti i maišą. Tą maišą pasiuvo, i jį sukišė ir užrišo žmonės — tai Rusijos caro valdžia ir dvasiškija. Jeigu kartais ta maišas prakuriu ir netyčia išsmunka viens-kits užrištasis, mē pamatome, kad jis pasiveja kūtūriškesniusius ir eina sykiu. Atsigaivę ant laisvės pradeda laisvai manyti; viena laisva minti gimdo antrą, antroji trečią i taip, po biskį lieka žingsnis m žengtas. Suprantama, žengiam per erškėčius ir kraują. „Greitarankiu“ (nesakytiu socialistų pasistengimas įvykdo Rusijoje (sykiu ir Lietuvoj) parlament. Silpnas tai parlamentas, nes mažai išilindusių iš užrišto maiš. Bet ką darysi. Jau ir jis duoc progą pasakyti Tumui „mēs k lēm revoliuciją“!

Ir koks ten nebūtų parlamentas, jau girdime balsą, kad panaikinti parapijines (priešhodskij) mokyklas. Ir balsas tas tvirta nes su vargu jį užgnaužiama.

Daugeliui mūsų „tautos“ m lėtojų tas dalykas praėjo p ausis. Vienok reikia i tai atkrepti atidžią. Yra tai ženklas, k žmonės nori panaikinti „mokslo“, kad ingyt apšvietą. Rusij ir Lietuvus dvasiškija geriaus tai tēmija, negu mūsų tautos m lėtojai, Amerikos rėksniai. (dvasiškija) mato, kad jos inte mei pakerpama plunksnos. Štai kokiū būdu.

Paskutiniaisiais metais, po revliucijos srovį intekme daugia žmonių išsiritio iš dvasiškai v diško maišo. Po revoliucijos m to ir Kauno gubernijoje ga

KAZYS PUIDA.

Zemes Giesme

APYSAKA.

ANTROJI DALIS.

pakeitęs, jis visas senovės liekanas, kurios naudos duoti negalėjo, visiškai išmetė ir pakeitė jas naujaisiais praktikos patyrimais. Nes jeigu nauji reikalavimai iš žemės išgauti, pati žemė naujai reikia apdirbti.

Iš pačios savo ūkininkavimo pradžios pradėjo tvarkyti ūkį ir ilgainiui pasiekė užmanytąsias atmainas.

Dėjo savo žemėn ne tik grūdą, mėsą, darbą ir prakaitą, bet visuomet stengėsi tuos indėlius giliais sielos troškimais palydėti, įkvėpti jiems tą patį norą, kuris jo širdį gaivino.

Mačiūnas, kuris Ogintui sergant, visą jo ūkį valdė, nė ant žingsnio neatsitraukė nuo Viktutės nurodymų. Išstolo, lyg aukštesniosios teisybės slaptą nutarimą skiriamas, sekiojo visus Viktutės žingsnius. Niekuomet neleisdavo jai ligi nuvargstant dirbti, nors ne kartą ir šurkštus žodis išgirsti tekdamo.

Kas jam liepė taip elgtis, kokie galvojimai ir manymai tuo keliu eiti stūmė — nė jis pats to nežinojo. Vien tik vidaus sujudimų ir nujautimų vedamas, ėjo tuo taku, kuris jo niekur nuvesti negalėjo ir Viktutei naudingas buvo.

— Atleisk man, tamsta, jeigu kartais ne savo reikalan kišuosi! — atsiprašėdavo mandagiai Mačiūnas. — Bet kas jau daryti! Priaugau prie pieninės jos pasekmių džiuginamas, o prie ūkio pridėjau visa širdžia, visais jos troškimais.

— Už ką ant tamstos pykti? — klausėdavo nustebus Viktutė. — Jeigu ką darai, tai be abejo tą apgalvojai ir gerų norų skatinamas taip elgėsi. — Tyrinėdavo jį ir smeigdavo savo blaivasias akutes jo veidui, lyg būtų jame tikrąsios visų tų rūpesnių prasmės įsiskojusi.

— Taip, bet mano geriausi norai gal kartais tamstai išvirkščioje prasmėje pasirodyti.

— Tyras jausmas nesudrumstu akordų skamba!

— Bet jį sudrumsti žmonės stengias. — Nepasiduok pagundos vyliams.

— E! manęs jau nieks nesugundys ir nieks nesuvylios... Nemoku išpūdžių įiešioti šiandien, galiu tik dirbti be paliovos o darbo vaisius matydamas ir jo šviesia atitimi drąsiai tikėdamas. Ir norėčiau, kad Jurgis kartą pasisotintų tų visų smūgių skanumais ir viena kartą atsiduotų jam, kuo taip skaudžiai įtikėjo.

— Palupk! neskubėk gyvenimą tver... Tamstos krūtinė daužė visų pašalių ėjai; sielą plovė visi lietūs; širdis visko agavo — patsai gyvenimas žilę uždėjo ant usopėjusios, nuvargusios galvos... Tat angva šiandien tamstai kitokiomis akimis gyvenimą žiūrėti ir kiti mokyti...

— Aš kitų nemokinu, — prieštaravo Mačiūnas, — tik tai juos perspėti stengiuos.

— Tai ant vieno išeina. O Jurgis tegul dar gyvena, tegul jaučia gyvus gyvenimo apsiereikimus, kurie kruvinais smūgiais lekia jo krūtinėn. Tegul pats vienas, išų jame gimusių sopulių lydimas, eina į gyvenimo taku, kol neižengs į didįjį pasaulio būtybės vieškelį...

— Ar pakels jis visą tų smūgių našą? Ar nesuklups pakeliui?

— Suklups? — neramiai užklauso Viktutė. — Ne, jis nesuklups, o jeigu suluptų, tai kam aš ir... kam tamsta esi?...

Mačiūnas atsikėlė iš kedės, pamažu risiartino į Viktutę ir virpančiomis lūpomis pabučiavo jos ranką:

— Ačiū, nuoširdžiai ačiū tamstai už tos manim pasitikėjimo žodžius — jų aš neapvyliu...

— Žinau, žinau ir tvirtai tamsta tikiu. Nes kas tokią gyvenimo kelionę atlika, kaip tamsta, tas moka kitokiomis akimis žmogų žiūrėti ir mato jame daug daugiau, negu kitas tik spėti įstengia...

— Mano gyvenimo kelionė liko užakalyje manęs — prišakyje skaisčios nauingo darbo ir gerų pasekmių vilties die-

nos ir jomis aš šventai tikiu...

— O jeigu apsvylytum?

— Ne! neapsvylysiu, nes perstipriai jomis tikiu!

— O jeigu!

— Tai būtų paskutinė mano būtybės saulės laida! — jau nepakelčiau daugiau tokių atmainų, jos pribaiigtų mane. Jaučiau tą taip gyvai, rodos lyg su Giltine sustartį padaręs būčiau...

— Bet kodėl tamsta anuomet kitoks buvai?

— Skaudus tat klausimas... Verčiau jis užtyleti...

— Tai prašau neatsakyti į jį, — pertraukė Viktutė.

— Ne, atsakysiu, nes tamsta klaus. Kitam visai nutylėčiau.

— Nenoriu dabar žinoti! — priešinos Viktutė.

— Bet aš kalbėti noriu! — truputį šurkščiau balsu atrėmė Mačiūnas. Akyse sužibo gošlumo ugnis ir vakarykščios dienos neapykanta išlėkė su žvelgėsio spinduliais.

— Jei tamstai kuomet teko būti didelio miesto kavinėje, kurioje visuomenės paviršeliai susirenka, tai matei ne vieną žmogų, iš kurio paviršutinės išvaizdos, o gal ir iš tartų žodžių, nesupratai kam jis gyvena. O juk jis turi taip-pat savo tikslą!... Yra dvi rūši tokių žmonių. Vienus veda per gyvenimo puotą «Wein, Weib und Gesang», kitus maišto deivė. Ir šie pastarieji, tai visai skirtingas minčių, manymų pasaulis. Viskas juose jau išgimė ir išmērė, ir smulkučiais išgimusios minties tardymais jie sudrumzdžia snaudulių dvasią: gerdami jie protestuoja prieš alkoholį, nes jis žmogaus gyvulį daro, ir pasigėrę eina į viešas vietas iš «aistetikų» «šventosios visuomenės tvarkos» tyčioties; išigilindami į nesugriebtinąsias savo gyvenimo nepasitenkinimo priežastis — kursto pasikakiusių ramumą... Patsai jų gyvenimas — tai maištas, protestas prieš kasdieninio gyvenimo pelėsius, naujų gyvenimo formų įsiskojimas...

— Be prie ko tamsta čia?

— Aš?... Aš mat tuo keliu ėjau ir kiton stotin patekau: nuolatinio darbo stotin, iš kurios naujo gyvenimo šauklis gims... Jie... jie to uosto nepasieks, nes jie mintimis pasaulį atnaujinti nor — aš noriu tan naujan pasaulio būtybės rūmano darbų, ne minčių, plytelę idėti...

— Be prie ko tamsta čia?

— Aš?... Aš mat tuo keliu ėjau ir kiton stotin patekau: nuolatinio darbo stotin, iš kurios naujo gyvenimo šauklis gims... Jie... jie to uosto nepasieks, nes jie mintimis pasaulį atnaujinti nor — aš noriu tan naujan pasaulio būtybės rūmano darbų, ne minčių, plytelę idėti...

DUM VENERIS JUDICARE...

Skaistų pavasario saulės spinduliai virpėjo iš džiaugsmo ir linksmai žaidė ant atgemančios žemės krūtinės.

Ogintas sėdėjo gale savo sodno ir žiūrėjo į kalnų nuobėgius, baltai-rausvos žiedų varšos apklotus. Tai sužudo dykavietės gyvybę — neseniai tokiu trūsu ir iškaščių užsodinti kalnų nuobėgiai. Šiais metais pirmu kartu atsimekės savininkui už trūso, už rūpesnį, už suteiktą progą gyventi...

Tarytum neapsakomai gausi gyvybės deivė visą savo skaistumą išpylė į tuos kalnus: grožė ir gyvybė mirgėte mirgėjo, jaunučių troškimų širdužės veržės nežinomon, neištirtinon rytojaus dienon.

Ir rodės Ogintui, kad tie žydingieji medeliai, tai skaisčiausios jo kūdikystės metų dienos, tai anie žvaigždžių takais lakioją troškimai ir svajojimai...

Kiek jų anuomet brėško už rytojaus ribos, kiek jų meteor greitumu pralėkė pro sopulio žaizdas, ir, yt ugningos žvaigždės, vienu blyksterėjimu, užgeso, nuriedėjo praeitin, yt benaudžiai, bejėgiai dievai nukrito nuo garbės ir maldos sosto...

Tik širdis, atsiminimų takais praedama, patėmija tuos suskilusius meteorus, sustoja ties jais ir, gaudulio gaivinama, ima svajoti:

... Ir kam jūs gimėt... kam augot... kam taip šviesiai ir drąsiai svajojot...

... Su vėjų audromis, su jūrės maldomis, su rytojaus nežinomais, ūkanos vystomais takais kovoti manėte...

... Kam jums tas, kam...

... Ar neužaugę, nesubrendę žūti norėjot... Mirties slėpinį ištyrti užmanėte...

... Iš griuvėsių, iš mirties pasiūčiausiųjų nuodų gyvybės gelę sutverti stengėtės...

VISUOTINOJI
Historija

(SATYROJE)

Teffi, Dymov'o ir Avierčenko's prisiskaitęs parašė

T(oks)... Š(ioks)... K(itoks)..

(Tąsa.)

Lukullus ir Ciceronas.

Tuo tarpu Romoje nei iš šio nei iš to ėmė ir pragarsėjo Lukullus ir Ciceronas.

Lukullus buvo garsus savo pokyiais. Jis rengė taip iškilmingas vakarienes, kad prieš jas nieko nereikšia nei Chicagos Ratelių, nei brooklyniečių laikraštiniams (1910 m.) parengtos. Pas Kukulą iš valgymų buvo garsiausie: skruzdėlių liežuvieliai, kuisių nosys, lakštingalų nagai ir kitokios sunkiai skilvio virinamos smulkmenos.

Romėnai džiaugėsi tais pokyiais. Jiems besidžiaugiant Romoje iškilo suokalbis, kurį suorganizavo nusigyvenęs aristokratas Katilina, norėjęs paglemžti sau visą šalies valdymą. Prieš Katiliną išsirengė Ciceronas. Jis pasekmingai sumušė savo priešą iškalbingumu. Ciceronas buvo didelis žmogus ir jo «orationes contra Catilinam» yra garsios visose mokyklose. Už tai jis pavadinta «Tėvynės Tėvu».

Julijus Cezaris ir Pirmasis Triumvyratas.

Cezaris, kurį kiti vadina Sizar, kiti Kaizer, o dar kiti Cezariuku, iš apsigimimo buvo žmogus apšviestas ir susipratęs. Jei kas netiki — tegul pasikaito jo veikala. — «De bello Gallies». Jis lengvai ingijo žmonių sympatiją ir prielankumą.

Cezaris labai gėidė garbės. Nesykį jis sakėdavo, kad geriau esą būti pirmuoju bile kaime, negu antruoju Romoje. Vienok kiek ir kaip įmanydamas stengėsi būti pirmuoju Romoje. Del tos priežasties jis įstojo į triumvyratą su Pompėju ir Krasu, ir pasitraukęs Galilėjon, rūpinosi užkovoti sau kareivių prielankumą.

Nepoilgam Krasas pasimirė, o Pompėjus — iš pavydo — pareikalavo, kad Cezaris grįžtų Romon. Šis, nenorėdamas skirties su kareiviais, pasiėmė juos su savimi. Priejo upę Rubikoną ir čia sustojo. Pamastė, ir pamastęs Cezaris tarė:

— Nieko nepadarysi, reikia! Tiek jau to!

Tai prataręs, pasikėlė togą ir pradėjo bristi upeliu.

Julijus Cezaris brenda per Rubikoną.)

Žinoma, Pompėjus visai to nelaukė, per tai greitai sumenkėjo ir išėjo ant niekų.

Su Cezariu buvo dar susirėmęs ir Katonas, bet nieko nelaimėjo ir turėjo pasitraukti į Utiką.

Diktatura ir Cezario mirtis.

Cezaris, kaip tai yra aišku, iškilmingai apvaikšėjo savo laimėjimus ir patapo diktatorium Romoje. Jis padarė daug gero ne tik visai tautai, bet ir visai žmonijai.

Tarp kitko jis pataisė, arba sutvarkė, kalendorių, kuris ir pavadinta Julijonišku. Pirmą kalendorius buvo be jokios tvarkos; pasitaikydavo tokios savaitės, kad atsitikdavo du ir trys panedėliai vienoje savaitėje, tad žmonės išsirgdavo tiek paneidelių, kiek jų būdavo paeiliui.

Žmonės buvo užganėdinti. Tik tūlas Junijus Brutus, Cezario draugas, suorganizavo suokalbį prieš Cezarį. Prieš pat nelaimę, naktį, Cezario moteriškė mačiusi netikusį sapną, ir prašiusi Cezarį neiti senatan. Bet jis neatkreipęs į tai atidžios:

— Ką čia paisysi bobų sapnų! — tvirtino užsispyręs ir nuėjo senatan.

Senate Kassijus, Brutus ir Kaska užpuolė ant jo.

Cezaris taip nusiminė, kad sušuko:

— Ir tu, Brutau, prieš mane!

Kiti historikai tvirtina, kad tie žodžiai reiškė:

— Dār tu mažai pasinaudojai iš manęs, kiau! kad lendi su peiliu!

Po tam Cezaris parpuolė negyvas palei-pat Pompėjaus stovylą. Ta nelaimė ištiko pasaulį 44 m. prieš Kristų.

Oktavijus ir Antrasis Triumvyratas.

Oktavijus, Cezario giminaitis ir paveldėjas, greitai perleides visą paveldybą, įstojo į bendrovę su Antoniju; prie judviejų prisiliejo tūlas Lepydą, ir tokiu būdu pasidarė triumvyratas.

Gražusis ir karštakraujis Antonijus veikiai pateko į spąstus dailiosios Egipto karalienės Kleopatros ir ėmė lėbauti. Kleopatra visai patiko jį savo spąstuose, kuo pasinaudojo gudragalvis Oktavijus ir išsirengė su kariuomene prie Egiptą.

Nenorėjo Kleopatra nusileisti prieš Oktavijų. Ji išsirengė su savo laivyne prieš jį ir visą laiką žiūrėjo Antonijui akysna. Laikė mūšio jį atsiminė kanaką pamiršusi namie ir liepė pasukti laivus atgal. Oktavijus nesiliovė iš džiaugsmo.

Kleopatra, nebenorėdama ilgiau bežiūrėti į Antonijų, pasiuntė pas jį tarnaitę su pranešimu, kad «ponia pasimirė ir liepė pasiklonuoti poneliui geros sveikatos» Antonijus iš nusiminimo puolė ant kardo ir persidūrė. O Kleopatra tuo tarpu spendė spąstus ant Oktavijaus, bet šis, nors buvo žemas, atmetė jos pasisiūlymus. Historikai pasakoja, būk Kleopatra įsidėjusi užantin gyvatę ir todėl pasimirusi.

Augustas.

Už viršminėtus žygius Oktavijus likosi pavadintas Augustu. Augustas šiame atvejuje nereikšia rugpjūtį mėnesį, bet — dievišką (augščiau). Jis ne tiesiog šali be jokiu aprubežiavimų ir valdono titulo sau nereikalavo.

— Kam tai? — jis pasakė. — Vadinkite mane tiesiog imperatorium! Tas bus trumpiau ir dailiau.

Augustas pagražino mestą pirtimis ir pasiuntė karvedį Varą su trimis legijonais į Teutoburgą girias, kur jie visi liko sumušti. Tuokart Augustas ėmė mušti galvą į sieną ir šaukti: «Vare, Vare, duok šia mano legijonus!» Tas šauksmas tiek (T. b.)

: 0 :

ŠVEICARŲ DEMOKRATIJOS JUDEJIMAS.

II.

Šveicarų respublika lyg būtų panaši į Amerikos. Vienok toli kitokia. Ji neturi savo renkamo iš liaudies prezidento, kaip pas Dėdę Samą, taipgi šveicarų įstatymai paeina daugiau iš pačių žmonių, negu iš legislaturės valios. Šveicarija nei nesivadina respublika, bet valstijų konfederacija (Eidgenossenschaft). Šita konfederacija valdosi keturiomis šakomis: 1) įstatymų darymo šaka (legislative), 2) įstatymų pildymo šaka (executive), 3) įstatymų aiškinimo šaka — teismai (judicium) ir 4) konfederacijos kanceliarija.

1. Įstatymų daro konfederacijos seimas (Bundesversammlung). Jisai susideda, kaip ir Amerikoje, iš dviejų rūmų: tautos tarybos (Nationalrath) ir valstijų tarybos (Ständerath); pirmasis panašus Amerikos reprezentantų rūmų, antrasis — senatui. Tautos tarybon sueina atstovai, renkami po vieną nuo 20,000 žmonių iš šveicarų liaudies; dabar šitoji taryba turi 44 atstovus.

2. Pildomoji šaka vadinasi konfederacijos taryba (Bundesrath), susideda tikrai iš septynių narių, kuriuos renka trejiems metams konfederacijos seimas, abudu rūmai krūvon susirinkę. Šitos tarybos pirmininku yra išrinkta vienas iš tų pačių tarybos šanarių. Jį išrenka taipgi patsai konfederacijos seimas, vieniems metams. Tasai tai pirmininkas yra podraug ir Šveicarijos prezidentu.

3. Įstatymų aiškinimo šaka yra tai konfederacijos teismas (Bundesgericht), kuris truputį panašus į Amerikos Augščiausiąjį Teismą. Jam yra aprubežiota nagrinėti tikrai civiliškas, o ne kriminališkas, bylas. Ir tai jisai veda tikrai tokias bylas, kurios lytiis valstybėje, bet neužiima bylinėjimaisi tarpe vieno žmogaus su kitu, — tas palikta mažesniešiams kantonų teismediams. Konfederacijos teismas veda šias bylas: tarpe konfederacijos ir kantonų, tarpe konfederacijos ir korporacijų bei pavienių žmonių, tarpe kantonų su kantonais, tarpe kantonų ir korporacijų bei pavienių žmonių.

4. Konfederacijos kanceliarija (Bundeskanzlei) yra taipgi renkama iš konfederacijos seimo. Ji maždaug panaši į Amerikos valstijų sekretorių. Ant šitos kanceliarijos yra galva — konfederacijos kancelierius (Kanzler der Eidgenossenschaft). Jisai veda raštus tarpe konfederacijos seimo ir konfederacijos tarybos.

Kaip matome, šveicarų respublikos valdžia taip plačiai išskirstyta, kad nėra joje nieko didesnio už žmonių atstovų seimą. Net ir prezidentas užima visai mažos svarbomos vietą. Tai tiek apie visos konfederacijos augščiausiąją valdžią.

Dabar dirstelkim į valstijų arba kantonų valdžią. Kantonų valdžia susideda jau tik iš trijų šakų: 1) įstatymo darymo, 2) įstatymų pildymo ir 3) įstatymų aiškinimo — teismų.

1. Įstatymus daro taip vadinama didėji taryba (įvairiai vadinama: tai **Grosser Rath**, tai **Land-rath**, tai **Kantonsrath**). Ji susideda tik iš vieno rūmo. Tuluose kantonuose visai nėra šitos tarybos, o jos vietą užima liaudies sueiga (**Landesgemeinde**), vadinamas patį valstijos žmonės susirenka ir darosi visokius įstatymus (kaip va Lietuvoje valsčiuje „prigovorai“). Tačiau ir liaudies sueigose ir ten, kur yra didesios tarybos, visur įstatymai kantonuose paeina iš pačių žmonių.

2. Įstatymus pildo taip pavadinta valstijos taryba (visaip vadinama: tai **Regierungsrath**, tai **Standeskommission**, tai **Kleiner Rath**). Ant šitos tarybos viršininku yra valstijos tarybos prezidentas, vadinamas tai **Landammannu**, tai **Schultheissu**; jis beveik tas pats, ką Amerikoje valstijos gubernatorius (taigi Šveicarija gubernatorių visai neturi). Tą prezidentą renka, vieniems metams, arba pati valstijos taryba arba kantonu liaudies sueiga.

3. Įstatymus aiškina kantonų teismai. Šitie teismai turi labai didelę neprigulmybę ir svarbą teisių sistemoje. Paprastai būna, kad ant šitų teismų nuosprendžio nebegalima paduoti apeliacijos ir konfederacijos augščiausiąjį teismą.

Taip mes peržvelgėm ir kantonų valdžios mašineriją. Reikia dar paminėti, jog kantonai (valstijos) dalinasi į mažesnius apskritys, ant kurių kiekvieno viršininku yra prefektas, įvairiai vadinamas: tai **Bezirksammanner**, tai **Oberammanner**, tai **Amtsstatthalter**, tai **Bezirkstatthalter**; jįsai beveik tas pats, ką Rusijoje pavietavas žemiečių viršininkas. Prefektas už savo apskritį atsako prieš kantonu valdžią.

A. B.

(Da bus.)

: O :

SIS—TAS IS MŪSŲ ŽODŽIUGĖS.

Nesenai „Laisvojoj Mintij“ p. Kl. Jurgelionis priminė apie netikusiai nukaltą pas mus žodį „kaina“, kuris keletas metų atgal buvo visoje Lietuvoje nežinomas, ir tik varu tapo įvertintas mūsų raštija. Vieton „kainos“, p. K. J. patarė sugrąžinti mūsų seną ir visoje Lietuvoje suprantamą žodį „čienia“. Tas žodis netik visiems suprantamas, bet gali būti, kad yra grynai lietuviškas, nes žodžių kilančių iš „čie“ kamieno pas mus yra labai daug; t. v. „čienas“, „čienyti“ (latviai turi „čienigs“ kungs — garbus pons, vertas garbės); „čielas“, „čieplas“, „čieksėti“, „čieklaus“ (dailus), „čiekšla“ (tokia paukštė), „čiebras“, „čielius“, „čieringė“ ir tt.

Panašiai reiktų mūsų kalbon sugrąžinti daugybę ir kitų žodžių, kuriuos anais metais mūsų uolūs kalbos „grynintojai“ buvo ištrėmę. Tų tarpe reikia grąžinti ir šie:

1. „Valnybė“ ir „valnus“, paeinanti iš žodžių „valia“. Pas mus toje vietoj priimta „liuosybė“, „liuosas“, „laisvė“ ir „laisvas“. Bet jie jo kin būdu neatsako žodžiams „valnybė“, „valnus“. Liuosybė ir liuosas, tai yra toks padėjimas, ką anglai sako „freedom“ ir „free“, — t. y. žmogus gali gyventi liuosybės ir liuosas, pakol jo niekas ir niekados dar nebuvo suvaržę. Bet jeigu sykį jo valia jau buvo suvaržyta, tai jis stengiasi išsiluosuoti, ir tada jo visa kova vadinasi — kova už valios laisvę arba valnybę. Jis gali atgauti tik valios laisvę arba valnybę, bet dar nepilną liuosybę.

Todel anglų „freedom“ yra lietuvių plačiausioji, prigimtoji žmogaus „liuosybė“; rusų ir lenkų „svoboda“; vokiečių „das Loissein“. Tai plačiausias supratimas liuosybės.

Anglų „liberty“ — lietuvių „valnybė“, rusų — „volia“, „vol'nost“; lenkų „wolność“; vokiečių „die Freiheit“. Tai bus siauresnis supratimas žmogaus liuosybės; žmogus valnas, dar gali neturėti pilnos liuosybės.

Kaslink mūsų žodžio „laisvė“ ir „laisvas“, tai išdalies yra tas pats, ką „liuosybė“ ir „liuosas“; bet turi ir kitą prasmę: laisvė Rytinėje Lietuvoje (Ežerėnų pav.) reiškia — palaidą būvį, kuriame galima išpaikti, pasileisti; laisvas — tai išpaikęs, išlėpęs, palaidas.

Abelnai žodis „valnas“ yra grynai lietuviškas, nuo žodžio „valia“. Juk turime „valnį“, kuriuomi vysto kūdikius ir juos „suvalnuoja“, „suvaldo“, anot lietuvių moterų įsitikinimo, kad „gražiai išaugtų kūdikio kūnas“.

2 Išvyta pas mus žodis „mandrus“, būk delto, kad jis esąs slaviskas; mat rusai turi „mudryj“ ir

lenkai — „mądryj“. To vieton pas mus priimta „gudrus“, „išmintingas“, dar net... „galvočius“ (lyg tokis žmogus privalo turėti didelę galvą!) Mandrus yra kilęs iš labai plačios lietuviškos šaknies „man“ — manyti, mąstyti, atminti. Jokis kitas šito žodžio negali pamainyti.

Anglų — „wise“, „sage“; lietuvių — **mandrus**; rusų — „mudryj“; lenkų — „mądry“; vokiškai-gotiškas „munter“.

Anglų — „clever“; lietuvių — **gudrus**; rusų — „chitryj“; lenkų — „chitry“; vokiečių — „klug“.

Anglų — „ingenions“; lietuvių — „sumanus“; rusų — „smietlivyj“; lenkų — „dowcipny“; vokiečių — „witzig“.

Anglų — „sensible“; lietuvių — „išmintingas“; rusų — „razsuditelnyj“; lenkų — „rozsądny“; vokiečių — „vernunftig“.

Anglų — „reasonable“; lietuvių — „protingas“; rusų — „rozumnyj“; lenkų — „rozumny“; vokiečių — „vestaendig“.

3. Prašalinta be reikalo iš mūsų kalbos ir „vaiskas“ o priimta „kariuomenė“. „Kariuomenė“ yra abstraktiškas ir labai platus pavadinimas to, ką tarptautiškoje kalboje išreiškiame per žodį „militarizmas“. Čia pasakoma netik apie vaiską, bet ir apie kares, vaiko valdininkus, kareivius. Tuom tarpu kareiviai išsiųsti aktyvūs karėn vadinasi **vaiskas** arba armija. Juk turime tos žodžių šaknis: „vaikyti“, „vyti“, „vejoti“, „vaidyties“, „vainoti“, „vailioti“ (kamuoti), „vaikščioti“, „vaidvaikys“ (intrigantas), „veikti“ (nuveikti, apgalėti), „vaidada“ (bajorijos, seniaus — kareivių vadas) „vaiskus“ (status, dailus vyras — o juk į vaiską tik tokius ir imal).

Todel tas, ką mes vadiname „armija“ — yra „vaiskas“. O „militarizmas“ — „kariuomenė“. Mūsų seneliai buvo išmintingesni, jei sakydavo „išrizarizmas“. Čia pasakoma netik apie vaiską, bet ir apie kares, vaiko valdininkus, kareivius. Tuom tarpu kareiviai išsiųsti aktyvūs karėn vadinasi **vaiskas** arba armija. Juk turime tos žodžių šaknis: „vaikyti“, „vyti“, „vejoti“, „vaidyties“, „vainoti“, „vailioti“ (kamuoti), „vaikščioti“, „vaidvaikys“ (intrigantas), „veikti“ (nuveikti, apgalėti), „vaidada“ (bajorijos, seniaus — kareivių vadas) „vaiskus“ (status, dailus vyras — o juk į vaiską tik tokius ir imal).

Mes tankiai sumaišome žodžius vienos prasmės su kita, delei tos neišmintingos baimės: „kad tik šitas žodis nebūtų slaviskas!“ Tuomi įvedame žodžius visai nesuprantamus mūsų liudyje, ir be reikalo siauriname savo kalbą taip, kad dažnai ir mes patįs painiojamės, nežinodami, kaip tą ar kitą dalyką išreikšti.

Grįžkime prie lengvos ir labai turtingos mūsų senelių kalbos!

S.

: O :

KELIONĖ IS AMERIKOS.

(Tąsa.)

sas virves ir prie galo prisikabinęs mažas garlaivis, kad didįjį iš vietos ištraukti. Ir taip 6.45 m. iš ryto pradėjo judėti. Pasižiūrėję bent kiek, ėjome pusryčiauti, o vėjas taip užia laivo pasieniais, kad net bangu darosi; bet laivo nesupa. Pavalgę ir vėl ant viršaus, nors su akimis atsisveikinti Amerikos pakraščius.

New Yorko miestas vis tolyn ir tolyn pasilieka ir ant pietų krašto nebematyt; tada jau pradėjo ir laivą kilnoti; tik tuom dar gerai, kad vėjas buvo iš užpakalio, nesuturėjo laivo ėjimui ir netiek supė. Tas pats vėjas buvo ir per naktį; naktį buvo didelės trenkimas, kad net laivas buvo pakrypęs ant šono; mūsų visą sudėjimą nuo viršutinių lovelių nuvertė žemėn; ant rytojaus gavome žinoti, kad koksai ten „record“ trūkęs.

Pėtnyčios rytą saulei užtekant vėjas nustojo, taip tyku pasidarė, kad net malonu ant viršaus; bet marios linguoja, o laivas kaip ir snaudamas supasi, kad viduj būnant nei neįunti, ir taip per visas marias plaukiant nebuvo vėjo; bet į vidurį įvažius pradėjo labiau sūpti, kad jau nebėjom į res-taurantą valgyti; tuo laik tai pribuvo į mūsų kambarį moteris ar mergina, klausdama, gal norime, kad ji atneštų kai-ką valgyti, ir ką tik paprašėme, tuoj ji pristatė. Juzefa paaimanavo, kad jai galvą sopa, ta moteris tuoj atnešė „pilių“, kurios labai pagelbėjo; ir taip per visą kelionę buvome gerai valgydinami ir prižiūrimi. (Kadangi ant marrių apart valgyti ir gulėjimo kitiškių žingeidžių atsitikimų nebuvo, tai kožnos dienos nei nerašiau.)

Nedėlios rytą lipdami ant viršaus patėmijome ant tam tikros tobyčios, buvo parašyta pranešimas, kad pirmos klasos skyriuje bus laikoma dievmaldystė, buvome sumįslinę ir mes eiti, bet kaip laivas dar vis lingavo, tai nėjome. Taip šiokiomis dienomis išeidavo angliškas dienraštis, o nedėlioje neišėjo. Nedėlią ir panedėlį važius, utarninko rytą iš anksto pamatėme Irlandiją, o saulei tekant mūsų laivas sustojo netoli krašto ir pamatėme atplaukiant mažą laivelį, paėmimui pasažierių į Irlandijos miestą Queenstown; bet nuo mūsų laivo to miesto nebuvo matyti.

Apie pusę valandos pastovėjus, vėl pradėjo laivas judėti. Kraštai Irlandijos kalnuoti; sniego nei-maž nematyt; pievos nešasi jau į žaliumą; laukai sudalinėti siaurais šniūrais; kaimų nematyt, tik taip sau stubelkos, kurios ištole atrodė visai mažos. Nusibodo bestovėti ant viršaus, — nuėjome apačion.

Kaip tik suskambino ant pietų, išėjome laukan; išeinam vėl krašto pažūrėti, — čia jau laukai bal-tuoja sniegu apkloti. Po pietų pradėjo kelias vėjas, lietus su sniegu, kad net baisu nosis ant viršaus iš-šikti; bet laivo supimo neįaučiame, — nors marių viršus visas baltas, smarkaus vėjo į putas pavers-tas, bet laivui nieko nepadaro, — tas skrodžia vis-sas supykusias vilnis.

Per laivo langelius bežiūrint pradėjo matytis degančias lempas, — nes jau tamsu pasidarė; be-plaukiant pradėjo matytis Liverpoolio miesto žibu-riai; mūsų laivas pradėjo visai pamažu judėti; pri-sikabino dar du mažai laiveliai, kad pritraukti di-dįjį prie krašto; ant krašto pamatėme daugybę žmonių, — pėčių ir važiuotų; visų atkreiptos akis į mūsų laivą. Tada bėgome viską susidėti ir kraus-tytis į viršų; visai prieš išlipimą susipažinome su viena moterim—lietuve; tai mes tik tris lietuviai ir buvome ant to laivo; taip tai buvo visokių tautų, bet daugiausiai anglų, o gal ir svetimtaučiai, bet angliška šnekėjos, nes kitų negalima buvo atskirti, kas jie toki. Išlipant iš laivo, ant-pat galo trepų vyras šaukė kurie kur važiuoja ir skirstė pulkais; potam Anglijos valdžia pradėjo peržiūrėti žmo-nių ėmėdumus, jieškodami tabako ir degtinės. Ne-užilgo dažnėjom, kad reikia jau eiti; išėjo ant gat-vės, atradome vežimus, su kuriais nuvežė į „Cu-nard“ linijos žinomą viešbūtį; tenai pribuvome ant dešimtis kiekviename kambaryj; moteris nuo vyrų tų, kaip į kokį lignonbūtį; lovų po kokias penkias-dešimtis kiekviename kambaryj; moteris nuo vyrų atskyrė. Miegas buvo prastas, lovos blogos, — ne kaip lova bet patalai, — apsiklojimas tik vienas blanketas; lauke šaltis pusėtinas, o kambariai ne-šildomi, kad net dantis teko pakalent. Ant ryto-jaus visi anksti sukilome; pusrytį valgant, pasakė mums, kurie važiuoja į Hamburgą, išvažiuosime ant vienos po pietų (seređoj). Pirm pietų, bevaikš-čiojant įėjom krautuvėn nusipirkti pypkę, kurią E. L. pasiunčiau, ir daugiau smulkių daiktų, katrie mums pasirodė reikalingi. Pietų pavalgius, ant pir-mos vėl su tais pačiais vežimais nuvežė mus ant sto-ties; tenai bilietus išdalinę, susodino IV kliaos va-gonus, ir lygiai ant dviejų išvažiuom iš Liverpoolio.

Per miestą važiuojant nieko neteko matyti, kadangi daugiausiai per tunelius lindome, negu viršum. Išvažiavus iš miesto pasirodė ir laukai, ant jų gy-ventojai, bet medinių stubų visai nematėme, — vis iš degtų plytų; bet ir miškų nematyt; stubos ant vieno-dviejų gyvenimų, ant stogų daugelis storų ka-minų, o tuose kaminuose vėl po tris-keturis plonus kaminėlius, kurių galai kyšo iš tų didžiųjų; o laukai plonai apkloti sniegu.

Atsibodo ir bežiūrėti per langus, pradėjo akis tavaruoti ir miegas lįsti; už kokio laiko pakeliame akis, o gi stebūklai! laukai juodi, nei jokio ženklo nematyt, kad būtų buvę sniego; arkliai, avys vaikš-čioja po laukus nuleidę galvas, matyt ėdą žolę; o traukinys eina kaip paukštis, net kartais bėgu da-rosi, kad pradeda į šalis sūptis!...

Važiuojant tikėjomės, kad Londonan nuvažiuo-sime, o iš ten per vandenį į Hamburgą; bet visai ki-tai įvyko. nes ant aštuonių vakare privažiavome „Grimsby docks“ portą; kaip tik iš traukinio, tuo-jaus užvedė ant kito laivo; reikėjo eiti per tokias skrynias; naktį negalima buvo pažinti, kas jose yra; ant rytojaus patyrėm, kad tos skrynios su žu-vimis. Privėdė prie trepų inlipti laivan; duris siau-ros žemos trepai status, kad lipant žemyn turi ap-grįžti priekį į trepus, tai su nosia siekdamas trepų

(Da bus.)

: O :

T. M. D. reikaluose.

Visi raštai, kaip kuopų taip ir pavienių narių, turi būti siunčiami Literatiskojo Komiteto nariui — redakto-rini siuomi adresu: V. S. Jokubynas, 425 Lincoln ave., Rockford, Ill.

Raportai, įteikti IV seimui TMD.

(Tąsa iš 38 No. „V. Liet.“)

Išdininko raportas.

Buvo išde iki III seimui	2,163.01
Nuo III seimo iki 1 d. gegužio iplaukė	2,181.97
Viso pasidaro	4,344.98
Išmokėta nuo III seimo iki 1 gegužio	3,700.87
Lieka išde	644.11
Geležinin kapitalan yra indėta nuo III seimo: 225.41	
Pirmiaus buvo	287.74
Viso geležiniame kapitale yra iki IV seimo	513.15
Liuosų pinigų išde randasi iki IV seimo	130.96
Apart metinės duoklės mokėsties, pribavimai buvo	

dar sekanti:	
Už parduotus ženklelius nuo III iki IV seimui	200.00
Už parduotas kningas	100.35
Aukų V. Kudirkos raštams	9.25
Kudirkos raštų apdarams	688

Viso už smulkenas pribuvo	316.48
Ženklelių buvo padaryta viso	350
Parduota už \$200, neparduotų lieka	150

Iš tų yra pagedusių 5 ženkleliai, lieka	145.
A. J. Povilaika.	

Raportas peržiūrėtojų knygų išdininko ir sekretoriaus.

Nuo III seimo išde buvo	2,163.01
I bertainio ineigos	393.31
II bertainio ineigos	325.11
III bertainio ineigos	484.32
IV bertainio ineigos	979.23

Visų ineigu	4,344.98
Išseigos nuo III seimo	3700.87
Lieka	644.11
Iš likusių ineina geležinin kapitalan	513.15
Liuosų pinigų pas išdininką lieka	130.96
Kningas atradome geroj tvarkoje ir skaitlynės gerai suvestas, ką patikriname savo parašais:	

Knygų peržiūrėtojai:

A. Kundrotas,
N. P. Želvis,
A. J. Ramanauskas,
J. F. Juozūnas.

Raportas Literatiskojo Komiteto.

Nors šitas komitetas negali pasigirti savo nuveiktais darbais, bet žemiau pasirašę skaito savo priederme praneš-ti Ketvirtam Seimui TMD, ką jis veikė, kodėl mažai nu-veikė ir ko reikią, idant Lit. Kom. darbas būtų vyklesnis.

Už pėjus metus, išskyrus TMD. Konstitucijos Istori-ją vienoj mažoj kningelėj, netik jokia kningelė nebuvo at-spausta, bet nei dora nutarta kas reikią išleisti. Šito ko-miteto darbų nevaisingumo priežasties, išdalies, reikia įieškoti ir pačiame komitete. Tokia priežastimi, kaip mums matosi, buvo komiteto narių nesuitaikymas.

Tiesia, turėta tam tikras planas, sulgy kurio norėta veikti. Komiteto manyta, kad jei TMD. taip auga to-čiaus, — ko galima buvo laukti, — kaip ji augo prie p. Ba-levičiaus pirmininkavimo, tai TMD. galima bus imtis už didesnių darbų, kaip sakysime Encyklopedijos leidimas. Žinoma, prie to būtų prieita už metų, kitų. Tuo tarpu gi manyta leisti trumpesni raštai, kurie yra svarbūs mūsų his-torijai, ar literatūrai, tokie kaip aprašymas lietuvių mū-šio su kryžėiviais ties Žalgiriu, Duonelaičio raštai ir jo biografiąja jo šimtmetinės gimimo dienos sukaktuvoms 1914 metais, ir tt.

Pirmutiniu tokiu raštu buvo aprašymas kovos ties Žalgiriu. Ponas J. Gabrys, atvažiuodamas pėnai seiman, atsivežė su savim ir savo raštą apie tą mūšį. Jo karštų noru buvo, kad TMD. tą jo raštą susptų išleisti dar prieš jubilėjinius to mūšio apvaikščiojimus. Todel, kad negai-šinus laiko, jis spyrė mus tą jo raštą peržiūrėjus pripažin-ti tinkamu, nors jis, kaip pats pripažino, reikalavo taisy-mo kai-kur. Šitą taisymą jis žadėjo padaryti gavęs rank-raštį atgal ir tuojais jį spaudon atiduoti. Šitai pasukibi-nus, jo nuomone, kningelė galima buvo išleisti su dviem mėnesiais.

Mes pripažindami p. Gabrio reikalavimą teisingu, ir patikėdami jo žodžius, sutikome ir jo raštelį, 200 pusla-pjų didumo, pripažinome tinkamu. Bet p. Gabrys, ažuot ji taisyti ir tuojais davus spaudon, pardavė jį p. Ališau-kui, o jo vieton, kaip po to jis sakė, žadėjo TMD. platesni to mūšio aprašymą parpiinti.

Šitai p. Gabriui savo žodį sulaužius, mes išreikšėme Centro Pirmininkui savo pasipriešinimą, delei to, kad p. Gabris pavėdė savo raštą dviem savininkam. Ponas Ga-brys teisinosi, sakydamas, jog jis turėjęs tiesą tą padaryti.

Mes su tuom nesutikome ir pasakėme, kad žadamo p. Gabrio rašto apie kovą ties Žalgiriu nebeprimisime, nega-vė jo išnauro apkaunuoti. Ponui Gabriui gi ilgai neatsi-lieptant, nutarėme raštų klausies kur kitur. Tuo tikslu kreipėmės į „Liet. Ūkininko“ bendradarbius ir kun. J. Žilinską. Iš „Liet. Ūkininko“ bendradarbių atsiliepė Dr K. Grinins, žadėdamas parašyti kokių 200 puslapjų kningelę apie lyties ligas, bet klausė, kiek jam bus už tai mokėta. Tą tu buvo jam atsakyta, kad komitetas nėra ingaliotu u-raštus mokėsti skirti, kad jis privalo pats savo raštam kainą padėti ir kad komitetas prašydams raštų dar tuo mi neapsiima juos paimti, pats nepatyręs apie jų geruma.

Po tokio paaiškinimo nuo Dr. Griniaus negauta joki-atsakymo. Kun. Žilinskas ki rašė, kad jis savo raštus senesnius ir naujai parašytus: poeziją, apsakymėlius i viena scenos veikalelį, paskirstė į keturis tomelius ir pa-davęs Kuktai Vilniuje spausti. Apie trečdalis tų raštų jau atspausa, bet neparankumui esant kun. Žilinskiui t darba baigti, jis apsiėmė pavesti jį TMD. jei ji sugrąžį-jam jo imnokėtas spaustuvininkui apie 700 rb. ir duos tar tikrą atlyginimą jam už raštus. Kokios išlygos turėj-būti, tą parodo jo formaliskas laiškas, pridėtas prie šit-pranešimo, tiesiog atsisaukiantis į TMD.

Tuo tarpu p. Gabrys Centro Pirmininkui rašė siuončią peržiūrėjimui savo raštą. Bet ažuot jo paties rašto gaut nuo jo per Centro Pirmininką Dr. Garmaus paskaitos gamtos srities. Paskaitas pripažinome tinkamomis a spausti su ta išlyga, kad minėti paskaitose paveikslėli būtų parpiinta autoriaus; kad paskaitoje apie bakteriją antroje jos dalyj, pilnumo delei būtų pridėta aprašym- apie žalingasias bakterijas, kad paskaitų autoriaus vardi ir pavardė būtų priduta.

Kada Centro Pirmininkas, to nuo p. Gabrio pareikal-vo, tai p. Gabrys, ažuot jo reikalavimą išpildžius, prisu-tė mums savo reikalavimą, kad jie apsimtų jo rankrąš; pripažinti tinkamu be peržiūrėjimo jo. Šitą savo reikal-vimą jis rėmė tuomi, kad jis paimtą darbą atlieka prider-mai, ko paliūdijimu esą Kudirkos raštai ir todel kiti Komiteto nariai gali juo patikėti; kad TMD. vistiek tu-sianti duoti Prūsnuose spausti, nes ten pigiau ir geriau i-iekama darbas ir, kad jam pačiam reikėsianti korektu-laryti; be to dar rankraštį siunčiant reikėtų, girdi, kop-pasidaryti, kas padarytų lėšas ir sutrukimą.

Mes su tuo nesutikome ir taip dalykas stovi ne-baigtas.

Beto dar iš šalies girdėta, kad Sakalauskas (Ksavo Vanagėlis), gerai žinomas eilių ir vaikų pasakų rašėjas, rįs duoti TMD. savo raštus atspausti, kada juos visus rankios; bet nuo jo paties jokios žinios tame dalyke nega-ta.

Taigi Lit. Komiteto nenuveikta nieko išdalies gal-to, kad jos narių nuomonės skyrėsi. Bet tas visuomet-li atsitikti ir atsitiks. Tai nėra, antgalo, svarbjau priežastis, kuri trukdo TMD. darbus. Jei Lit. Komite negavo raštų, tai kaltas yra TMD. noras gauti raštus ka-ko nei vienas raštininkas nenori daryti. Todel n žemiau pasirašę, patariame IV TMD Seimui pripaž-mokėsti už raštus ir ypatingai patariame skirti konkur-tokiems raštams kaip Duonelaičio biografijos ir jo re-kritikos parašymas. Šiuo gi tarpu patariame Seimui imti kun. J. Žilinskio statomas išlygas, kurios gauta jo pačių paskutiniu laiku ir kurias priduodama čia Sei-draugė. Jo raštai yra rimti, lengvai skaitomi ir išly-lengvos. Prietam dar jau trečdalis spaudos darbo atli-ir nariai neilgai laukę kalėtų gauti 1910 metų leidinį.

Tuomi pasitikėdami pilnai savo priedermes atliekė, kamės su pagarba,

Juozas Lauki

V. S. Jokubyna

tankiai sutinki valsčius (narodnaja) mokyklose lietuvių mokytoją. Ant baimės dvasiškijai, jie tankiausiai yra pertraukę ryšius su religija. Aišku, kad jaunoji karta, patekusi panašių mokytojų intekmei, yra dingusi del dvasiškijos. O kas pasirūpys apie dvasiškijos kailį, jei ne ji pati. Todel prisiema jį ieškoti būdų, kad palaikyti savo autoritetą. Visi šaukia, kad dvasiškija tamsybės šalininkas. Imasi platinti apšvietą. Steigia drangijas, steigia mokyklas, rengia referatus. Pabudo mūsų dvasiškija iš amžino miego! šaukia patriotai. Pradžiuo ir pati dvasiškija iš savo darbo vaisių. Juk jau keletas dešėčių mokytojų paleista „Saulės“ kursais po Lietuvą! O „Saulės“ kursų ištektas mokytojas nebaimina dvasiškijos. Baimės šmėkla tam sykiui būtų nustumta, jeigu būtų išteklis. O gi Amerikaa!!! sušunka nekurie iš jų. Juk rinko „ciilikai“, rinko kiti, bandykime ir mes!

Pasakyta, padaryta. Šiandien jau renkama ir pildoma dvasiškijos kapšelis, kad ištektų jai spēkų prašalinti apšvietą. Sakau prašalinti apšvietą, nes ji jos nenori. Jeigu norėtų, tat nereikėtų važiuot Amerikon pasisemt jos. Juk dar užtenka tos intekmės jai ant kaimiečių, idant per pamokslus paraginti žmones reikalauti nuo valdžios daugiaus mokyklų. Nereikalaujama nei kišenės, nei pasišventimo nuo kuningų; pati valdžia yra prizađėjusi įrengti mokyklas, jeigu tik reikalaus tam tikras skaitlius žmonių. O tą skaitlių kuningams labai lengva sutaisyti. Jeigu gi valdžia neduotų, tai tam yra duotas parlamentas. Nurodo tegul žmonės, kad rinkyt atstovus ne Puriskėvičiaus dvasios ir parlamentas privers valdžią tai padaryti.

Bet toli gražu kuningija nenori apšvietos. Dar blogiau — ji gelbsti caro valdžią kaip galint užspaut prasižėbusią šviesos kibirkštį. Ji nesidrovi netik išdavinėt policijai, bet ir pati lošia jos rolę. Ne juokais Amerikos „greitarankiai“ vadina Alšauską „oberpoliemeisterin“. Tam faktai yra. Yra faktų ir visuos Lietuvos kampeliuos. Štai vienas.

Dar tebesant Lietuvoj man, Duokiškio klebonas užleido „bažnytinę policiją“ (brostvininkais) mano draugą vien už tai, kad tasis, būdamas staliorium-murininu, vakarais surinkdavo jaunimą ir mokindavo skaityti. Brostvininkai, surišę, pristatė klebonui, ir tasis surišta nusiuntė Kamajų urėdninkui. Pats urėdninkas pakraipė pečius ant tokio pasiėgimo „batiškos“ ir perdavė pristavui tik todėl, kad pats bijojo prastot vietą. Tai žiedas kuningų apšvietos! (Ar klebonas buvo kun. Olševskis? Nesu prantame. Red.) O kas, ar ne kun. Katelė, Panemunelio klebonas prisakė per pamokslą „suduoti per basas kojas“ platintojams „Ūkininko“ ir „Naujienų“? Kas, ar ne kun. Šereiva suardė apšvietos draugiją „Žvaigždė“, kuri jau nuo to nebeatsikėlė? Čas, ar ne Šereiva važiovo, apkūsti žandarų viršininkui vadovus tos draugijos, kurie turėjo išisklaisyti po visas šalis?!

Ne plati Lietuvos žemė, vienok lang ji neša ant savęs panašių vietėjų. Juokas ima iš mūsų autiečių, pav. Balevičiaus ir kitų, kaip jie rėkia norėdami „geą“ padaryti „tautai“. Vienok eikia tik jiems pasiekti savo tėvynę, palandžiotų po surukusias tubes, ir, labjausia kad patirti

skoną sargybinio nagaikos, tad, neabejoju, tuojaus liktų „raudonkepurius“, ir nebesakytų, kad „greitos rankos“ laikraščiai ir žmonės nori viską matyti po „raudonu stogu“. Ne. Jeigu jūs tėvynę mylite, jūs grįšite tėvynėn. Bet, jeigu pargrįšite tėvynėn, būsite „greitos rankos“ žmonėmis.

Kitoj vietoj „V. L.“ sako, kad svečiai padarė klaidą, nedalyvaudami laikraštinių susivažiavime. Netiesa. Jie būtų padarę klaidą dalyvaujant, nes jie būtų išėję iš ribų savo tikslo. (Na, o kodėl socialistai nedalyvavo? Ar jie irgi kuningiškus turi tikslus? Red.)

Ar-gi tie kuningai su apšvietos tikslu čion pribuvo? Ne, ir dar syki ne! Jie pribuvo su tikslu savo avinyčios, ir tas tikslas yra jų pereiga. Kitaip jie nebūtų kuningais.

Ar-gi galime gauti apšvietą jų inkurtose mokslainėse? Ne, ir dar syki ne!

Mokslas turi but tyras nuo pradžios iki pabaigos. (Tai labai paviršium pasakyta. O kur ta pradžia ir pabaiga? Red.)

A. Atgaja.

Mūsų gerb. sandarbininkas, matomai, turi labai gerus norus; tik gaila, kad šitie geri norai dažnai būna gyvenime nepritaikomi, ir pasilieka tik gerais norais, kuriais, anot patarlės, ir pragaras esąs išgrįstas. Todel gerb. A. A., pasididžiavęs sukritikuosias mūsų nuomonę apie mokyklas, netik nesukritikavo, bet dar pats save pasmerkė, pasakydamas: „jei norime apšvietos — panaikinkime mokyklas!“ Jis mat nori susilaukti „gerų mokyklų“. O iki tų nebus, jis bevelytų tegul žmonės grįžta į laukinių kafų gyvenimą. Tokia nuomonė štai kam lyginasi: jeigu žmogus nuogas stįra nuo šalčio ir jeigu jam kas siulytų nors drobiniais trinityčiais pridengti kūną, tai tas nuogalis su paniekinimu atmetų šalin trinityčius, jei jam neduoda šiltų kailinių arba futros. Juk mes jį paskaitytume už beprotį! Tokiu nuogaliu yra šiandien mūsų visuomenė, ir tokiais trinityčiais yra šiandien visos mūsų valdiškos, parapijinės ir „Saulės“ mokyklos. Mes jų negiriame, kad jos yra ideališkos; bet mes jų ir nesmerkiame, nes jos nors šiek tiek pridengia mūsų nuogąją liaudį. Kitaip reiktų lietuviams grįžti į laukinių kafų stovį ir laukti, kada iškris iš dangaus ar išdigs iš Lietuvos pelkių „tyro mokslo mokyklos“.

Mes jau nemaža girdėjome, ypač atvažiavus Amerikon kuningams Tumui ir Olševskini, pribuginimų „jėzuitais“ ir jų mokyklomis. Ką pasakyt ant to? Nieko daugiau, kaip tik tą, jog šitie visi pribuginimai gimsta lengvoje vaidentuvėse ir pas mažai pažįstančius istoriją bei savą gadyne žmones. Tie, kurie baidosi jėzuitų kaliause, nežino, kad jėzuitų šiandien kaip ir nebėra. Kur-kur, bet jau tas ne Rusijoje gali atsitikti, kur nuo senovės jėzuitai oficialiai išnaukinti ir kur visas mokyklas nuo šitokios intekmės pati valdžia pridaboją. Be to reikia žinoti, kad vakarykščia diena niekad neatsikartoja. Taip nebe matysime mes nei tų jėzuitų, — nei tie, kurie jais baidosi, nei tie (kuningai), kurie jų dar norėtų. Tai juokinga baimė baidyties tuo, ko nebėra ir negali būti.

Kokių mes „tyro mokslo mokyklų“ norėtume? p. A. A. grožaujasi Ispanija, kuri steigia

svietiškas mokyklas. Mės nurodysime ir daugiau tokių šalių: Vokietiją, Franciją, Naująją Zelandiją, Daniją, o ypač Ameriką, kur visos valstijinės mokyklos atskirtos nuo bažnyčios. Ar daug čia padaryta „mokslo tyrume“? Ar čia jau padaro mokslainėse tokius idealistus, kokių mes norėtume? Ar gi Amerikos universitetų studentai neina į streikuojančių darbininkų vietas, arba tapę oficieriais, ar gi neveoda vaiko šaudyti streikierius? O juk čia „tyras, ne jėzuitiškas“ mokslas išguldoma. Taigi „tyrų mokyklų“ reikalavimas — yra da labai skystas reikalavimas, nes niekas ir niekad dar nepervedė ruožo: kur yra tyra, o kur netyra mokykla. Mokymas skaityti, rašyti, aritmetikos, istorijos, geografijos, etc. visur tokis-pat: ar „Saulės“ ar Amerikos mokyklose. Gal tik truputį skiriasi pedagogijos technikoje. Tuom tarpu, tasai „tyrumas“, kurio reikalauja p. A. A. ir kiti jam panašūs, gaunasi nebe mokykloje, bet pačiame gyvenime. Begyvendami žmonės išmoka būti „tyrais“ arba „netyrais“. Mokykla tik suteikia žinias, kaip palengvinti savęs tobulinimąsi. Juk mūsų neužmirštinios atminties Kudirka buvo net kleriku. Ar jį pagadino mokykla? Ne. Priešingai, juo kas daugiau mokinasi, tuo stipresniu pastoja begyvendamas. Taip ir mūsų kaimiečių nepagadys mokykla, kokia ji nebūtų. Gerai yra rašinėti tokius saldžius sapnus ir reikalauti „tyrų mokyklų“, tam, kuris pramoko parašyt literą, kad ir „netyroje mokykloj“. Bet tokiems sapnuotojams reiktų aktyviškai pasirodyti — nuvažiuoti į Lietuvą ir magiškos lazduotės mostelėjimu pristatyti visur „tyrų mokyklų“. Tada nebereiks nei valdžios nei „Saulės“ mokyklų. Bet mes neturime tokių Ferrerų. Pas mus tik su surūdijusia plunksna visas griaujama ir viskas statoma, kaip lenkai pagyruoliai šūkauja apie būsinę savo karalystę. Kur tokie mūsų Ferrerai turi paskyrę nors vieną centą toms „tyroms mokykloms“? Niekur. Pasiganėdinama tik šūkavimais. Tuom tarpu mes kalbame apie savo tėvynę, kurioje ant 10,000 liaudies yra viena mokykla ir 99 kabakai!

KELETAS PASTABŲ IŠ II-JO LIETUVIŲ LAIKRAŠTININKŲ SUSIVAŽIAVIMO.

III.

Pati betgi brandžioji susivažiavimo dalis, — tai taip vadina mas — „redaktorių ir visuomenės veikėjų skyrius“. Apie jį išsemtinai aprašyti negalima. Čia reika, kad žmogus asmeniškai būtų dalyvavęs ir pats savo ausimis girdėjęs kalbas bei siela atjautęs visus prakilnuosius susivažiavusių norus ir sumanymus. Vienok nors trumpai pasistengsiu pabrėžti tą, ką girdėjau.

Pradėdami svarstyms, redaktoriai ir šiaip jau čia dalyvavę lietuviai, pasekė leidėjų metodą, tai yra pirmiausiai peržiūrėjo pereinųjų metų nutarimus. Tie nutarimai reikėjo peržiūrėti ne vien dėlto, kad persitikrinus, ar jie buvo pildomi, bet ir dėlto, kad juos panaujinus, sutvirtinus ir išdirbus pilnesnį ir stipresnį planą, kuriuomi mūsų laikraštija privalo ateityje save vadovauti. Perskaičius pernykščius nutarimus ir peržvelgus jų sritį, pasiro-

dė, jog daugelis nutarimų buvo laikraščių tai mažiau tai daugiau pildoma, ir iš etiškojo bei abelno laikraštijos padėjimo, mūsų laikraščiai dikčiai pasigerino bei įvyko tarpe jų labai džiuginantis modus vivendi. Tiesa, tūli laikraštukai to nesilaikė. Bet su jais mūsų laikraščiams nėra ko skaityties; kiekviena nauja ir prakilni idea ne visų tampa sykiu pripažįstama: tik po ilgo laiko ir atkaklių žmonių palengva tampa prie bile ko gero pripratinti ir pritrukiami. Bet ir pašaliniai laikraščiai, kurie nei šiemet susivažiavime nedalyvavo, visgi pusėtinau pasitaisė ir laikraštinių nutarimais, kad ir nenoromis vadovavosi. Tūli net tankiai nusisiuntė ant laikraštinių susivažiavimo nutarimų, ir jais prieš visuomenę rėmėsi. Taip, išsiaiškino, jog vienas mūsų tokių „skebų“ laikraštinių nors pernai susivažiavimą boykottavo ir bandė skystai išjuokti, vienok prisėjęs reikalui, šaukėsi prie vieno laikraščio, kad išduot jam korespondento pavardę ir prisiųstų jam to žmogaus rankos rašto pasižiūrėti! Ir tą darė štai ant ko atsiremdamas: girdi, juk jūs, laikraštinkai, tą pernai nutarėt! Taigi, nors pats skebaudamas, vienok laikraščio sandoros šaukėsi, inkliuvis bėdon...

Pernykščiai nutarimai pasirodė, iš didesnės dalies geri. Tik iš jų kai kurie buvo gerokai modifikuoti. Taip va, ir šiemet redaktoriai išdirbo sau vadovavimui taisykles: 1) nesikišti laikraščiams į tas organizacijas, kurios turi savo organus; tačiau visuomet prisidėti prie mūsų organizacijų ugdinimo ir stiprinimo; žinoma, kur reikia kritikos ar nurodymų organizacijoms ant jų paklaidų, tén kiekvieno laikraščio švenčiausi pareiga savo laikraščiuose rašyti ir kritikuoti; tik anaipol ne tokiu būdu, kaip šiais laikais tūli mūsų laikraščiai darė, kurie del savo bizonio ar del surinkimo sau skaitytojų, kėlė skandalus, ardė organizacijas ir demoralizavo visuomenę. 2) kova už ideas vesti švarum ir mandagum būdu, tai yra laikraštinkai pasmerkia tokią kovą už ideas, kokią veda kai kurie mūsų laikraščiai, besikolijimais ir nupuldymu vertės spausdintojo žodžio. Čia netikėtai neišlaikoma jokia idea, bet mūsų skaitantįji visuomenė vedasi į visai atžagarų nuo civilizacijos kelią. Idea, kokia ji nebebūtų, privalo jos eksponentai visu-pirmu atsiminti, jodei jos atsieikimas privalo eiti drosos ir humaniško keliu. 3) pseudonymai mūsų laikraščiuose stengtis kaip galint sumažinus, ir įvedus mūsų laikraštijon drąsiai ir teisingą žurnalistikos metodą. Kur teisingos žinios ir šiaip jau straipsniai, tén nėra reikalo visai vartoti pseudonymus. Kada žmonės pradės rašinėti po savo tikrais vardais, tai pasistengs jie vengti nešvarių asmeniškų užsipuldinėjimų ir pranyks daugelis mūsų laikraščiuose nereikalingų vaidų bei neteisingų žinių. Nes neteisinga žinia visai nėra žinia, tik ko-nors neteisingas perstatymas ir nupuldymas spausdintojo žodžio. Taipgi rašydami straipsnius po savo vardais, mūsų veikėjai pasirodys save visuomenei, išsdirbs savo ideai kelią ir pritarėjus. 4) protestai prieš neteisingas žinias ir užgavimus asmenų taip kaip ir pernai — nutarta visuomet atspausdinti tame pačiame laikraštyje, kuriame patilpo ir užgavimas. Bet jeigu tas laikraštis

atsisako atspausdinti, tai po tam tikro laiko užgautasis turi tiesą kreiptis ir į kitą laikraštį, prirodes, jog anasis netalpino. Šitas būdas pernai laikraštinių jau buvo dailiai vartojamas ir daug visokių nesusipratimų tarpe pačių laikraščių buvo prašalinta (nes tie protestai paprastai tik laikraščius supykina tarp savęs, o šmeižikai ir protestantai nuošaliai sau pasilieka). 5) susekus klastingus vaidavirius korespondentus, kurie viename laikraštyje rašo taip, o kitame antraip — patvirtinta išduoti redakcijoms jų pavardes ir pseudonymus, ir net viešai tokius apskelbti (ir šitas pernai susitarusių laikraštinių buvo pildoma; to gražaus metodo nesilaikė tik „skebai“ laikraščiai). 6) satyra, kaip ir pernai, pripažinta už gerą ir naudingą, bet ji neturi nueiti iki koliojimų ir insinacijų, kaip mūsų tūli „satyros“ laikraštukai buvo pradėję. Šitas gi pereinatis metais mūsų laikraštijoje žymiai pasitaisė. Pasi-lioivė, nors paviršium, koliotis ir tie, kurie pernai suvažiavime nedalyvavo. Matomai, laikraštinių suvažiavimai turi gana išpūdingą morališką intekmę ant visuomenės ir visų laikraščių. 7) Perspausdinimas straipsnių iš kitų laikraščių ir paminėjimas iš kur jie imti, buvo pereinatis metais gerai pildomas ir tarpe mūsų laikraščių jau mažiau įvyko delei šito dalyko nesusipratimų. 8) nutarta visoms išleistuvėms mainytis išleistomis kningomis.

Tas rods ir pirmiau buvo didžiųjų laikraščių daroma, vienok dar daugelis savo išleidimų, ypač pašaliniai įvairi leidėjai, nesimaino. Tas labai apsunkina mūsų laikraščiams sekimą savosios naujai pasirodančios literatūros. Pas kitas kulturingas tautas toksai nutarimas būtų be vertės, nes jie šitą senai vartoja. Bet pas mus dar to nėra. Ypač europiečiai kningų leidėjai su savo raštais lyg kaip ir slepiasi. Tai aiški nesuomonė, nes: a) tas kenkia mūsų skaitančiajai visuomenei, kuri kartais tik po kelių metų darsižino, jog tokia ir tokia kninga buvo lietuvių kalboje išspausdinta; b) kenkia tas ir kningų pramonei, kadangi leidėjai, per savo šykštumą — išdėti keletą skaitikų ant išsiuntinėjimo redakcijoms savo leidinių, laiko savo raštus užsleptus nuo visuomenės, nepagarsintus, o paskui dar skundžiasi, kad girdi lietuviai raštų neperka ir neskaito. 9) nutarta ir toliau laikytis Kriašaičio rašyboje, iki žadamoji kalbos ir rašybos komisija (prie Lietuvių Mokslo Draugijos) neišleis tam tikro rašybos vadovėlio. 10) laikraščių idejinę pagrinda turi but pirmieviškai tautiška, atremta ant visavsiatinio progreso, iš kurio viskas paimta turi būti pritaikinta mūsų gentės reikalams ir jų kultūrikam kilimui. 11) išnešta rezoliucija delei Prūsų lietuvių tautiškojo atbudimo, kuri lietuvių amerikiečių laikraščiai pasižada kiek galėdami remti ir palaikyti. 12) kaslink mūsų taip vadinamų prakalbų ir kalbėtojų palikta pernykščio nutarimo mintis, kad laikraščiai turi visuomet nurodyti mūsų kalbėtojus, kokie šiandien svarbjausi mūsų tautystėje reikalai iškyla, ir kokie pirmiausiai pas mus turi būti kalbėtojų aiškinami visuomenėje. Kalbėtojams patartina sekti laikraščius ir išsidėmėti, kas juose iš platesnių mūsų reikalų sumanoma ir didžiūmos pripažįstama už reika-

lingus įvykinti. 13) vienas iš svarbjausių reikalų susivažiavimmo buvo paimta apsvastyman, — tai įrengimas tarpe Amerikos lietuvių nuolatinių ir systematiškų liaudies paskaitų arba referatų. Tam tikslui tapo išrinkta komisija: pirmininku J. O. Širvydas, sekretorium V. K. Račkauskas, išdininku Dr. F. Matulaitis; komisijos nariais: Dr. J. Šliupas, S. Tananevičius.

Visi augščiausiai paminėti nutarimai padaryta vienu posėdžiu. Tačiau liaudies paskaitų klausimas tapo neužbaigtas. Atkartojų, kad sunku būtų perduoti ant rašto, kiek čionai buvo paduota minčių. Paminiu tiktai paviršium, kas nutarta, tai yra paduodu nutarimų esenciją. Atidėdamas kitam briežiniui pastabas apie tolesnius redaktorių posėdžius, čia negaliu nutylėti, kas man užėjo ant minties šiuos žodžius berašant. Kodel taip mažai dalyvavo mūsų visuomenės veikėjai, kurie per metų eilę šaukte šaukia, kad reikia mums to ir to, kad nereikia šio ir ano dalyko? Ir dabar, kada čia buvo proga apkalbėti lietuvių amerikiečių gyvenimas, kada čia o ne kur kitur galima yra surasti priežastis visokių mūsų anormališkumų, tai čia mūsų tie visi šaukėjai savo nei akių neparodė! Indomu, indomu kokie kurzejai yra tie mūsų „visuomenės vadovai“ ir reksniai...

Reporteris.

New Yorko žinios.

„Pribuvo chinų skraiduolis. Pereitą savaitę atplaukė į šį uostą pirmutinis Chinijos skraiduolis — laivas su admiralu Kuang, į svečius. Kuangas beveik europietis, mokytas žmogus. Todel amerikoni labai nuoširdžiai Chinijos atstovą priėmė.

„Žydų teatras. Ant kampo 2nd ave. ir 2-tros gatvės atsidadė naujas žydų teatras, pastatytas žydų pinigais ir beveik toks didumo, kaip Hippodrome. Veikalus loš žydų kalboje. Atidarant dalyvavo ir majoras Gaynor, kuris lošiant sėdėjo ant scenos ir paskui pasakė dailią prakalbą, išgirdamas žydų tautiškąją vienybę ir darbavimąsi kultūros darbuose. — Kaž, ar kada susilauksime ir mes, lietuviai, savo teatro ir kad mus šitai amerikoni už kultūriškus pavadintų?..

„Rusų baletas. Nesenai čia pribuvo ir ketma po visa Ameriką apvažinėti rusiškas baletas, po vadovyste Gertrude Hoffman. Bet čia jau atvykus išstojo iš trupos šokiškė Lopuchova ir jos pagalbininkas Volynin.

„Susinaudojo „piliečiai“. Nuo garsiosios Bowery kokie tai agentai pradėjo rinkti lengvojo gyvenimo žmogelius, kuriuos amerikoni be pagnodos vadina „bomais“ ir veža į Pensilvaniją. Pasiaiskino, kad šituos mūsų piliečius renkanti Lackawana gelžkelių kompanija ir vežanti Elmiron už streiklauius. Mat ténai grumzdžia iškilti streikas.

„Sunkiai ritisai čarteris. Majoro Gaynor parašytas naujas New Yorkui čarteris tapo be pagailos per visuomenę sukritikuotas. Dabar jis pakliuvo jau Albany senatan. Ir čia komisija išpeše čarteriui pačias didžiausias plunksnas, butent išbraukė ma-

joro teises uždėti veto ant miesto tunelių (subways).

Į Išlėkė orlaiviais per Ameriką. „Journalo“ leidėjas Hearst paskyrė \$50,000 dovanų tam, kas sulys tam tikrą sąlygų ir greičiau nuleks orlaiviu iš New Yorko į Kaliforniją, taigi skersai Ameriką nuo vieno okeano iki kitam. Keletas lakūnų jau išlėkė iš kurių žymesnieji yra Rodgers ir Ward.

Į Pribuvo garsus Rusijos exšnipas. Šiomis dienomis New Yorkan atvyko Leonidas Menšikovas, kuris pernai taip garsiai praskambėjo spaudoje, kaip buvęs policijos šnipų viršininkas ir pradėjęs atidengti Azevą, Kaplinskį ir kitus provokatorius. Čionai Menšikovas noris susekti daugelį šnipų, kurie lando tarpe rusų revoliucionierių.

Į Griaus Madison Square Garden. New York Central gelžkelis žada statyti New York'e milžinišką triobės delei cirkų, lenktynių, vainų perstatymo ir t. p. Visi šitie „show“ seniaus atsibūdavo žinomame Madison Square Gardene, bet šis senukas budinukas tapęs žiūrovams pavojingu ir jį neužilgo išgrausia. Tas triobės būsiąs statomas ant Park ir Lexington avenių, tarpe 47 ir 48-tos gatvių.

Į Išaria Central Parką. Suvirš 50 akrų žalios pievos pradėta plūgais arti žinomame Central Parke. Labai esanti nususi žemė. Todėl išarus bus numėžta su vapna ir fosfatu, ir per metų laiką nieko neleis ant tų arimų vaikščioti.

Vietinės Žinios.

— **Zbyško atvažiuoja.** Pabai goje spalinio atvažiuoja Amerikon garsus lenkų drutuolis Zbyško. Jis čia per visą sezoną eis imtynių su kitais Amerikoje drutuoliais. Bene pirmiausias imtynės bus surengtos Brooklyne su p. Kandrotu.

— **Hippodrome.** Garsiam teatre Hippodrome (New York'e) minios žmonių vos gauna sėdynes. Šiomet čia perstato labai indomų spektaklių iš kelionės „Aplink Sviatą“. 1200 aktorių ir 200 gyvulių pereina ant scenos. Labai žingėdžios scenos iš Irlandijos, Šveicarijos Alpų ir Afrikos tyrulių gaisras.

— **„Liaudies Mokyklos“ susirinkimas.** Šiuomi pranešame, jog ateinantį pėtnyčios vakarą — 29 d. rugsėjo atsibus visuotinas „Liaudies Mokyklos“ susirinkimas. Kviečiame visus narius ir pašalinius, kurie ateinančių metų prisidės prie rengimo viešų paskaitų. Taipgi maloniai paakiname gerbjamuosius lektorius, kurie prisizadėjo ar ketina pasizadėti šiemet perskaityti kokią lekciją Brooklyne, New York'e, ir apylinkėse, kad teiktųsi susirinkimam atvykti.

Susirinkimas atsibus ant Palace Hall, 89—93 Grand str. Brooklyn, N. Y.

Su pagarba
Liaud. Mok. Valdyba.

— **Tarptautiškos orlaivininkų lenktynės.** Pereitą subatą čia prasidėjo tarptautiškos orlaivininkų lenktynės, kurios tęsis iki

1 d. spalinio, tai yra iki ateinančiam nedėdieniui. Lenktynės atsibūna ant Nassau Boulevard, Long Island. Kelias į abu galu kaštuoja 75c. Traukinius galima imti: nuo Penn. stoties arba nuo Flatbush ave. Suvirš 30 yra garsių pasaulio lekiotojų.

— **Pereitą nedėdienį vyskupas Burgess išsirūpino,** kad šventą dieną nevalia už lekiotojus daryti laižybų; norėjo net uždrausti ėmimą įžangos. Laižybų nebuvo, bet už įžangą ėmė.

— **Vagilkų mokykla.** Ant 299 Oakland str., Greenpointe, policija ir detektvai suėmė 5 merginas, o 9-nios pabėgo. Pasirodė, kad jos užsiima vagiliavimu bal-tinių. Yra ir jaunučių mergaičių, kurias vyresniosios mokin-davo vagiliaut. Jos visos susi-darė iš neturtingų ir benamių. Viena iš jų yra net neščia. Ma-noma, kad papuls policijai ir ke-letas vaikinų pabaldu, kurie tą komuną užlaikė. Suimtosios daugiausiai airišutės ir vokie-taitės.

— **McNamarų bylai.** Vietinės anglų darbo organizacijos renka pinigų vedimui bylos brolių McNamarų. Nori surinkti iš šių apylinkių \$10,000. Kitur taipgi pinigai plaukia. Taip va Milwaukee, tildadibjū konvencijoje, uždėta po \$5 ant sąnarių nuo galvos, tokiu būdu susidarys \$60,000.

— **Išsiėmė apsigėdimo laisnius:** Simas Banis, 187 N. 4th str. su Juze Merančiute, 750 Driggs ave. Jonas Šlikas, 1139 Manhattan ave. su Mare Marcisiute iš ten-pat.

— **Sulaikytta kaslegarnėje** Ka-rolina Divinskienė su 17 metų duktere Juzefa, iš Liepojaus mies-to. Atvažiuo ant laivo „Kursk“.

Jos vyras, Liudvikas Divinskas, gyvena Brooklyne, ant 237 Kent ave., bet atsisakė savo moterį priimti, nes jis sako turis susine-šimus su kita mergina. Divinskas turi turį čionai du sūnu: vienas, Franas, 19 metų gyvena Philadelphijoje, tarnauja prie ugnagesių. Bet sūnams valdžia motinos neišduoda. Vietiniai lietuviai vienok darbuojasi, kad šita moteriškė išimti.

LIETUVAITĖMS KURSAI.

Tarptautiškas Jaunų Moterų Institutas skaito sau už garbę paskelbti, antram sezonui atėjus, atidarymą liuosų vakarinių mokyklų kiau-rai visą New Yorką, su tikslu mokinti angliškai kiekvie-nos tautos moterų jaunuomenei. Pradedant nuo pirmos spalnio (October), 1911, visos, kurios ve-lyja sau pramokti angliškai, ga-li kreiptis į šias mokyklas, kurių visą eilę žemiau nurodome:

Intern. Institute, 318 East 72nd str. seredų ir subatų vakarais.

Armėnų Col. Draugija, 51 Lex-ington ave. panedėlių ir ketvergų — po piet, ir utarninkų bei pėtnyčių vakarais.

Finų Pag. Drg., 470 — 40th st. Brooklyn, N. Y. panedėlių ir se-redų vakarais.

110th str. kningyne, ketvergų ir subatų vakarais.

1294 ave. A. (ties 69th str.), panedėlių ir ketvergų vakarais.

Richmond Hill House, 28 Me-Dougal str., utarninkų ir pėtnyčių vakarais.

23rd str. kningyne, 228 East 23rd str., panedėlių ir ketvergų

vakarais.

309 Hicks str. Brooklyn, N. Y. utarninkų, pėtnyčių, nedėlių ir seredų — vakarais; utarninkų ir pėtnyčių — popiet.

Artesnių paaiškinimų reikia kreiptis prie Superintendento. Institutas taipgi turi apgynimo šaką, kuri mielai suteikia pagal-bą ir patarimus visai moterų jau-nuomenei. Atsišaukti ofisan: 318 East 72nd str. New York City — International Institute for Young Women, nuo 9 iki 12-tos iš ryto ir nuo 2 iki 5kių po-pet.

Superintendentas.

KAS YRA „TARKA“.

Kaip skaitytojai matė iš tilpu-siojo šiame laikraštyje apgarsi-nimo — New York'e bus leidžia-mas naujas iliustruotas satyros ir juokų mėnesinis laikraštis. „Tarka“. Dangelis žingėdauja kas tai bus do laikraštis, apie ką jis rašys ir kas jį leis. Kadangi laikraščio leidimas yra svarbju visuomeniškų dalyku, o skaity-tojų reikalavimai — svarbjais visuomenės reikalavimais, todėl natome reikalingu viešai pasiaiš-kinti.

„Tarka“ bus satyros-pašai-pos ir pajuokos laikraštis, papuoš-tas juokingas paveikslėliais-ka-tas juokingais paveikslėliais-ka-rikatūromis bei kitokiais pagraži-nimais. Formatas arti 7×10 co-lių, 16 puslapjū su gražiais spal-votais viršeliais. „Tarkoje“ spausdinsis vien tik satyriški ar juokingi straipsniai, pajuokimo verti atsitikimai, žinios, kores-pondencijos ir eilės, iš kurių skaitytojai turės daug juokų, o kartu ir pamokinančių pasiskai-tymų.

„Tarka“ nepataikaus jokiai partijai, organizacijai ar kuopai, o taipgi neušpuldinės ant kokių nors partijų, organizacijų, kuopų ar pavienių ypatų. Ji pajuoks tik viską, kas bus vertu pajuoki-mo ir šalinsis nuo šmeižimų bei įžeidimų.

„Tarka“ leis akcijonierių ben-drija. Akcijos parsiduoda po \$5 — kiekvienam, kas tik nori. Sandarbininkavimą prižadėjo visi žinomieji karikatūristai iš Ameri-kos ir daugelis iš Lietuvos, o taipgi žymiausieji literatai.

Pirmasis „Tarkos“ numeris rengiamas išleisti neužilgo. Ad-resas: „Tarka“, Box 895, New York, N. Y.

„Tarkos“ išleistuvė.

E. STEPONAČIO SURINKTIEJI RAŠTAI.

Gerbjamasai Redaktoriai!

Teiktės išspausdinti Jūsų laik-raštyje šį pranešimą:

Ateinančių metų pradžioje iš-eis iš spaudos mūsų brolio Ed-mundo pilnas raštų rinkinys, iš-skiriant L. Tolstojaus vertimą „Kaip darbo žmonės išsiliuo-suoti“. Raštus sutvarkė ir bio-grafiją parašė L. Gira. Raštų bus apie 10 spausdintų lankų (160 puslapių), formato maž-daug panašaus į V. Kudirkos raštus.

Nebesant užtektinai spaus-dinimui lėšų, raštai išeis prenu-meratos keliu. Prenumeratoriams apseis 75c. Išėjus iš spaudos kaina bus apie \$1.— Užsakymus ir piningus maldžiams siųsti šiuo adresu: Al. Steponaitis, 745 Glenmore ave., Brooklyn, N. Y.

Su pagarba
Apolionija, Aleksandras ir Vytas Steponaičiai.

LAIŠKAI IN REDAKCIJA

Gerb. Redakcija: —

„V. L.“ num. 37 p. A. Sandar-ga neva atsakydamas į mano ko-respondenciją tilpusią „V. L.“ išvadina mane melagiu, besąžiniš-ku ir kitais gražiais žodeliais, ku-riais naudotiesi moka tik tokie panašūs ponai, kaip minėtasis buvusiam mano raštelyj ir pa-antrintas paties pono Sandargos-M. M. Juodis (ne Jonelis, kaip buvo padaryta mano korespon-dencijoje redakcijos klaida). Bet taip, kaip ponas A. Sandar-ga, vieton savo ilgų kontra-„mora-lų“, nenurodė mano apsirikimų bei klaidų, todėl ir dabar neži-nau, kur buvo mano suklysta. Rodos, kiek pamenu (nes jau pra-bėgo ilgas laikas), mano buvo tei-singai pranešta ir tili M. M. Juo-džio darbeliai paliesti.

Laikraščių korespondentas

J. Dagis (Žilis).

15. IX. 911.

ŠPIKUČIAI.

„Jau vėl pasididino“.

Vienas iš mūsų laikraščių kas-nedėl šiaip garsinasi Lietuvos laikraščiuose: „Mūsų laikraštis jau vėl pasididino“. Tas jau einasi kokie antri metai. Reik-tų spręsti, kad kasnedėl pasididi-nant, išaugo labai didelis. Mės-tą laikraštį gaunam, bet nekiek nepasididinusį. Kodel jis, mel-džiamasis, nesuimtineja ir tos „pasididinusios“ dalies? Ar tur-būt jis tik europiečius masina ir iš jų juokiasi?

Paskutiniame kurse.

„Kovoje“ N37 pasipildė tau-tiečių (visų lietuvių) koliojimo žodynas: tautininkai, tikri juo-dašimčiai, suviliotojai, išgamos, siurbėlės, kraujo ir prakaito gė-rikai, retėžių kalikai, žengėjai ir pragarų, konspiratoriai, veidmai-niai, vyliugai, maskuočiai, smau-gikai, ožiai.

Autorius apgaili, kad tų vardu dar esą permaža iškoliojimui li-tuvių mylinčių savo tautą. Pa-tartina pavaikščioti po saliusus, tėtai bus galima surinkti ir dau-giau.

NAUJI RAŠTAI.

Pajauta, Lizdeiko duktė arba Lietuva XIV metašimtyje. Istorinis romanas. (Parašė) M. Bernatowicz. Sulietuvino Jonas Montvila. Chicago, Ill. Spauda ir lešomis „Kataliko“. 1911. Pust. 468.

Laimė. Poema. (Parašė) M. Vaitkus. Chicago, Ill. Spauda ir lešomis „Kataliko“. 1911 Pust. 166.

Jono širdis. Drama 5-se veik-mėse. (Parašė) Br. Vargšas. Chicago, Ill. Spauda ir lešomis „Kataliko“. 1911. Pust. 66.

Bažnyčios Istorija. Parašė Kun. Justinas Staugaitis. „Šal-tinio“ priedas. Seinai. 1911. Pust. 215.

Išėjo šie periodiškai raštai: „Pasiuntinys“ N8. „Žibury“ N2.

Krikščionė. Vertė iš rusiškos kalbos F. Milašauskas. So. Bos-ton, Mass. Spauda F. Milašauskio. 1911. Pust. 15. Kaina Sc.

Mažišius kaip socialinis re-formatorius. Henry Džordž. Vertė iš rusiškos F. Milašauskis. Turtu ir spauda F. Milašauskio.

Boston, Mass. 1911. Pust. 40.

Apie kurtumą. Dr. K. Grinius. „Sveikata“ N8, „L. Ū.“ priedas. Pust. 8.

Išėjo: „Draugija“ NN55—56. „Laisvoji Mintis“ N19. „Va-dovas“ N37.

Tev. Myl. Dr. tes reikaluose.

Atsakymai.

Betai, B., Žemaičių Antanui, P. Petroniui ir 52 kuopai: Jūsų raštai tilps organe kaip tik pasi-baigs raportai, kurie dabar daug vietos užima organe.

A. Čekanauskui ir M. Mažeikai: Tamstų laiškelių, kuriuo-se prašote konstitucijos, perduo-dinto centro sekretoriui, nuo jo gau-site.

Būtų gerai, idant gerbjami Tė-vynės mylėtojai su panašiais rei-kalais nesikreiptų prie manęs, bet tiesiog prie sekretoriaus (J. Zemantauskas, 789 Bank st., Waterbury, Conn.); tuomi sučė-dytų bereikalingus kaštus per-duodant laiškus kur reikiant.

TMD. redaktorius

V. S. Jokubynas.

KLAIDOS PATAISYMAS.

37 No. „Vien. Liet.“ delei ko-ordinatoriaus neužtėmimo, TMD. pirmininko raporte yra įsiskver-busi klaida; pasakyta, jog TMD. yra atsiųsta Dr. Garmaus rank-raštis, paskaitos iš Biografijos ir Bakteriologijos. Turi būti — paskaitos iš Biologijos ir Bakteri-ologijos.

V. S. Jokubynas.

KRASOS DĖŽUTĖ.

Wm. Lutkui ir kitiems: Laiš-kelį rašydami užmiršome priminti, kad gavome nepilnai apmokė-tą laišką. Beabejonės, tas įvyko per neapsižiūrėjimą. Tuom pač-prie šios progos norime ir kitiems mūsų skaitytojams ir šiaip vien-taučiams pastebėti, kad šito ne-įvestų į madą. Dangelis ypač reikalauja, kad redakcija šj-ar-tą patartų per laišką. Tuom tarpu neprideda krasos ženkle-lių. Šimtus laiškų išrašinėjant mums reiktų turėti net tam tik-ras „atsakinėjimų fondas“. Kur-kas geriau, jeigu rašant į redak-ciją ir norit gauti patarimą, būtų pridėta krasos ženklelių.

Žukauskui: Tamstos nurody-mas teisingas. Bet jis turi skai-tyties ir su redakcija sąlygomis. Pas mus žinios visuose laikraš-čiuose susivėlina. Tam kaltas yra — stoka pas mus dienraščio. Lietuvių gyvenimas plečiasi, vj-soki nauji reikalai iškyla, kuriuos reikia mūsų savaitiniams aprėp-ti, o tuom tarpu susimažina ir ži-nių laukus. Taip kad ir labai reikalingos žinios susivėlina.

V. L. skaitytojui, Briniui, S—s, Ambrozevičiui, Mikui, Nieniui, Ramanauskui, Pelėdai ir kitiems: Atleiskite, kad palikom Tamstų raštelių į kitą num. Pristokom vietos.

Svajotojas-idealistas labai tankiai nuspėja, kas turi ateityje įvykti. Visa bėda, kad nenori šito laukt. Jis no-ri, kad tuojaus įvyktų. Ką gamta pa-daro tik per tūkstančius metų, jis no-ri įvykinti per savo gyvenimą.

—Lessingas.

— Rugsėjo 26 d. išplaukė Europon p. J. Vanagaitis, aplankęs didesnėias lietuvių kolonijas Amerikoje. Priė-tą dieną išvakariai Brooklyne dar lai-kė prakalbą. p. Vanagaitis kelionė po Ameriką, reikia manyti, buvo gana paskminga. Chicagoje surinkęs „Bi-rutei“ skaitytojų arti pusantro šimto. O kadangi iš rytinių valstijų išvažiuo-damas turėjo jau arti 400, todėl iš viso gal surinko apie 600.

Laimingos kloties mūsų vietaučiui ir gero pasisekimo žadiname Prūsų lie-tuvių tautiškojo atgijimo!

Šiomis dienomis iškeliauo mūsų ke-liaujantis agentas P. Pilėnas, pas jį galima užsiprenumeruoti laikraštį „Vienybė Lietuvninkų“, duot orde-rus ant apgarsinimų, kningų ir tt. Keliaus po šias vietas: New Britain, Conn., Hartford, Conn., Springfield, Mas., Boston, Mass ir kitas vietas.

REIKALINGA

geras teisingas vaikas apie 15 ar 16 metų, dirbti aptiekoje. Kalbantis lietuviškai ir interesuojantis išmėkti bussines, atsisauk ar rašyk: Musgraves Pharmacy, Providence Square, Scranton, Pa.

(41)

PARSIDUODA

geras salūnas, geroj vietoje, lietuviais ir lenkais apgyventoje. Biznis geras, randa pigi, galima pignai pirkti. Savi-ninkas turi važiuoti į kitą miestą. Kas nori dazižnot plačiau, tegu ateina po šituo adresu:

Vincas Urmanavičia, 49 Grand st., Brooklyn, N. Y.

ISSIDUODA

kambaris del gyvenimo, labai dailioje vietoje, šviesus, didelis ir nebrangus del vienos ar dviejų ypatų. dazižnoti galima šiuom adresu:

J. Shertvitis, 8 Schooles st., Brooklyn, N. Y.

BALIUS!

Pirmas metinis Draugystės Šv. Kry-žiaus balius atsibus subatoje 4 d. lap-kričio (November) 1911 m. Henington Hall, 214—16 Second st., New York, N. Y. Pradžia 7:30 val vakare. Įžan-ga, su padėjimu drapanų: vyrams 25c, moterims — 15c., gi draugysčių nariams taipgi — 15c.

Ant augščiau minėto baliaus visus lietuvius ir lietuvaites iš Brooklyn, New Yorko, Maspetho, Blissvilles ir apylinkės nuosirdžiai užprašo

Komitetas.

Pajieskau savo brolio, Povilo Mi-liausko. Jisai gyveno: Rep. Argenti-no Cardobo Colle, Parana 23 para, So. America. Dabar nežinau, kur jis gy-vena. Paeina iš Kauno gub. gub., Reseinių pav., Andrieivos sodos, Žilie-nų par. Kas žino apie jį, maldžiu man pranešti, už ką aš busiu labai dė-kingas. Adresuokite šiaip: J. K. Miliauskas, 120 Grand st., Brooklyn, N. Y. North America.

Pajieskau savo sesers, Magdelenos Madijauskutės, ištėkėjusios už Do-mininko Ivanauckio. Pirmiau gyve-no Anglijoje, o dabar, girdėjau, ran-dasi New York'e. Paeina iš Sualvkų gub., Starapolės pav. ir parapijos, Adomiskų kaimo. Pajiesko jossios jos sesuo: Elzbieta Kiškienė, 14 Schuyler st., Amsterdam, N. Y.

Pajieskau savo brolio Tamošiaus ir sesers Teodoros Gelgotų, paeina iš Kauno gub., Šiaulių pav., Lukio miest-elio. Pirmiaus gyveno Brooklyn. N. Y. Jie patis ar kas kitas malonės duoti žinią šiuo adresu: Jonas Gelgutas, 547 Cottage st., Athol, Mass.

Aš Katarina Marcinkevičiūtė pajieskau savo tėvo Petro Marcinke-čiaus. Pereitą vasarą jis su motina išvažiavo iš Mt. Carmel, Pa. į W. Vir-ginia. Ir nuo to laiko aš nuo jų ne-gaunu jokios žinios. Tad prašau at-sisaukti ar jų pačių ar tegu kas žino apie juos tepraneša, už ką aš būsiu la-bai dėkinga. Adresuokite: Joseph Eidukaitis, P. O. Box 144, Kulpmont, Pa.

THE PHILADELPHIA MEDICAL CLINIC

1117 Walnut St., Philadelphia, Pa. 606

Yra tai neapsakomai naudingos lie-karstos išgydymui nuo užnuodijimo kraujo syphilisijos ligos, kurios iki šio laik, su kitoms jokioms liekarstoms nebuvo galima išgydyti.

Su 606 yra visai kitaip, kaip pats iš-radėjas tijų geriausių liekarstų, dak-taras Ehrlich užtikrina, kad iš 100 li-gonių tik vienam gali atsitikti, kad neisgytu.

Philadelphios M. Klinikas ir vartoja tas liekarstas, žinoma jos pargabentos specialiskai iš Vokietijos, nes Ameri-koje jų negalima gauti. Amerikoje yra, tik vos keliolika daktarų, kurie yra ant to specialistai ir moką kaip jas sunaudoti įleisti po skurą ligoniui į nervus ir kraują. Per Philadelphios

M. Kliniko, daktaro žinyse ir pasi-darbojimo, jau buvo duotos sergančiam syphilio liga, tos liekastos, kurios išdavė puikius sveikatai vaisius taip kaip garsusis Prof. Dr. Ehrlich nuo syphilio ligo, pereitą sanvaitę. Ligonis apturejas tokia greita ir gera pagalba sveikatai, nežmoniška džiaugėsi, kaip naujai ant svieto užgimęs.

Apart tų ir teip Philadelphia M. Klinike, tik naujausias visokias geriausias liekastos, už tai ir pasekmingai sergantiems pagelbsti, per ką išgydo sergančius.

606 nebėla daktaras gali vartoti, nes reikia didelio patyrimo. Dr. I. J. Russell, kuris yra išsilavinęs specialistas ir gydo su 606, tai Philadelphia M. Klinike, šia sanvaitę, teipat duos liekastos — leis ir kraują sergančiam užnuodyjimo syphilio nuodais 606, o beabejonės ir šitas nelaimingas žmogus, apturės tikra pagalba sveikatai ir greitai gerai išgyys, teip kaip per daktarą išradėją tų naujausių geriausių liekardu užtikrina.

Iš tikro, kad jauni nelaimingi vyrai papuolę į tokią ligą, tai kad negaišytu laiko, nežudytu sveikatos ir nemetytu be naudos tų pinigų, per kelis metus besigydant ant nepagelbstančių liekardu, kurios negali išgydyti tą baisiąją ligą, — bet kad atsišauktų į Philadelphia M. Klinika ir apturėtų pagelbą sveikatai su 606 liekardoms, nes tos yra tai liekastos, kuriom kitų joms ligoms nėra pasaulėje. Žinoma, kad induoti tats liekardas, tad ligonis turi pribūti asabiškai, nes kitaip negalima induoti.

DABAR KITONISKA.

Seni žmonės pasakojas, kokie jie kitakart buvę sveiki, kokie stiprūs ir gyvybės pilni, ir kaip jie nepaisę ant menų susirgimų. Jų užsilaikymas mat buvo kitoniskas, jie kitaip ir gyveno, būtent, gyveno daugiausia šviežiam ore ir neturėjo didelių rūpesčių. Dabar visai kas kita. Gyvename amžiuje sujudimų, nervų intempimo, geriamie ir valgomie, ko mūsų viduriai nesuvirškina ir tokiuo būdu prieš laiką suardome savo sveikatą. Reikia visada rūpintis švariai savo organizmą užlaikyti, ir tam tikslui geriausia vartoti Trinerio American Elixir of Bitter Wine. Tas vynas ne tik išvalo kūną, bet sustiprina jį, reguliuoja vidurius, valo kraują, gydo vidurių užkietėjimą ir visas jų pasekmes. Visose aptiekuose. Jos. Triner, 13333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

ŽODIS SKAITYTOJAMS

Gerbiameji „Vien. Lietuvninkų“ skaitytojai, kurių prenumerata yra jau pasibaigus ir kurie aplaikėte paraginimo korteles, malonėsite atnaujinti, nes kitaip priversti būsime sulaukyti siuntinėję laikraštį. Tie gi, kurie esate užsirašę su dovanomis *Atlasu*, malonėkite dar truputį palaukti ir netrukdyti administracijos su užklausa. Kaip bus gatavas, tai pranešime per laikraštį.

Permainydami adresą, visuomet parašykite aiškiai: vardą, pavardę, numerį, gatvės vardą, miesto ir valstijos vardus. Pirmą pažymėkite seną, paskui gi naują adresą.

„V. L.“ administracija.

ŽODIS VISUOMENEI.

Šiuomi pranešame visuomenei, kad, jei kas nori apturėti žingėdžią knygą, Jubilėjinį „V. Liet.“ Numerį, kuriame telpa 62 paveikslai ir 58 straipsniai įvairaus turinio — beletristika ir eilės, tai turi gauti du naujų „Vien. Liet.“ skaitytojų ateinantiems metams ir prisiųsti \$4 Money Order ir redakciją. Už tatau gaus

augščiau paminėtą knygą. Neįstengiantieji gauti du naujų skaitytojų „V. L.“, tegu prisiunčia 50c 2-centėmis markėmis ir taiposgi gaus tą indomią knygą. Lauksime užsakymų.

J. J. Paukštis ir Co.,
120 Grand st.,
Brooklyn, N. Y.

„Vienybės Liet.“ išleisto knygų Katologas.

Adomas Mickevičia	15
Ar socialistas gali būti kataliku?	10
Augis darbininkų judėjimo Lietuvoje	15
Apuoko sapnai	15
Anatomos knygelė	10
Apie kūno išlavimą	15
Albumas lietuviškas, parodos Pažiuje 1900 m.	40
Apieka Dievo (Aprašymas iš padavimo XVIII amžiaus)	50
Baltus Turazėris. (Drama trijuose veiksmuose)	20
Dangus ir žvaigždės. Populiariška lekeija iš astronomijos	10
Davatkų gadzinkos	10
Dangaus augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šilės	20
Darbininkų kalendorius 1904 m.	15
Eglė žalėjų karalienė. (Drama 5-se apsiirėskimuose)	15
Emigracija. Apsaka iš emigrantų gyvenimo	20
Gyvenimas Genavaitės	50
Gudri našlė. (Juokazaislė dviejose veiksmuose)	15
Gutė. (Eilės)	10
Girtuoklių Adyngos	10
Grandų Verkimai	10
Herbertas Spenceris. Trumpa peržvalga jo filosofijos	15
Istorija Septynių Mokytųjų	50
Idėja ant mėslyno. Apsaka mūsų dienų	10
Istorija apie gražią Katriuką	10
Istorija katalikų bažnyčios	\$1.00
Iš po budelio kalavijo ir Kajimas (Dvi apysakos)	30
Išgriovimas Kauno pilies. (Drama 4-se apsiirėskimuose)	20
Iš bažnyčios istorijos	10
Iš kur atsiranda nusidėjėliai	10
Ištekė sociališkių sanlygų ant visų kultūros šakų	15
Intekmė dantų ant žmogaus gyvenimo	10
Juozas Arch. Sodietis—deputatas Anglijoje	10
Jonas Krikštojas (Penkiaveiksmė tragedija su prologu)	30
Juozapas Koniusėvskis arba kankinimas Unijotų	25
Kabalas	10
Kekštų Simas. (Apsaka iš ūkininkų gyvenimo)	10
Kainas. (Misterija. Trijuose aktuose)	25
Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už savo tiesas	10
Kur mūsų išganymas?	25
Kunigija ir svietiška valdžia	15
Keletas minčių apie mirties bausmę	10
Kaip valstiečiai kovojo už žemę ir laisvę	15
Kaip apsivesti ir laimingai gyventi	15
Kaip darbo žmonės išsiluosuoti	10
Keletas žodžių apie lietuvių ir naudingi pamokinimai	15
Knygelė dėl lietuviškų kareivių Amerikoje	10
Laima ir planetos	25
Lietuvos Istorija Knyga I	\$1.50
Apdaryta	\$2.00
Lietuvos Istorija. Knyga II	\$1.50
Apdaryta	\$2.00
Abi drūtai apdarytos į vieną tomą	\$4.00
Lietuvių tauta. Tomas I	\$1.50
Apdaryta	\$2.00
Lietuvių tauta. Tomas II	\$1.75
Apdaryta	\$2.25
Abu tomai apdaryti į vieną	\$4.25
Lietuviškos dainos iš visur surinktos	\$2.00
Lengvas dūdas, pačiam per save pramokti rašyti	10
Mythai, pasakos ir legendos žemaičių	50
Mūsų Dieles. (Per ką Lietuva kenčia)	10
Mokslinius Tvardauskas	50
Miškas vis smarkiau degė	15
Maskoliai 1612 metuose arba Jurgis Mikalovskis	50
Našlaitė. (Apsaka eilėmis)	10
Pasikalbėjimas apie dangų ir žemę	25
Parsidavimas ir pelnas	10
Paveikslai. (Dvi apysakos)	15

Palemonas ir Giržduta. (Apsaka eilėmis)	20
Puota — Nuskintas žiedas. (Dvi apysakos)	10
Pagieža — Jurgis Durnelis. (Dvi apysakos)	25
Pirmoje Gegužės Sapnas	15
Ponas Bartkus. (Eilės)	10
Pažvelgus atgas. (Romans)	\$1.00
Palocius ežero dugnuose. (Trijų veiksmų drama)	15
Pamokinanti aprašymai iš gyvenimo žmonių	20
Sausio devinta	15
Svedų liaudies švietimas	25
Senkaus Jurgis	15
Šviesa Dievo dienos tamsybėje	35
Tamsybės Guolis	10
Užsistanavik ant to gerai	15
Vargdieniai. (Apsaka iš baudžiamosios laiko)	50
Vilius Tell. (Drama 5-se aktuose)	10
Valkata	30
Vilky Lizdas. (Apsaka iš Kryžiuočių laiko)	35
Vytauto prisieka. Paveikslas, didumas 27½x21½	30
Vienybės Lietuvninkų 25 metų sukaktuvių Jubilėjinė knygėlė (su 57 paveikslais)	50
Žemių dulkės. (Labai akyva apysaka)	50
Ženybos Paikių Miko	10
Žmogus. (J. Akuratero apysaka)	15

J. J. PAUKŠTIS ir CO.,
120 Grand str., BROOKLYN, N. Y.

„VIENYBĖS LIETUVNINKŲ AGENTAI.

BALTIMORE MD.	
J. Luis, 521 W. Baltimore str.,	
J. Zebrauckas, 112 Green str.	
BROOKLYN, N. Y.	
T. Jarmala, 217 Berry str.	
J. Ambraziejus, 120 Grand str.	
P. Pilėnas, 120 Grand str.,	
A. J. Jankauskas, 64 Hudson ave.	
BOSTON, MASS.	
Julius Bukantis, 77a Endicott st.	
BRIGHTON, MASS.	
F. S. Simanskis, 32 Lincoln st.,	
BENLD, ILL.	
J. J. Guzevičia, Box 155.	
BRIDGEPORT, CONN.	
Fr. M. Vitkauskas, 355 S. Main st.	
CAMBRIDGEPORT, MASS.	
F. Bartkevičius, 877 Cambridge st.	
CHICAGO, ILL.	
F. M. Kaitis, 1607 Ashland ave.	
J. Ilgaudas, 1613 So. Halsted st.,	
K. Sitavičius, K. a.	
349 Kensington ave.,	
M. K. Wilkewich, 3225 So. Halsted st.	
M. J. Damijonaitis, 3253 S. Halsted st.	
SO. CHICAGO, ILL.	
S. Kvietkauskas, 8745 Escanoba ave.,	
CLINTON, IND.	
J. Skinderis, B. F. D. No 1 Box 85 A.	
EASTON, PA.	
Feliks Baulynaitis, Box 100.	
ELIZABETH, N. J.	
Dem. Boezkus, 211 11th str.	
GRAND RAPIDS, MICH.	
J. Garnapis, 653 N. Front str.	
Z. Urbanavičius, 264 Hamilton str.	
Jonas Brazaitis, 581 Broadway,	
HARRISON, N. J.	
J. A. Benish, 107 John st.,	
HOLYOKE, MASS.	
K. P. Simkonis, 7 Columbia st.,	
KENOSHA, WIS.	
M. K. Petrauskas, 415 Middle st.,	
LAWRENCE, MASS.	
A. Ramanauskas, 99½ Oak str.	
LEWISTON, ME.	
K. Vilaniškis, Box 36.	
MONTELO, MASS.	
B. P. Miškinis, Box 124.	
NEWARK, N. J.	
V. Ambrazevičius, 178 Ferry str.	
NEW BRITAIN, CONN.	
V. Alksninis, 52 Grave str.	
J. Mažeika, 27 Comerton st.,	
NEW YORK CITY.	
J. M. Danielius, 211 W. 12th str.	
PHILADELPHIA, PA.	
J. L. Grušas, 3179 Salmon st.,	
A. Bernotas, 509 So. 4th St.	
PATERSON, N. J.	
A. Varsakovičius, 70 Lafayette str.	
RUMFORD, ME.	
J. A. Kalvelis, 222 Pine str.	
ROCHESTER, N. Y.	
A. S. Šmigelskas, 31 Weyl st.,	
P. Petronis, 9 Gorham st.,	
So. MANCHESTER, CONN.	
A. Zokaitis, 30 School st.,	

SCRANTON, PA.
J. Petrikis, 1514 Rose Ave.
George Baltrūnas, 1823 N. Main ave.

SO. BOSTON, MASS.
N. Gendrolius, 224 Athens str.
J. J. Stropus, 30 W. Broadway.
K. Jurgeliūnas, 223 Broadway.

WATERBURY, CONN.
K. Ch. Kašemėkas, 785 Bank st.,
A. J. Povilaika, 804 Bank str.
M. Alyta, 1235 Bank str.
J. Žemantauskas, 789 Bank st.,

WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury str.
Jos. J. Kalakauskas, 181 Green str.

Wm. Kasperavičius,
Box 53 North sta. Providence, N. J.

M. A. Kirtiklis,
69 Danforth str., Portland, Me.

ROCKFORD, ILL.
V. S. Jokubynas, 425 Lincoln av.,

Telephones: Greenpoint 8.
Daktaras
A. Škapiute-Jankauskienė.
gydo visokias ligas moterų, vaikų,
vyrų ir lanko prie palagų.
VALANDOS: Nuo 12—2 po piet,
nuo 7—8 vakare.
265 Berry St., prie Grand St.,
BROOKLYN, N. Y.

PUIKUS HOTELIS
Andriaus Milišausko
Visada šaltas alus, skani Arielka,
elius, porteriai, visoki vynai ir kvepiantį cigarai.
Lietuviai vietiniai ir atvažiuojantys iš kitur, neapmirskit šios puikios vietos.
16 Baltimore st. Wilkes-Barre, Pa.
Priešai Central Dypą

New Telephone 1070 R.

Vienatinis ir Geriausias Fotografistas.

Jos. Shukis

20 East Market st.

Wilkes-Barre, Pa.

Mūsų aptiekorius yra Lietuvis

FRANAS URBONAS

Visi, kurie įsiekote vaistai (liekastos) ir sveikatos, galite ją gera roda parodyti apturet. tikrą kelią in sveikatą : : : : :

SU PAGARBA FRANAS URBONAS
151 Metropolitan Ave. (cor. Berry st.) BROOKLYN, N. Y.

Gera Proga!

Geras laikraštis tai žmogaus ištikimas draugas. Norėdami tatau, kad daugiausiai žmonių draugautų su gerais laikraščiais, pranešame visuomenei, jog nuo Naujų Metų galima įgyti du gerus laikraštius už prieinamą kainą:

Visiems, kas užsirašys tiesiog pas mus „Laisvąją Mintį“ ir prisiims mums \$3.00, siuntinėsim par ištiesus metus „LAISVĄJĄ MINTĮ“ ir kaip priedą „VIENYBĖS LIETUVNINKŲ“

ir gi par metus, kuriedu laikraščiu, atskirai užsirašant, apsieina \$4.00. Šunku susilaukti geresnės progos, o kadangi ir šita neilgai tebus, tad pasiskubinkite!

Adresas:

„LAISVOJI MINTIS“

1401 N. Main Ave.,
Scranton, Pa

„No Work-No Pay“
The Workingman's Problem

Jis tik įsienino šaltį ir paskui turejo gulėti per savaites

DR. RICHTER'IO
Pain-Expelleris

prašalys pavojingus susirgimus jeigu vartosi su laiku pagal nurodymų, ant dėžutės; 25c. ir 50c. už bonką. Žiūrėk ant Inkaro ir vardo ant dėžutės.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl St., New York.
Richter'io Congo Pilius yra geros nuo vidurių sukietėjimo. 25c. ir 50c.

Kiek sveri?

Jeigu trotini ant vogos, tai gal iš priežasties stoko nesutrovėjimo, arba gal iš priežasties silpnų vidurių ir blogo sumalimo. Prigelbėk viduriams veikti per naudojimą gyduoles po vardu

Severos Biteris Viduriams

Ar turi silpnus nervus?

Niekas teip greitai žmogų nesuvargina kaip suirę ir nusilpninti nervai. Ar esi nervuotas? Kodėl nepaisai ant tokios nemalšios ligos. Bandyk imti

Severos Nervotona

Ji ant jų veikia gamtišku budu, stiprina, suteikia ramybę ir pasilę ir daleidžia nervų celėms tvirti nervų spēkas.

Prekė vienas doleris.

Po tam pasidaro szlekcziau

Po paprastam peršalimui, tas lengvas kosulis arba krogulis, gal pastoti baisesia plaučių liga, apsisergėk save lengvu išgydymu per

Severos Balsama Plaucziam

Severos Vaistus gali gauti artimiansioj aptiekoj. Pasakyk aptiekorini stačiai, kad nori Severos ir nepriimk jokių kitų. Mūsų Vaistai turi užrašą lietuviškoj kalboj.

Reikalauk daktariško patarimo. Gausi ji dovanai.

W. F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA ORGANIZACIJA S. L. A.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje susideda iš 250 knopų, turi 10,000 sąnarių, New Yorke savo namus vertės \$40,000.00. Išleidinėja savaitinį laikraštį „Tėvynę“, savo išde turi grynais pinigais suvirš \$25,000.00. Apšviesto reikalams ir kitokiems labdariniams tikslams išmoka šimtus dolerių, kas metas. Todėl geistina, kad Susivienijimas turėtų bent 100,000 sąnarių, tuomet tokia organizacija galėtų atlikti mums ir mūsų tautai milžiniškus darbus. Jeigu S. L. A. kuopos rastųsi kiekvienoje Amerikos vietoje, kur tik yra burlis brolių, lietuvių ir kad visi suaugę būtų jo sąnariais, kaip pasėkime to, naštės ir našlaičiai ir nuėmę, po mirusiam sąnariui gautų 600 ar 1000 dol., tai pamąstyk, kiek apsunikinimų, kokių dabar nuolat lietuvių nukentima, galima būtų išvengti, kiek našlaičių būtų išgelbėta lietuvių, kurie dėl prievartos pakliuvę į rankas kitataučių ir žuva kaip lietuvių! Kiek pinigų mūsų visuomenė tada galėtų apvirsti visokiems naudingiems tautos reikalams!

Šiuos klausimus reikalaujame rimtai apsvaistyti. Pasvarstyk gerbiama skaitytojai valandėlę, kaip daug gero gali būti padaroma organizacijos tokios, kaip Susivienijimas Lietuvių Amerikoje.

Inmokėti pinigai į šią organizaciją (S. L. A.), buva pilnai užtikrinami atgavimui atgal sunkiose gyvenimo valandose ir dar daug sykių didesni, negu tapo įmokėta.

Susiv. L. A. išmoka mirusio nario pašalpą: \$150.00, — \$300.00, — \$600.00 ir — \$1000.00. Yra keturi skyriai apsaugos pagal virš paminėtas sumas.

Visokios blankos, konstitucija ir mokesčių knygėlė gaunama dovanai pas Susivienijimo sekretorių: A. B. Strimaitį, 307 W. 30th st., New York City. Jeigu tavo miestelyje dar nėra S. L. A. kuopos, o nori tapti šios organizacijos sąnariu, tai rašyk klausdamas išlygų ir konstitucijos pas sekretorių viršpažymėtu adresu, arba pas prezidentą: F. Živatkauską, 110 W. Market st., Scranton, Pa.

ATSIŠAUKIMAS Į DRAUGYSČIŲ RAŠTININKUS.

Visų draugysčių raštininkai teiktis prisijūti savo antraštos emigracijos sekretoriui šiom antraštom:

J. A. Kavaliauskas, 120 Grand str., Brooklyn, N. Y.

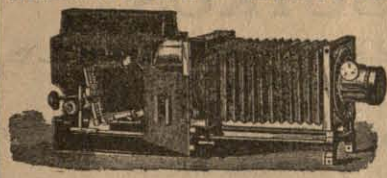
TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGYSTĖS CENTRO VALDYBOS ADRESAI:

Pirmininkas: V. Daukšys, 1425 N. 28-th str., Philadelphia, Pa.
Jo pagalbininkas: J. Kazakevičius, 103 N. Main st., Pittston, Pa.
Raštininkas: J. Zemantauskas, 789 Bank str. Waterbury, Conn.
Kasierius: A. J. Povilaika, 804 Bank st., Waterbury, Conn.
Kningininkas: J. Simanavičius, 331 Barnes str., Plymouth, Pa.
Literatishkas komitetas: J. Laukis, 3001 Farrd str., Shicago, Ill., V. S. Jukubynas, 425 Lincoln str., Rockford, Ill., J. Gabrys, 11 rue Sommerard, Paris, France.

EMIGRANTŲ SELPIMO KOMITETO ADRESAI:

S. Jankauskas, 350 Newark str., Hoboken, N. J.
Pagelb. S. Zaliaucka. 243 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
Prot. sekr. J. A. Kavaliauckas, 120 Grand st., Brooklyn, N. Y.
Fin. sekr. J. Jukelis, 915 Clinton st. Hoboken, N. J.
Išd. V. Dauncras, 229 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
Skr. J. A. Kavaliauckas.

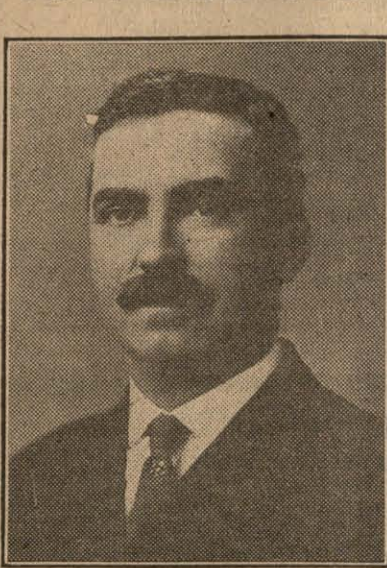
KINEMOTOGRAFU KRAUTUVE.

Pirmutinė Lietuviška Krautuvė Judančių Paveikslų Amerikoje.
Užtikome visokių gatunų APERATUS. Parduojam ir randavojam labai pigiai su visokiais Elektrinėmis ir Gazinėmis intaisais naujausios mados. Įstat užtikome suvirš 1,000 ratų filmos. Importuotų iš visų šalių svieto, specialiai turime padarg daug Lietuviškų Illustracijų dėl Dainų, Deklamacijų, Refotų ir Pralokų, dirbam ant orderių labai pigiai. Kuris užsimat arba norit užsimti šiuom biziui, reikalaujanti pagalbos šauktis prie:

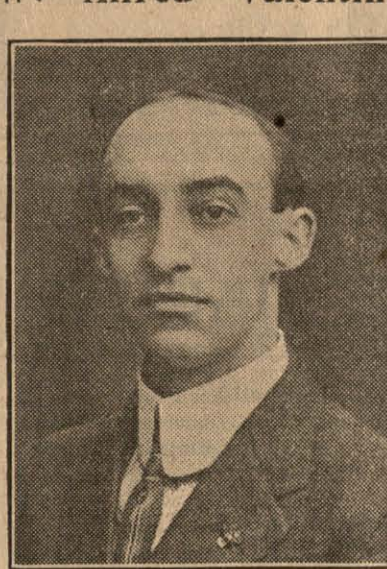
American Film Exchange
A. T. Račinas Mgr.
630 Halsey Str., Brooklyn, N. Y.
Phone 3536 W. Bedford.

ANT SUDŽIOS

B. R. Jones
IŠ WILKES-BARRE, PA.
ant Luzernes Counto.
Piliečiai balsuokit rinkimo dienoje
30 Rugsėjo 1911 m.

W. Alfred Valentine

Tapo paskirtas per Sudą (Courat)
PROKURATORIUM
(District Attorney)
ANT DALIES LAIKO.
Dabar storavojasi, idant taptų ap-
rinktas ant viso termino.
Meldžia lietuvių piliečių
balsuot dienoje rinkimų.
Nominacijos 30 Rugsėjo.

Telephone 1831

Nik. P. Zelwis
LIETUVISZKAS GRABORIUS
Išbalsamuojas ir laidotuvių Direktorius.
Karietos laidotuviams, veseilioms ir krikštynoms.
Ofisas ir gyvenimas:
1034 Bank Street, Waterbury, Conn.
Lietuviai, kreipkitės reikale.

Gera proga!

Geras laikraštis, tai žmogaus ištikimas draugas. Norėdami tauti, kad daugiausiai žmonių draugautų su gerais laikraščiais, pranešame visuomenei, jog nuo Naujų Metų galima įgyti du geru laikėiu už prieinamą kainą.

Visiems, kas užsirašys tiesiog pas mus „Vienybę Lietuvninkų“ ir prisiųs \$3.00 siuntinėsim per ištisus metus „Vienybę Lietuvninkų“ ir kaip priedą „Laisvąją Mintį“ ir gi per metus kuriedu laikraščiu \$4.00. Sunku susilaukti geresnės progos, o kadangi ir šita neilgai tebus, tad pasiskubinkite!

Adresuokite:
J. J. Paukstis & Co.
120—124 Grand str., Brooklyn, N. Y.

BE PEILIO IR PAVOJINGU OPERACIJU.

**RUPTURA } Greitai
Išgydoma } Tikrai
VYRŲ, MOTERŲ, KUDIKIŲ.**

DIRŽAS PRAŠALINTAS ANT VISADA
Užtikrintas išgydymas nuo rupturos (abiejų lyčių) seniems ar jauniems, nežiurint kaip seniai ji yra, nenaudojant peilio.

Dr. O'Malley naujas gydymo budas be jokio pavojaus. Nė pjovimo, nė skaudėjimo, nė operacijos. Nė sutrukdymo nuo užsėmimų. Nereikia diržo kada išgydytas.

Užganėdinimas užtikrintas. Garbingos padėkavonės nuo garbingų žmonių. Skaityk šią padėkavonę:

Pržiūrėtojas ant Pennsylvania Geležinkelio kalba sergantiems: Ką jis sako: Gavau rupturą prieš dešimt metų puldamas. Išleiau šimtus dolerių ir išmėginau visokius diržus, bet nebuvo pagelbos kol nemėginau Dr. O'Malley Rupturos gydymo budo ir džiaugsmingai sakau kenčiantiems, jog pirmą nuo kenčėjimų paliosavimą pajutau keliolika savačių atgal kaip aš pirmą syk atsišaukiau pas daktarą O'Malley.

Jonas W. Bousum, Berwick, Pa. Pržiūrėtojas Penn. Geležinkelio. (Selingsgrove Div.)

Atsišauk arba reikalauk mano knygtės apie rupturos gydymą: prisiunčiama dovanai už 2 cent. pačinį ženklelį.

Dr. Alex P. O'Malley
158 So. Washington st. WilkesBarre, Pa.
Kur rašoma ir kalbama lietuviškai.

TIK KĄ IŠĖJO IŠ-PO SPAUDOS:

APIE KUNO ISLAVINIMĄ

Pagal prof. Blundili parašyta P. Norkaus. Su 25 paveikslais. Pust. 74. Kaina 15 centų. Autorius išdėsto žmogaus kūno, ypač krūtinės, sustatymą. Pagaliaus nurodo, kokią svarbią rolę lošia kasdieninė kūno gymnastika, kaip ji žmogų sustiprina fiziškai ir protiška; kaip per gymnastiką žmogus palaiko savo kūno sveikatą, gražumą ir paigina gyvenimą. Tas atsiekiamas tik pašvenčiant kasdieną po dešetą minučių ant gymnastikos. Kningutė reikalinga turėti po ranka ir atvejų atvejais perskaityti. Tas veikalėlis mūsų kalboje dar pirmutinis tokios rūšies.

VILKU LIZDAS

Apsaka iš kryžiuočių laikų, parašyta Zuzanos Moravskos, sulie-tuvinta A. Vėgelės. Pust. 117. Kaina 35 c. Niekas taip neišlavina jaunuomenės, niekas tiek neinkvepia meilės prie savo tėvynės ir visų prakilnių darbų, kaip istoriškos apsakos. Francūzus pakėlė apsakos Diumo, Hugo ir Zolo. Pasaulį pralenkė angliai išmintingame patrio-tizme ačiu istoriškiems romanams Walter Skotto. Lietuviai da-maža teturi istoriškų apsakų, išskiriant Kraševskio „Kuningas“, „Vitoliarada“ ir kit. Todėl „Vilkų Lizdas“ yra labai brangintina kninga. Nors ji skiriama tik jaunuomenei, bet ja su didele nauda ir smagumu perskaitys kiekvienas lietuvis ir lietuvaitė.

PAŽVELGUS ATGAL

Didelė sociologiška apsaką arba romaną, garsaus amerikų ro-manisto Edwardo Bellamy, versta P. Siulelio. Pust. 356. Kaina \$1. Šitas veikalas, išverstas veik į visų civilizuotų tautų kalbas, ir turėjęs visur milžinišką pasisekimą, lietuviškame pilname vertime pasirodė dar pirmą sykį. Bellamy nupiešia dailios apsakos formoje apie žmogų, kuris pramiegojęs šimtą suvirš metų, prabudo ir rado visai naują drau-gijos surėdymą. Čia jis aprašo viską, kas buvo naujai sutvarkyta ir kaip tuose laikuose buvo laiminga žmonija. Norints tai didelės fanta-zijos aprašymas, bet jis suteikia skaitytojui tūkstančius prakilnių min-čių. Galima drąsiai sakyti, kad šita kninga yra socialistų vadovėlis. Ją perskaitys žmogus pasisėmęs sau labai gilių idejų. Ji privalo rasti kiekvieno lietuvių knygynėlyje.

J. J. Paukstis & Co.

120—124 GRAND ST. BROOKLYN, N. Y.

Tel. 651 Greenpoint.

Daktaras Jonas Misevičia

VIENATINIS TIKRAS VYRIŠKAS DAKTARAS LIETUVIS BROOKLYNE.
Gydo Visokias Ligas: taipgi dar pabaigęs kursą Didžiausiame Palaginiam Hospital (N. Y. Lying-in Hospital).

272 Berry Street, Brooklyn, N. Y.

Prie So. 2-nd Street.

Telephone 2427 Greenpoint.

„Vienybė Lietuvninkų“

SENIAUSIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS AMERIKOJE.

Inkurtas 1886 m.

„Vienybė Lietuvninkų“ išeina kas Seređa jau nuo 1886 m.

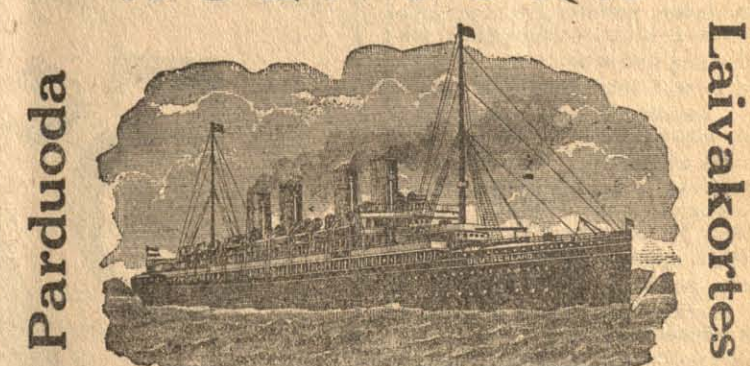
„Vienybė Lietuvninkų“ radikališkai, pirmieviškai ir bepar-tyviškai vedamas, pertai plačiai lietuvių skaitomas ir turis ge-riausį pasisekimą, „Vienybė Lietuvninkų“ obalsis—teisybė į akis. „Vienybė Lietuvninkų“ paduoda naujausias ir svarbiausias žinias. „Vienybė Lietuvninkų“ skaito ne vien darbininkai, bet ir inteli-gentai: daktarai, advokatai, kunigai ir biznieriiai, nes joje kiek-vienas randa reikalingiausias žinias. Norintiems matyti „Vien. Lietuv.“ siunčiame vieną numerį dovanai.

Amerikoje prekioja metams \$2.00 pusei metu \$1.00

Užsieniuose prekioja metams \$3.00 pusei metu \$1.50

Užsirašant „Vienybę Lietuvninkų“ reikia ir pinigų sykiu prisiųsti. Pinigus geriausia siųsti per „Money Order“ arba re-gistruotame laiške. Perrašant adresą, reikia paduoti ir senąjį.

DIDŽIAUSIA IR SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTURA

In visas svieto dalis ir išmaino užrubežinius pinigus pagal kursą.

Padaro aktus rejeantais su Konsolio paliudijimu.

PARDUODAME TIKIETUS ANT GELEŽINKELIŲ AMERIKOJE Į PIETINES IR VAKARINES VALSTIJAS.

Didžiausia krantuvė visokių knygų.

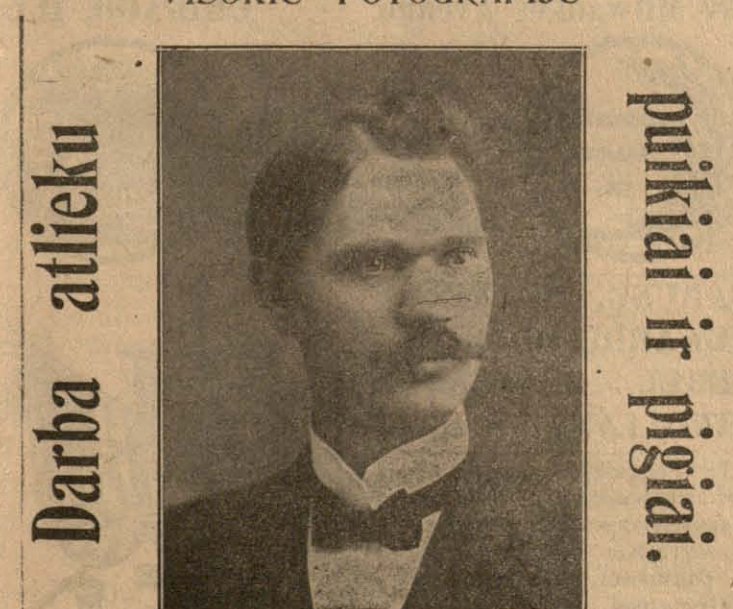
Knygas turime kokios tik yra išėję iš po spaudos, kaip svietiškos, taip ir mardų knygos. Žodynų, rankvedžių ir Biblijų.

Visoki spaudos dalykai atliekami, kokių tik kas reikalauja.

J. J. Pauksztis ir K. Brazys,

120—124 Grand Street, BROOKLYN, N. Y.

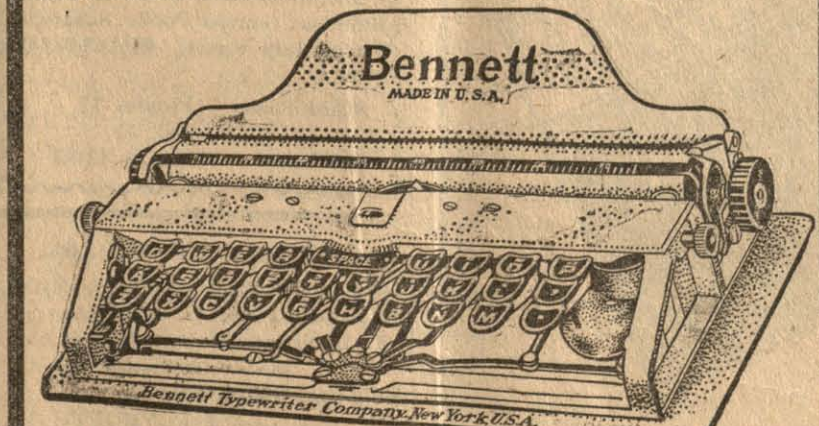
PIRMAS LIETUVISZKAS Fotografistas ir Maliorius VISOKIU FOTOGRAFIJU

G. BENSON
328 Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.

BENNETT TYPEWRITER. Kaina \$18.00

Bennett Typewriter yra tai naujausio išradimo drukuojama mašina ir dru-kuoja taip greitai ir puikiai, kaip ir brangiausios mašinos. Ji yra su uni-versališkais, raktais, taip kaip mašinos už \$100.00, arba ir brangesnės. Ant tos mašinos galima drukuoti 80 žodžių į minutą. Padaryta iš labai tvir-to plieno. Tik ši viena drukuojama mašinėlė atramentuojasi nuo kaspino.

Diduma mašinos 2x5x10 colių. Galima vartoti popierą 8 ir pusės colių platumo. Turi 84 litaras ir ženklus. Yolelis su literomis mainosi ir tokiu būdu ant jos galima drukuoti visokeriopose kalbose. Susideda iš 180 at-skirų dalių, sveria 3 ir pusę svaro. Sudėta į labai puikią skrynelę ir ją galima nešiotis rankoje, arba kėsenyje. Ji yra netikėtai naudinga, bet ir reikalinga kiekvienai ypatai, o už tokią prekę, tai kaip dykai.

J. J. Pauksztis & Co.,

120-124 Grand st., Brooklyn, N. Y.

DUKE AV^{UE}, CHICAGO, ILL.